

**T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği
Koordinasyon Dairesi Başkanlığı**

**Avrupa Birliği Ülkelerinde İyi Tarım
Uygulamaları ve Türkiye ile Karşılaştırılması**

AB Uzmanlık Tezi

**Can Devin İÇEL
AB Uzman Yardımcısı**

Ankara – 2007

Her Hakkı Saklıdır

ÖZET

AB Uzmanlık Tezi

Avrupa Birliği Ülkelerinde İyi Tarım Uygulamaları ve
Türkiye ile Karşılaştırılması

Can Devin İÇEL

T.C.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIğI

Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği

Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

İyi Tarım Uygulamaları, tarımsal üretimin çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyecek şekilde kontrollü olarak yapıldığı, bu üretimin sonucunda elde edilen ürünün sertifikalandırılarak tüketiciye ulaŐtırıldıđı işlemler zinciri olarak bilinmektedir. İyi tarım uygulamaları Eurepgap ve iyi tarım uygulamaları kodları olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Bu çalışmada, İyi tarım uygulamaları konusunda yer alan düzenlemeler ve tanımlamalar ile İyi tarım uygulamaları açısından ülkemizdeki durum yer almaktadır.

İyi tarım uygulamalarının temel amaçları arasında yer alan (ülkemizde önemli sorun), üreticilerin kayıt altına alınabilmesi ve bunun yanı sıra izlenebilirliğin sağlanması konuları ve ülkemizden yurt dışında yapılan tarım ürünleri ihracatında karşılaşılan sorunların aşılması amacıyla iyi tarım uygulamalarının ne denli gerekli olduğu bu çalışmada işaret edilen konular arasında yer almaktadır. Ayrıca, çapraz uyumun ne amaçla yapıldığı, çapraz uyumda üretim ve üreten arasında ne tür bir bağ bulunduğu ve ülkemizde bu tür bir uygulamanın hangi açıdan fayda sağlayacağı belirtilmektedir. Çalışmanın bir diğer amacı ise, AB'ye üye ülkelerin uygulamak için planladığı çapraz uyum önlemlerini belirlemek ve üye ülkelerin bu önlemlere yaklaşımları arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmektir. Çalışma ayrıca, üye ülkelerde, tarım alanlarında yürütölen uygulama metodolojilerini ve her bir üye ülkenin çapraz uyumu uygulamak amacıyla kabul ettiği veya uygulamayı planladığı standartlar tanımının altını çizmektedir.

2007, 116 sayfa

ANAHTAR KELİMELEER: İyi tarım uygulamaları, çapraz uyum (cross compliance), eurepgap, iyi tarım uygulamaları uygulama kodu, 1782/2003/AET.

TEŞEKKÜR

AB uzmanlık tezimin hazırlanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen, Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, AB Uzmanı Sayın Aşiyen BAŞKENT ÖZKÖK'e ve çok sevgili arkadaşım AB Uzmanı Sayın Tarık TOPÇU'ya teşekkürlerimi sunmayı bir borç biliyorum.

Benim için özel bir yeri olan çok sevgili Dilek DERVİŞOĞLU'na ve sevgili aileme bana vermiş oldukları destekten dolayı teşekkürlerimi içtenlikle sunarım.

Can Devin İÇEL
Ankara, Ekim 2007

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	viii
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1- İYİ TARIM UYGULAMARININ GELİŞİM SÜRECİ.....	2
1.1 İyi Tarım Uygulaması: Kavram, İçerik ve Süreç.....	2
1.1.1 İyi Tarım Uygulamalarının hedefleri.....	3
1.1.2 Politikaya bağlı iyi tarım uygulamaları oluşumu.....	4
1.1.3 Hükümetler ve hükümetlerarası standartlar ve tüzükler.....	5
1.1.4 İyi tarım uygulamalarının uluslararası tarım ticaretindeki belirleyici etkileri.....	5
1.1.5 Dünyada iyi tarım uygulamaları.....	8
1.2 Uluslararası Kuruluşların İyi Tarım Uygulamalarındaki Rollerini.....	10
1.2.1 Avrupa ve Akdeniz bitki koruma örgütü(EPPO)'nun İTU faaliyetleri.....	10
1.2.2 İyi tarım uygulamalarında gıda ve tarım örgütü(FAO)'nün rolü.....	10
1.2.3 FAO neden iyi tarım uygulamaları yaklaşımını geliştiriyor?.....	11
1.2.4 FAO komitesinin tarım hakkındaki görüşleri.....	12
1.2.5 Standard dili, tüzükler, kılavuzlar ve sertifikasyon.....	12
1.2.6 Özel sektör de sertifikasyon ve standartlar.....	13
1.2.7 İyi tarım uygulamalarına uyum aşamasında çiftçilerin yapması gerekenler?.....	13
1.2.8 İyi tarım uygulamalarında uyulmaması halinde ceza uygulamaları.....	14
1.2.9 İyi tarım uygulamalarına uyum aşamasında çiftçilerin yapması gerekenler?.....	15
BÖLÜM 2- İYİ TARIM UYGULAMALARI.....	16
2.1 Eurepgap.....	16
2.2 HACCP (Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi).....	18
2.3 Eurepgap Protokolü.....	19
2.4 Genel Düzenlemeler.....	19
2.5 Kontrol Listesi.....	20
2.6 Eurepgap Sertifikası.....	20
2.6.1. Bireysel Sertifikasyon.....	21
2.6.2. Grup sertifikasyonu.....	21
2.6.3 Eşdeğerlilik (Benchmarking).....	22
2.7 Eurepgap Kontrol Noktaları ve Uygunluk Kriterleri.....	22
2.8 Eurepgap'in Faydaları.....	22
2.9 Türkiye'de Eurepgap'in Durumu.....	23
2.10 Türkiye Tarımı Açısından İyi tarım uygulamalarının Değerlendirilmesi.....	25
2.11 TR6 Akdeniz Bölgesi Tarımı Açısından İTU'nun Değerlendirilmesi.....	29
3. BÖLÜM İTU İLE İLGİLİ DİREKTİFLER(NİTRAT,SU).....	30
3.1 Su Kalitesi Üzerine AB Direktifleri.....	30
3.1.1 Su Çerçeve Direktifi (Yasası).....	32
3.1.2 Nitrat direktifi.....	33
3.2 İyi tarım uygulamaları kodunun hazırlanması.....	34
3.2.1 Türkiye'de durum.....	35
3.2.2 Nitrat Direktifine Uyum Kapsamında Yürütülen Çalışmalar.....	36
3.3 Çapraz Uyum.....	37
3.3.1 Çapraz uyum nedir?.....	37
3.3.2 Yasal Dayanak.....	38

3.3.3 Uygunsuzluklar	39
3.4 Komisyon raporunda yer alan spesifik gelişmeler	40
3.5 Cezalar ve Uygulamadaki Temel Prensipler	40
3.6 Çevresel uyum için kodların tanımlanması	41
3.7 Avrupa da İyi Tarım Uygulamalarının Gözden geçirilmesi	41
4. BÖLÜM AB-15’TE ÇAPRAZ UYUMUN GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI	42
4.1 Çapraz Uyuma Giriş	42
4.1.1 İyi tarım ve çevresel koşullar	43
4.1.2 Kalıcı mera	43
4.1.3 Çiftlik danışma sistemi	44
4.1.4 Kontrol sistemi	44
4.2 Avusturya	45
4.2.1 Yasal yönetim şartları	45
4.2.2 Vahşi kuş habitat direktifi	46
4.2.3 Yer altı suyu direktifi	46
4.2.4 Nitrat direktifi	46
4.2.5 İyi tarım ve çevre koşulları	46
4.2.6 Kalıcı mera	47
4.2.7 Danışma sistemi	48
4.2.8 Kontrol sistemi	48
4.2.9 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	48
4.3 Belçika	48
4.3.1 Yasal Düzenleyici Araçlar	49
4.3.2 İyi Tarım ve Çevre Koşulları	50
4.3.3 Kalıcı Mera	51
4.3.4 Danışma Sistemi	51
4.3.5 Kontrol Sistemi	51
4.3.6 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	52
4.3.7 Yasal Yönetim Şartları	52
4.3.8 İyi Tarım ve Çevre Koşulu	53
4.3.9 Kalıcı Mera	53
4.4 DANİMARKA	54
4.4.1 İyi Tarım ve Çevresel Koşullar	54
4.4.2 Kalıcı Mera	54
4.4.3 Danışma Sistemi	54
4.4.4 Kontrol Sistemi	55
4.4.5 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	55
4.5 FİNLANDİYA	56
4.5.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulları	56
4.5.2 Kalıcı Mera	56
4.5.3 Danışma Sistemi	56
4.5.4 Kontrol Sistemi	57
4.5.5 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	57
4.6 FRANSA	57
4.6.1 Yasal Yönetim Şartları	57
4.6.1.1 Habitat ve vahşi kuşlar direktifleri	57
4.6.1.2 Nitrat direktifi	58
4.6.2 İyi Tarım ve Çevre Koşulları	58
4.6.3 Kalıcı Mera	59
4.6.4 Danışma Sistemi	59
4.6.5 Kontrol Sistemi	60
4.6.6 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	60

4.7 ALMANYA	61
4.7.1 Vahşi Kuşlar Direktifi	61
4.7.2 Atık Çamur Direktifi	61
4.7.3 Nitrat Direktifi	61
4.7.4 İyi Tarım ve Çevre Koşulları	62
4.7.5 Kalıcı Mera	63
4.7.6 Danışma Sistemi	63
4.7.7 Kontrol Sistemi	64
4.7.8 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	64
4.8 YUNANİSTAN	64
4.8.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulları	64
4.9 İRLANDA	66
4.9.1 Yaban Kuşları Direktifi	66
4.9.2 Yer altı suyu Direktifi	67
4.9.3 Atık Su-Çamur Direktifi	67
4.9.4 İyi Tarım ve Çevre Koşulu	67
4.9.5 Doğrudan Ekim Koşulları	68
4.9.6 Sürekli Çayırlar	68
4.9.7 Danışma Sistemi	69
4.9.8 Kontrol Sistemi	69
4.9.9 Yöneltilen Anahtar Çevre Problemleri Kapsamı	69
4.10 İTALYA	69
4.10.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulu	69
4.10.2 Sürekli Çayırlar	71
4.10.3 Danışma Sistemi	71
4.10.4 Kontrol Sistemi	71
4.10.5 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	72
4.11 LÜKSEMBURG	72
4.11.1 Çapraz Uyumu Geliştirme	72
4.12 HOLLANDA	73
4.12.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulu	73
4.12.2 Sürekli Çayırlar	73
4.12.3 Danışma Sistemi	74
4.12.4 Kontrol Sistemi	74
4.12.5 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	74
4.13 PORTEKİZ	74
4.13.1 Yaban Kuşları ve Habitat Direktifi	74
4.13.2 Nitrat Direktifi	75
4.13.3 İyi Tarım ve Çevre Koşulu	75
4.13.4 Sürekli Çayırlar	76
4.13.5 Danışma Sistemi	76
4.13.6 Kontrol Sistemi	76
4.13.7 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	76
4.14 İSPANYA	76
4.14.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulu	76
4.14.2 Sürekli Çayırlar	78
4.14.3 Danışma Sistemi	78
4.14.4 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	78
4.15 İSVEÇ	79
4.15.1 Habitat Direktifi	79
4.15.2 Nitrat Direktifi	79
4.15.3 İyi Tarım ve Çevre Koşulu	79
4.15.4 Danışma Sistemi	80

4.15.5 Kontrol Sistemi	81
4.15.6 Yöneltilecek Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	81
4.16 İNGİLTERE	81
4.16.1 Yaban Kuşları Direktifi ve Habitat Direktifi.....	81
4.16.2 Yer Altı Suyu Direktifi.....	83
4.16.3 Atık Su Çamur Direktifi.....	83
4.16.4 Nitrat Direktifi.....	84
4.16.5 İyi Tarım ve Çevre Koşulu.....	84
4.16.6 Toprak Yönetimi ve Korunması.....	84
4.16.7 Sürekli Çayırlar	87
4.16.8 Danışma Sistemi.....	87
4.16.9 Kontrol Sistemi	88
4.16.10 Yöneltilecek Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı	88
5. BÖLÜM AB ÜLKELERİNDE ÇAPRAZ UYUMUN TASARLANMASI VE UYGULANMASININ KARŞILAŞTIRMA ANALİZİ	89
5.1 Çapraz Uyum Geliştirilmesinin Analizi.....	89
5.2 Ek III' ün Uygulanması Analizi	91
5.2 Yabani Kuşlar ve Habitatlar Direktifi	91
5.3 Habitatlar Direktifi için Üye Ülkeler	91
5.4. Yeraltı Suyu Direktifi.....	93
5.5. Atık Çamur Direktifi	93
5.6. Uyumlu Tedbirlerin Karşılaştırmalı Analizleri.....	94
5.7. AB İçinde GAEC'nin Biyolojik Çeşitlilik İçin Neleri Teklif Edebileceği Konusunun Gözden Geçirilmesi	96
5.7.1 Minimum toprak örtüsü.....	96
5.7.2 Ürün Rotasyonu için standartlar.....	96
5.7.3 Minimum Çiftlik hayvanı stok oranları ve/veya uygun rejimler.....	97
5.7.4 Arazi özelliklerinin korunması.....	97
5.7.5 GAEC uygulamaları hakkında eldeki sonuçlar	97
5.7.6 Sürekli Mera Alanlarının Devamının Sağlanmasındaki Yaklaşımların Analizleri	97
5.7.7 Danışma Servisleri için Üye Devletlerin Amaç Analizleri	98
6. Bulgaristan, Romanya ve Moldova da İyi Tarım Uygulamaları Kodu Su yönetimi ve AB mevzuatının aktarılması	98
6.1 Kod: Gönüllü veya zorunlu	99
6.2 Kodun yasakları.....	100
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	100
KAYNAKLAR.....	106
ÖZGEÇMİŞ	114

KISALTMALAR DİZİNİ

ATYGF	Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu
CA	Tarımın Korunması
CAC	Kodeks Alimentarius Komisyonu
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EAGGF	Avrupa Tarımsal Rehberlik ve Garanti Fonu
EFTA	Avrupa Serbest Ticaret Birliği
EMBRAPA	Brezilya Ulusal Tarımsal Araştırma Örgütü
EPPO	Avrupa ve Akdeniz Bitki Koruma Örgütü
FDA	Gıda ve İlaç Dairesi
GAEC	İyi tarım ve çevre koşulları
HACCP	Tehlike Analizi- Kritik Kontrol Noktaları
IACS	Entegre İdare ve Kontrol Sistemi
ICM	Entegre Yetiştiricilik Yöntemi
INM	Entegre Besin Yönetimi
IPM	Entegre Savaşım Yöntemi
IPPC	Uluslararası Bitki Koruma Sözleşmesi
KKGM	Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü
NVZ	Nitrat Hassas Bölgeler
OTP	Ortak Tarım Politikası
SMR	Durum Yönetim Koşulları
USDA	Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı
WHO	Dünya Sağlık Örgütü

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1	Ekonomik destek kapsamı çizelgesi.....	8
Çizelge 2	Erozyona hassas arazilerdeki parseller üzerinde erozyon kontrolü için belirli şartları belirten minimum arazi yönetimi.....	52
Çizelge 3	15 AB ülkelerindeki çapraz uyum üzerine müzakereye yaklaşımlar, kıyaslamalı analiz çizelgesi.....	92

GİRİŞ

Sağlıklı ve yaşanabilir bir çevrede yaşamak her insanın hakkı olduğu gibi sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi içinde çok önem arz etmektedir. İnsanoğlu yaşadığı çevreye neredeyse tüm faaliyetleri ile oldukça önemli zarar vermektedir. Oluşan çevresel tahribat giderilse bile çevrenin eski haline döndürülmesi hemen hemen mümkün olmamakla birlikte bu son derece zahmetli ve oldukça masraflı ve sancılı bir süreçle sonuçlanmaktadır. Özellikle solunum ve beslenme ihtiyaçları için tamamıyla sağlıklı bir doğaya ihtiyaç duyulmaktadır, bu nedenle çevreye karşı olan sorumlulukların farkına varılması gerekmektedir. Ancak en doğal ihtiyaç olan beslenme alışkanlığını dahi gidermeye uğraşan insanoğlu, gereksinim duyduğu besin maddelerini üretmek için yaptığı tarımsal faaliyet yoluyla çevreye çok önemli zararlar vermektedir.

Son zamanlarda gıda güvenliği ve kalitesi ile ilgili artan endişeler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) gibi uluslar arası kuruluşları da harekete geçirmiş ve bu konuda pek çok toplantı yapılmıştır. Dünya Gıda Zirvesi Eylem Planı'na dünya genelindeki pek çok hükümet, sivil toplum örgütleri, üreticiler, perakendeci kuruluşlar, uluslar arası kuruluşlar katılmış, gıda güvenliği ve kalitesi, üretimin yeni teknolojiler kullanılarak daha verimli hale getirilmesi, çevreyle dost gübre kullanımı, tarımın sürdürülebilirliğinin sağlanması, tarımda kullanılan girdilerin çevreye olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla bölgesel, ulusal ve uluslar arası düzeyde önlemler alınmasını ve iyi tarım uygulamalarını uygulayan kişi/kuruluşlarının desteklenmesi gerektiğine karar verilmiştir. Bu gelişmeler çerçevesinde gerek ithalat gerekse ülke içi üretimde bahçe bitkileri ürünlerinin mikrobiyal gıda güvenliğine ilişkin dört temel unsur ön plana çıkmıştır:

- İthal edilen ya da ülke de üretilen ürünlerin tüketimiyle ilgili olarak son zamanlarda yeniden meydana gelen salgınlar,
- İthal edilen ya da ülke de üretilen ürünlerden rasgele survey örneklemeleri ile insana ilişkin patojenlerin belirlenmesi ve bunların temizlenmesi,
- Ürün yüzeylerinin dezenfektasyonu ve temizlenmesinin zor olması,
- Hasat sonrası işleme sırasında ortaya çıkan patojenler.

Taze ürünlerin tüketimine ilişkin olarak gıda kökenli hastalıklar da ortaya çıkmış bunlardan bazıları ölümlerle sonuçlanmıştır. İyi tarım uygulamaları yetiştiriciler, özel ürün üreticileri, hasatta çalışan kişiler, dağıtıcılar ve toptancılar, doğrudan pazarlayanlar ve taze işleyiciler için öncelikli olarak ürün güvenliğini ve hijyenini sağlamak ve bunun izlenebilirliğini kolaylaştırmak üzere oluşturulmuş kavramlar bütünüdür. Yetiştirme ortamı-çevre, ürün

idare uygulamaları ve işleme uygulamaları arasındaki farklılıklar ürün güvenliği ve hijyeni konusunda tek bir yaklaşım geliştirilmesini zorlaştırmıştır. Tek bir yaklaşım geliştirilememesine karşın geliştirilen tüm plan ve programların ortak noktası insan, hayvan, bitki sağlığı ve çevrenin korunmasıdır.

BÖLÜM 1-İYİ TARIM UYGULAMARININ GELİŞİM SÜRECİ

1.1 İyi Tarım Uygulaması: Kavram, İçerik ve Süreç

İyi Tarım Uygulamaları kavramı (İTU) son yıllarda, hızlı şekilde değişen ve küreselleşen gıda ekonomisi ve endişeler neticesinde ve çeşitli paydaşların gıda üretimi ve kalitesi, gıda güvenliği, tarımın çevresel sürdürülebilirliği hakkında taahhütleri bağlamında ortaya çıkmıştır. Bu paydaşlar, orta ve uzun vadede, gıda güvenliği, gıda kalitesi, üretim etkinliği, çevresel kazanımların belirli hedeflerini karşılayan gıda işleme ve perakende sanayi, çiftçiler, tarım işçileri ve tüketicileri içermektedir. Birçok uluslar arası Pazar sürdürülebilir tarımı ve gıda güvenliğine katkı sağlayan doğal kaynaklar yönetimini teşvik etmek için eylemde bulunmayı talep etmiştir. Burada başarılmak istenen ise yeterli, güvenli ve besleyici gıdaya ulaşmaktır.

Genel bir ifadeyle, İTU yaklaşımı, güvenli ve sağlıklı gıda ve gıda dışındaki tarımsal ürünlerden kaynaklanan çiftlikteki üretim ve üretim sonrası işleme için çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğe hitaben tavsiyeler ve mevcut bilgiyi uygulamaktadır.

Ne var ki, İyi Tarım Uygulamaları terimi farklı anlamlar ve uygulamaları akla getirir. Örneğin, İTU gıdalarda bulaşık oluşumunu engellemek veya en aza indirmek için bağlı kodların uygulanması ile uluslar arası düzenleyici çerçeve içerisinde kullanılan resmi terminoloji olarak bilinmektedir. Buna ilaveten, İTU terimi, çiftçi ve tüketicilerin ihtiyaçlarını ve gıda zincirindeki ihtiyaçları karşılamak için hükümetler, sivil toplum örgütleri ve özel sektör tarafından birçok şekilde geliştirilen ve uygulanan özel, gönüllü ve düzenli olmayan uygulamalara atıfta bulunmak için kullanılır.

1.1.1 İyi tarım uygulamalarının hedefleri

Topluluğun insan, hayvan ve bitki sağlığı kaygılarıyla uygulamaya koyduğu kural ve standartlara uyum göstermek adına 'İyi Tarım Uygulamaları' uygulanmaya konulmuştur. İyi tarım uygulamaları çevre, hijyen, hayvan refahı, hayvan kimlik ve kayıt sistemi ile

hayvan sağlığı konularındaki kuralları da kapsar. Bu uygulamalarla başarılmak istenenler; çevre koruma gerekliliği bilincinin yaygınlaşması ve kirliliği önlemek için tarım düzenlemelerinin planlanması, organik madde ve kimyasal atıklar için depolama ve işletme tesisatlarını istenilen düzeyde kurarak sıvı gübre ve silaj çıkışlarındaki akarsu yataklarının korunması, çiftlik hayvanlarının refahının sağlanarak yasaklanmış maddelerin kullanılmaması ve güvenilir hayvan ilaçları kullanılması, organik/kimyasal maddelerin nehirleri, ırmakları, gölü, havuzu, ya da iç su kaynaklarını kirlletmesine izin verilmemesidir.

İTU ile, tarımda kimyasal kullanımının program dâhilinde azaltılması, toprak ve çevreye zarar veren uygulamaların minimize edilmesi, verimliliğin artırılması ve böylece tarımın sürdürülebilirliğinin sağlanmasını hedeflemektedir. Temel amacı, mevcut tarımsal uygulamaları yeni ve çevre ile uyumlu tarım tekniklerine, sürdürülebilirlik çerçevesi içinde adapte etmektir. Talep açısından, tüketiciler (işleyiciler ve perakendeciler) iyi tarım uygulamalarını içeren tarımsal ürünlerin hem güvenlik hem de kalite ve aynı zamanda ürünlerin işlenmesi hakkında endişelere sahiptir. İTU, talep-tarafli etmenlerle yürütüldüğünden dolayı, İTU yaklaşımının uygulanması ve daha da geliştirilmesi için bilinmesi gereken çok sayıda uygulama bulunmaktadır. Tarım ve gıda ticareti alanında üretim ve tüketim çevreleri (hükümetler, çiftçiler, gıda işleme firmaları, perakendeciler vb) gıda güvenliği, kalite ve çevre ile ilgili sorunlara günümüzde daha fazla ilgi göstermeye başlamışlardır. Temelde, tarımsal üretime ilişkin çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirliğin sağlanmasını hedefleyen bu uygulamalar çerçevesinde geçtiğimiz yıllarda öncelikle düşük dış girdili tarım ve organik tarım uygulamalarına yönelik çalışmalar yapılmış ve son yıllarda da İyi Tarım Uygulamaları (İTU) üzerinde yoğun çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

İyi Tarım Uygulamaları (İTU) esasen tarafların anlaşmaları ile tarımsal üretim ile gıda işleme zincirine uygulanması gereken işlemler üzerinde odaklanmıştır. Ülke ve kuruluşlar arasında uygulamada farklılıklar gözlenmesine rağmen İTU'nun temelinde yatan felsefe aynıdır. Bu felsefe, tarım ürünleri üretiminin, insanlara ve çevreye zarar vermeyecek şekilde yapılması üzerine kurulmuştur. İTU, tarımsal üretimin planlanması, kayıt altına alınarak geliştirilmesi, pazarlanması, güvenli ürünlerin gıda güvenlik zinciri içinde tüketicilere ulaştırılması ile ilgili bütün iş ve işlemler olarak tanımlanabilir.

1980'li ve 1990'lı yıllarda Entegre Savaşım Yöntemi (IPM), Entegre Yetiştiricilik Yöntemi (ICM), Tarımın Korunması (CA) ve Entegre Besin Yönetimi (INM) gibi konular gündeme gelmiştir. İyi Tarım Uygulamaları, IPM, ICM, CA ve INM'nin, gıda güvenliği, kalite

yönetimi, ekonomik üretim, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik, insan sağlığı, hayvan sağlığı ve refahı gibi konuları kapsayan genel bir çerçeve uygulamasıdır.

1.1.2 Politikaya bağlı iyi tarım uygulamaları oluşumu

Avrupa Topluluklarını kuran Paris ve Roma Antlaşmasının imzalandığı tarihlerde çevre kirliliği ciddi boyutlarda olmadığı için bu antlaşmalarda çevre olgusu yer almamıştır. Ortak çevre politikası, 1972 yılında düzenlenen Paris Zirvesi ile belirlenmiş ve çevre eylem programlarının hazırlanmasına karar verilmiştir. Bu amaçla günümüze kadar 6 adet eylem programı yürürlüğe konmuştur. Bu eylem programlarından ilk üçü sanayinin neden olduğu çevre sorunları olmasına rağmen tarım politikalarında çevre içerikli yönü ağır basan çeşitli Topluluk Tüzükleri çıkartılmıştır (Olhan, 2006). 1987 yılında Tek Senedin yürürlüğe girmesiyle başlayan tarımsal çevre politikasının ikinci döneminden itibaren su kalitesini daha geniş bir çerçeveye oturtan birçok Tüzüğün yürürlüğe girmesi yanında 1992 Mac Sharry, Gündem 2000 ve 2003 Fischler Reformlarıyla önemli ölçüde etkilenen bir tarımsal çevre politikası karşımıza çıkmaktadır.

Sularda nitrat kirliliği, sadece içme sularını uygunsuz hale getirebilmesi ve bu amaçla kullanılan suları ek bir ön işleme tabi tutma gereksinimini ortaya çıkarabilmesi açısından değil aynı zamanda fosforla birlikte neden olduğu ötrofikasyon-fosfat kirlenmesi problemi ile sucul çevreye zarar verebileceği için de endişe uyandırıcıdır. İçme suyu ve gıdalarla alınan yüksek düzeylerde nitrat, insan ve hayvan sağlığı için büyük risk yaratabilmektedir. 1991 yılında Avrupa Birliği Bakanlar Konseyi tarımsal kaynaklı nitratla neden olunan kirliliğe karşı suların korunmasına dair bir direktif kabul etmiştir. 91/676/AET sayılı Nitrat Direktifi, tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğini azaltmayı ve ileride ortaya çıkması muhtemel kirliliği önlemeyi amaçlamaktadır. Çoğu eylem programı önlemlerinin iyi tarım uygulamalarına dayandığı aşikârdır (Anonim 2005).

Çiftçilerin, sağlıklı ve güvenli beslenmede talepleri karşılamak amacıyla üretimin ve kaynakların korunması için, yeni çiftçilik ve teknoloji seçimlerini oluşturma ve yeni düzenleme ve standartlara, değişen küresel tüketim modellerine, iyileştirilmiş pazar erişimlerine ve potansiyel değer-ilave fırsatlarına karşılık kapasiteye sahip olmaları gerekmektedir.

1.1.3 Hükümetler ve hükümetlerarası standartlar ve tüzükler

İyi tarım uygulamaları terminolojisi resmi olarak kamu sağlığı, çevre ve güvenlik göz önünde bulundurularak pestisit kullanımına bağlı risklerin azaltılması olarak tanımlanmaktadır. Temel üretim ve daha sonraki üretim sistemlerinde pestisitlerin kullanımı, Uygulama Kodu (Gıda Hijyeninin genel prensipleri) ve diğer belirli kodlar İTU'nun adresi olarak yer almaktadır. Bazı ulusal programlar, mikrobik gıda güvenliği zararlarını azaltan uygulamaların yerine geçen taze üretimde, İTU teriminin kullanımını genişletmiştir. Tehlike Analizi Kritik Kontrol Noktaları (HACCP) işleme veya üretimde tehlikenin kontrolüne yapısal bir yaklaşım sağlayan risk yönetimi aracı olarak gıda işleme endüstrisinde kabul edilmiştir.

Kodeks Alimentarius'a istinaden, ulusal ajanslar hem kalite teminatı hem de çevresel yönetim için belirli iyi tarım uygulamalarını teşvik etmiştir. Örnekler, Kanada, Fransa, Malezya, Yeni Zelanda, Uruguay, İngiltere ve ABD hükümet ajanslarını içermektedir. Letonya, Litvanya ve Polonya Baltık tarımsal erozyon programlarını içeren iyi tarım uygulamalarını kabul etmiştir. Brezilya Ulusal Tarımsal Araştırma Örgütü (EMBRAPA), FAO ile işbirliği içerisinde, kavun, mango, meyve ve sebzeler, tarla bitkileri, mandıra, et, domuz ve kümes hayvanları için İTU temelli bir dizi belirli teknik kılavuzu geliştirmektedir.

1.1.4 İyi tarım uygulamalarının uluslararası tarım ticaretindeki belirleyici etkileri

Ülkeler arasındaki ticaretin yaygınlaşması amacıyla engellerin kaldırılması yönündeki çalışmalara hız verilmiş, bu kapsama tarım sektörü de alınmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde tarım ürünleri dış ticaretinin ekonomik büyüme ve kalkınma açısından önemi büyüktür. Bu nedenle AB ülkeleri gibi gelişmiş ülkeler geliştirmekte olan ülkeler için önemli bir pazardır. Diğer taraftan AB'nin uzun bir süredir tek iç pazar haline gelmesiyle birlikte üçüncü ülkelerden tarımsal ithalat konusunda uyguladığı kurallarda kalite ve standardizasyon ön plana çıkmıştır.

Üretimin dünya pazarlarında rekabet edebilir şartlarda ve pazar sinyallerine uygun gelişmesi; üretici gelirlerinde istikrar sağlanması, üreticilerin hayat standartlarının yükseltilmesi ve gelir dağılımının iyileşmesi; gıda güvenlik ve güvenilirliğinin sağlanması; ihracatın artması ve çok taraflı dünya ticaret sistemine uyum sağlanması; tarımsal üretimde

kalite ve verimliliğin artması; doğal kaynakların korunmasını esas alan dengeli ve çevreyle uyumlu tarımsal altyapının oluşturulması ile sürdürülebilir bir tarımsal kalkınma sağlanması ve tarımın sürdürülebilir olması bakımından AB ülkeleri ve diğer ülkeler iyi tarım uygulamalarını benimsemiş ve uygulamaya başlamışlardır.

AB, Tarımda Biyolojik Çeşitlilik Eylem Plan'ında iyi tarım uygulamalarının geliştirilmesi ve çevresel standartlara uyulması bakımından temel enstrümanlara yer vermiştir. Bunlar: Avrupa Tarımsal Yönverme ve Garanti Fonu'ndan (ATYGF) Kırsal Kalkınmaya verilen destek hakkındaki 17 Mayıs 1999 tarih ve (AT) 1257/1999 sayılı Konsey Tüzüğü'nün Kapsam ve Amaçlar Bölümü'nün 5.maddesinde bahsedilen 'Yatırım desteğinin ekonomik yaşayabilirliği gösterilebilen, çevre, hijyen ve hayvan refahına ilişkin asgari standartlara uyan, ve çiftçinin yeterli mesleki yetenek ve beceriye sahip olduğu tarımsal işletmelere yapılacağı' ve aynı Tüzüğün Avantajsız Alanlar ve Çevresel Kısıtlamaları Olan Alanlar Bölümü'nün 14. Maddesinde 'Tazminat tahsisatları tanımlanacak asgari bir alanda çiftçilik yapan, tazminatın ilk ödemesinden sonra en az beş yıl boyunca, ve özellikle sürdürülebilir çiftçilik yoluyla çevreyi korumak ve kırsal bölgeyi muhafaza etmek gereğiyle uyumlu iyi çiftçilik uygulamaları gerçekleştiren çiftçilere, tarım için kullanılan alanların hektarı başına verilecek' olmasıdır. Tüzüğün Tarımsal Çevre Bölümü'nün 23. Maddesinde ise; En azından beş yıl süresince tarımsal-çevre taahhüdü altına girmiş çiftçilere destek verileceği, gerekli durumda, çevresel etkileri göz önünde tutularak belli taahhüt tipleri için daha uzun bir dönem belirleneceği belirtilmiştir.

Mart 1999'da Gündem 2000'de Ortak Tarım Politikası Altında Doğrudan Destek Tedbirleri İçin Ortak Kurallar Ortaya Koyan 1259/1999/AET sayılı ve 17 Mayıs 1999 tarihli Konsey Tüzüğü oluşturulmuştur. Bu tüzüğün 3. Maddesinde 'çevre konularını ortak pazar düzenlemelerine daha iyi entegre etme bakış açısıyla, Üye Ülkelerin doğrudan ödemelere konu olan tarımsal araziler ve tarımsal ürünlerle ilgili olan uygun çevresel tedbirleri uygulamak zorunda oldukları ve Üye Devletlerin çevresel gerekliliklerin gözlenmediği durumlarda karar vermek zorunda olduklarını, çevresel gereklere uyulmadığı durumlarda destek tedbirlerinden gelen faydaları azaltabilecek veya silebilecek durumda oldukları konusuna yer verilmiştir. Ayrıca üye devletlerin Kırsal Kalkınma Planlarını geliştirmek amacıyla uygulamış olduğu tüzüklerden biri olan 1750/1999/AET sayılı Komisyon Tüzüğü'nde olağan iyi tarım uygulamalarının tanımı yapılmış ve arazinin her yerinde iyi tarım uygulamaları standardına bağlı kalınması gerektiğinden bahsedilmiştir.

İyi tarım uygulamalarını benimseyenlere verilecek ekonomik destekler ile gelirin artması, ortalama harcamaların azaltılması, pazara girişin sağlanması, çiftlik varlıklarının parasal değerinin artması, iyi tarım uygulamalarını uygulamayanların yararlanabilirlik düzeyinin azaltılması hedeflenmektedir. Ekonomik destek kapsamı aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir.

Çizelge 1. Ekonomik destek kapsamı çizelgesi

Destek	Çiftçi Desteği	İşleyen/Perakendeci Desteği
Fiyat Primi	Güçlü Destek verilmesi	
Pazara Giriş/ Arz Zinciri	Güçlü Destek verilmesi	
Güvenilir Girdiye Ulaşma		Güçlü Destek verilmesi
Ürün Farklılığı	Marjinal Destek	Güçlü Destek verilmesi
Ürün/Gelirin İstikrarı	Güçlü Destek verilmesi	
Depolama Kayıplarının Azaltılması	Marjinal Destek	Marjinal Destek
Kayıpların Azaltılması	Marjinal Destek	Güçlü Destek verilmesi
Çiftlik Varlık Değerinin Artırılması	Marjinal Destek	
Pazar Dışsallıklarına Karşı Koruma	Marjinal Destek	
Araştırma Harcamalarının Azaltılması	Marjinal Destek	Marjinal Destek

Kaynak: Anonim, (İyi tarım uygulamalarının uluslararası tarım ticaretindeki belirleyici etkileri)

Fiyat primleri iyi tarım uygulamalarını benimseyen ve uygulayan üreticilere yönelik olan doğrudan ve maddi geliri temel alan bir destektir. Ancak fiyat gelirin sadece bir unsurudur diğer unsur ise kalitedir. Pazara giriş, arz zincirinde tercih edilen tedarikçi düzenlemeleri ya da uluslararası pazara giriş için veya perakendeci şirketler birliği tarafından düzenlenmiş olan üretim standartlarının yapılması İTU'yu benimseyen üreticilere ayrıca bir güçlü destek olanağı yaratacaktır. Tarımsal üretimin pazara girişi esnasında oluşan belirsizliğin azalması uzun dönemde gelirlerde istikrarın sağlanmasına katkıda bulunur. Bunlar uzun dönemde üretimin planlanması, vasıflı ve güvenilir işgücünün geliştirilmesi ve buna yatırım

yapılmasıdır. Depolama harcamalarının azalması, kayıpların azalması ve işgücü ile diğer tarım girdilerinin verimli kullanımıyla ortalama harcamalar düşecektir

Çiftçiler üretim harcamalarının azaltılması yönünde benimsedikleri uygulamalar için doğrudan ekonomik destek alabilecektir. Belirli kalite sigorta planları kapsamında yapılan sertifikasyon, üreticinin uzun dönemde toprakta kalıntı seviyelerini düşüren üretim uygulamaları ya da toprak idare tekniklerini geliştirerek uzun dönemde çiftlik varlık değerlerinin iyileştirilmesini sağlayacaktır. Bu konuda yapılacak destek; çiftçinin ürettiği sertifikalı ürünlere olan talep, diğer çiftçilere pazarın bu bölümüne girişte tanınan kolaylıklar ve geçerli çiftlik pazarı için gerek kurumsal altyapının olması gibi faktörlere bağlıdır. Üretici kişisel olarak ya da toplu halde pazarın dışsalılarına karşı yapılmış kötü tarımsal uygulamaların etkilerinden kendilerini koruyabilir. Yani bir başka deyişle, İTU, üreticilerin gıda güvenliği ve kalitesiyle ilgili yaptıkları iyi üretim ve idare tekniklerini uygulama sırasında göstermiş oldukları özenin pazardaki diğer üreticilere gösterilmesini sağlar. İTU kapsamında olan endüstri içinde diğer arz zinciri ya da firmalardan kaynaklanan kötü ya da ihmalkâr uygulamaların neden olduğu güven eksikliği ya da tüketicilerin azalması sonucunda oluşan gıda güvenliği sorunlarına karşı bu uygulamaları benimseyen ve uygulayan üreticileri korur. Buradaki destek daha çok özel sektöre yöneliktir. Bu desteğin gücü daha çok pazarın İTU ile diğer uygulamaları ayırt etme kapasitesine bağlıdır.

Rekabetin bu denli fazla ve yoğun olduğu dünya pazarlarındaki engellerin aşılmasında kolaylık sağlayacak olan İTU'nun bir an önce benimsenmesi ve fiiliyata geçirilmesi gerekmektedir. Bu hem iç pazarda gıda güvenliğinin sağlanması ve güvenilir gıdaların tüketiciye ulaştırılmasında hem de ihracatta kolaylık sağlayacaktır. İthalat yapan ülkeler öncelikli olarak ürünün güvenilir ve kaliteli olmasına önem vermektedir.

1.1.5 Dünyada iyi tarım uygulamaları

Dünyada son yıllarda uluslar arası ticaretin gelişmesiyle, tüm alanlardaki ticaret anlaşmalarında olduğu gibi tarım ve gıda ürünleri ticaretinin kuralları da Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Anlaşmasının alt anlaşmaları olan, Tarım Anlaşması ile Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşmasıyla belirlenmiştir. Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşmasıyla “İnsan Yaşamı ve Sağlığının Korunması” amacı için belirlenen şartlar, Gıda Güvenliği kavramını belirleyici ilke olarak insanlığın önüne çıkarılmaktadır.

Bu anlaşmayla, Türkiye'nin de aralarında bulunduğu DTÖ'ye üye ülkeler, Gıda Güvenliği hakkında yerel önlemlerini uluslar arası standartlara ve ilkelere göre almak zorundadırlar. Bu zorunluluk, İyi Tarım Uygulamaları (Good Agricultural Practices-GAP), Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi (Hazard Analysis at Critical Control Point- HACCP) ve İyi Üretim Uygulamaları (Good Manufacturing Practice-GMP) gibi uygulamalarının gerekçesini teşkil etmektedir. İyi Tarım Uygulamalarını (İTU), tarımsal üretimin planlanması, geliştirilmesi, pazarlanması, kayıt altına alınarak gıda güvenlik zinciri içerisinde güvenli ürünlerin tüketiciye ulaştırılması ile ilgili tüm iş ve işlemler olarak tarif edilebileceği gibi çevreye duyarlı, asgari hijyen standartlarını karşılayan, kimlik-kayıt sistemi olan ve yaygın kabul gören tarım biçimi şeklinde de tanımlayabiliriz.

1990'lı yılların sonlarında Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı (USDA) ve Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) tarafından taze olarak tüketilen yaş meyve sebzelerde gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla İyi Tarım Uygulamaları (İTU) (Good Agricultural Practices-GAP) başlatılmış, yine aynı dönemlerde Dünya Gıda Teşkilatı (FAO) da İTU'nun prensipleri üzerine çalışmalar başlatmıştır.

Dünya Gıda Zirvesi Eylem Planı, 2015 yılı itibariyle hükümetlerin açlığı azaltacağını taahhüt etmiştir. FAO raporlarına göre bunu karşılamada yavaş ilerleme sağlandığı kaydedilmiş ve diğer bir tahmine göre de önümüzdeki otuz yıl içerisinde nüfus artışı ve beslenmedeki kalıcı değişimlerle başa çıkabilmek için beslenme ihtiyaçlarındaki uçurumu karşılayabilmek açısından küresel gıda üretimi % 60 oranında artmak zorundadır denmektedir.

Eylül 2002'de yapılan Sürdürülebilir Gelişme (WSSD) hakkında Dünya Zirvesinde, hükümetlerin üzerinde anlaşmaya vardığı Uygulama ve Gönüllü Ortaklık/Teşebbüs Planı, hükümetler, uluslar arası ajanslar, özel sektör, hükümet dışı örgütler (CSO) ve sivil toplum örgütleri (NGO) tarafından uygulanmaya başlanmıştır. Hükümetler gıda güvenliğine katkıda bulunan, doğal kaynakların idaresi ve sürdürülebilir tarımı teşvik etmek amacıyla (yeterli, güvenli ve besleyici gıdaya ulaşmak) bazı önlemleri plana dâhil etmektedirler.

Avrupa Birliği ülkelerindeki yaş meyve, sebze pazarının %70-80'lik kısmına hakim büyük perakendeci kuruluşlar (süper ve hiper marketler) kendi toplumlarının sağlıklı tarımsal ürünler tüketimini temin etmek için bu ülkelerde yetiştirilen ve dışarıdan ithal edilen tarımsal ürünlerde aranan minimum standartları yeni bir düzenleme yaparak belirlemişlerdir. EUREPGAP adı verilen bu protokol, Avrupa Gıda Perakendecileri (Euro

Retailer Producer Group-EUREP) tarafından bahçe ürünlerinin (meyve, sebze, patates, kesme çiçek ve fidan) dünyadaki üretiminin uygun bir şekilde yapılabilmesi için geliştirilen ve uygulanması gerekli temel esasları içeren İyi Tarım Uygulamalarının çerçevesini belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Dünyada en kapsamlı iyi tarım uygulamaları EUREP tarafından hazırlanan bu protokoldür. (İyi Tarım Uygulamaları, TÜGEM)

1.2 Uluslararası Kuruluşların İyi Tarım Uygulamalarındaki Rollerini

1.2.1 Avrupa ve Akdeniz Bitki Koruma Örgütü(EPPO)'nun İTÜ Faaliyetleri

İyi kalitede ürün yetiştirilmesi için İTÜ kriterlerine uyum şarttır. İyi Bitki Koruma Uygulamaları daha geniş bir kavram olarak bilinen İyi Tarım Uygulamalarının bir yöntemidir.

EPPO 1987'den beri pestisit kullanımındaki riskleri azaltmaya yönelik genel amaçları ile İyi Bitki Koruma Uygulamaları için kılavuz hazırlanmasında etkin rol oynamaktadır. Bu EPPO bölgesinde, büyük öneme sahip bitkiler için 18 spesifik kılavuzun hazırlanmasını sağlamıştır. Bu kılavuzların ulusal otoritelere rehberlik etmek için kullanılması amacına ulaşması demektir. Kılavuzlarda temel ürün koruma unsurları şöyledir; kontrol önlemleri, en iyi uygulama teknikleri, minimum yeterli doz vb.dir.

EPPO iyi tarım uygulamalarını sürdürülebilir tarım kapsamında tanımlamıştır ve aynı zamanda daha detaylı ulusal veya bölgesel kılavuzlarına İyi Bitki Koruma olarak ihtiyaç duyulmaktadır. EPPO'nun çalışma grubu, Pestisit Kalıntıları hakkında, Kodeks Komitesince tanımlanan bitki koruma ürünlerinin kullanımında "İyi Tarım Uygulamaları" kavramından ortaya çıkmıştır. Bu tanımda "kayıtlı pestisitlerin mevcut koşullarda üretimin her aşamasında güvenli kullanımı, depolama ve güvenilir Zararlı kontrolü" olarak bilinmektedir. İyi Bitki Koruma Uygulaması ile ilgili EPPO standartları Ulusal Bitki Koruma Örgütleri tarafından kullanılmaktadır.

1.2.2 İyi Tarım Uygulamalarında Gıda ve Tarım Örgütü(FAO)'nın Rolü

FAO, kamu ve özel kuruluşların ticari meyve ve sebze üretiminde gıda güvenliği ve kalitesini artırması ve gıda kayıplarını azaltmak için kapasitelerini artırmak amacıyla Latin Amerika ülkeleriyle çalışmaktadır. Hedef, pazar ihtiyaçlarını karşılamada, deneyimlerin paylaşılması, İTÜ ve HACCP'in uygulanması ve kuralların ve modellerin (zorunlu ve gönüllü) belirginliği üzerindedir. Buna ilaveten, FAO'nun, üye ülkelerde

tüketicilerin İTU bilincini artırmaya yönelik bir rolü vardır. Tüketiciler ürün güvenliği ve kalitesine ilişkin karar alma ve yürütme kapasitesine sahiptir ayrıca insan ve çevre sağlığının sürdürülmesini teşvik eden uygulamalardan haberdar edilebilirler. Birkaç FAO programı gıda ve çevrenin sürdürülebilirliği için, üretim sistemlerinin yoğun sürdürülmesi, korunan tarım, arazi ve toprak verimliliği, sürdürülebilir ürün için teknolojiler ve otlak üretim sistemleri ve hayvan ürünleri üretiminde etkili kaynak kullanımı için teknolojiler ve sistemlerini içererek İTU'nun geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

Diğer programların amacı, Kodeks gıda güvenliği standartları ve kılavuzlarının tasarlandığı ve uluslararası standartların kabul edilmesi ve uygulanmasında FAO'nun üstlenmiş olduğu role yardımcı olmaktır. Bunların içeriği: işlemeyi ve gıda zincirinde pazarlamayı güçlendirerek gıda güvenliği ve kalitesini artırmak, pestisit kontrolü ve gıda güvenliği standartlarıyla uyum için kapasite inşası ve risk analizi metodolojileri, gıda kalite kontrolü ve tüketici korunması, gıda güvenliği değerlendirilmesi ve hızlı alarm sistemi ve gıda kalitesi ve gıda zinciri boyunca güvenlik olarak yer almaktadır. Tarım Komitesinin bu konudaki görüşü ise, İTU yaklaşımının yoksulluğu azaltma çabalarını zayıflatmaması ve ticarete yeni engeller oluşturmamasının gerekliliğini ve ancak mevcut düzenleyici belgelerle uyumlu olması gerektiğini vurgulamaktadır.

1.2.3 FAO neden iyi tarım uygulamaları yaklaşımını geliştiriyor?

İyi tarım uygulamalarındaki ve elyaf ve gıda üretimindeki farklı çabalar nedeniyle, FAO, İTU kavramının geliştirilmesinde, hükümetler arası, özel sektör ve sivil toplum diyalogu için uluslararası ve tarafsız bölge sağlamaktadır.

İTU yaklaşımı, sürdürülebilir tarım ve kırsal kalkınmayı uygulamaya katkısının yanı sıra gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarına odaklanacaktır. FAO bilgi değişiminin teşvik edilmesinin yanı sıra üye ülkelerin İTU uygulamaları, metotları ve bunun geliştirilmesine teknik destek sağlayabilmektedir. İyi Tarım Uygulamaları, IPM, ICM, CA ve INM'nin, gıda güvenliği, kalite yönetimi, ekonomik üretim, çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik konularının genel prensipleri ile entegre edilmesidir.

FAO tarafından ortaya konan İTU 11 ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar: Toprak, su, bitkisel ve yem bitkileri üretimi, bitki koruma, hayvansal üretim, hayvan refahı, hasat, çiftlik içi işleme ve depolama, enerji ve atık yönetimi, insan refahı, sağlığı ve güvenliği ile yaban hayatı ve çevre konularıdır.

1.2.4 FAO komitesinin tarım hakkındaki görüşleri

Gıda işleyicileri ve perakendeciler tarafından İTU'nun teşvik edilmesi, katma değer fırsatları aracılığıyla teşvikleri oluşturarak sürdürülebilir tarım uygulamalarının çiftçilerce kabul edilmesini kolaylaştırabilir. Ne var ki, özellikle izlenmenin de dâhil edildiği gıda güvenliği ve kalitesi için katı standartların oluşturulması ile perakendecilerin ihtiyaçlarını kolayca karşılayamayan çiftçiler şimdiden sınırlı kaynak (mali, teknik, bilgi) nedeniyle pazar erişimini azaltabilir.

1.2.5 Standard dili, tüzükler, kılavuzlar ve sertifikasyon

Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO, 1996) tarafından standartlar “materyaller, ürünler, işlemler ve hizmetlerin amacına uygunluğunu sağlamak için tanımlar, kurallar veya kılavuzlar olarak kullanılacak kesin kriterler veya teknik şartnameleri içeren belgelenmiş anlaşmalar” şeklinde tanımlanmaktadır. Devlet standartları yarı bağımsız kuruluşlar tarafından geliştirilmesi ve yönetilmesi durumu dışında genelde mevzuatlar olarak adlandırılırlar.

Bu mevzuatlar, FAO'nun ve WHO'nun Kodeks Alimentarius örneği gibi, hükümetler arası organlar tarafından hazırlanan kılavuz veya uluslar arası anlaşmalara dayanmaktadır. Sertifikasyon ise, bir ürünün, işlemin veya hizmetin belirli standartlara uyduğunu gösteren üçüncü tarafın yazılı teminat verdiği bir prosedürdür.

Hükümetler özel kullanım veya sertifikasyon organlarının etiketlerinin yanında kullanım amacıyla ulusal bir etiket oluşturabilir. Üretici ve tüccarlar sertifikayı ve/veya etiketi kullanırken tüzüğe uymak zorundadır. Sertifikasyonun en iyi örneği, bazı gelişmiş ülkelerde meyve-sebze tüketiminin % 10'luk bir kısmı kadarını etkileyen organik tarım içerisinde bulunmaktadır. Bu standartlar, organik tarımda yasaklanmış olan kimyasal gübreler, pestisitler, GDO'(Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar)lar ve diğer uygulamaların kullanımını olmaksızın üretim için artan tüketici taleplerini karşılamada temel dayanağı geniş çapta oluşturmuştur (www.fao.org/organicag/).

1.2.6 Özel sektör de sertifikasyon ve standartlar

Üreticileri özellikle de endüstriyel işleyiciler ve perakendecileri içeren özel sektör, gıda zinciri boyunca yüksek kalitede ve güvenli gıda üretiminde tüketici memnuniyeti, kâr ve kalite güvencesine ulaşmak amacıyla İTU'yu kullanmaktadır.

Bu çabalar, tüketici talebine bir yanıt olacak biçimde gittikçe artarak sürdürülebilir kriterleri dâhil etmektedir. Örnekler, taze üretim, bitkisel ürünler ve çiftlik hayvanları için Uygulama Kodları ile ilgili Eurepgap; Sürdürülebilir Tarım Teşebbüsü (Nestlé, Danone, Unilever ve diğerleri); Unilever ve Campbell gibi bazı şirketlerin çabaları ve Entegre Tarım için EISA Ortak Kodeksi.

1.2.7 İyi tarım uygulamalarına uyum aşamasında yeni üye ülkelerin yapması gerekenler?

a) Yeni üye ülkeler, tüm tarımsal alanın iyi tarım ve çevre koşullarında sürdürülebilirliğini sağlayacaktır. Yeni üye ülkeler, Ek'te yer alan çerçeve temelinde, toprak ve iklimsel koşullarını, mevcut tarım sistemlerini, arazi kullanımını, ekim nöbetini, tarım uygulamaları ve çiftlik yapılarını içeren ilgili arazilerin özelliklerini göz önüne alarak, iyi tarım ve çevresel koşullar için minimum ihtiyaçları tanımlayacaktır.

b) Paragraf 1'de belirtilen minimum İhtiyaçlar 2004'te uyumlu olmadığında, çiftçinin kendisini direkt olarak atfolunabilir bir ihmal veya faaliyet sonucunda, 2004 takvim yılı altında aşağıdaki gibi azaltılacaktır:

- Üye ülke tarafından tanımlanan herhangi bir minimum ihtiyaç açısından riayet etmemeyi ihmal durumunda, indirim yüzdesi riayet etmeme ile ilgili alan için belirtilen miktarın %5'i olacaktır. İndirimlerin her biri diğerinden ayrı ve bireysel olacaktır. Ancak toplam indirim miktarı belirlenen toplam yardım miktarının % 5'inin aşmamalıdır.
- Üye ülke tarafından tanımlanan her bir minimum ihtiyacı açısından, indirim yüzdesi riayet etmeme ile ilgili alan için belirtilen miktarın %20'si olacaktır. İndirimlerin her biri diğerinden ayrı ve bireysel olacaktır. Ancak toplam İndirim miktarı, riayet etmeme ile ilgili alan için belirlenen toplam yardım miktarını aşmayacaktır.

- Üye ülke tarafından tanımlanan tüm ihtiyaçlar açısından riayet etmemeyi kasten yapması durumunda, riayet etmeme ile ilgili alan için herhangi bir yardım yapılmayacaktır. Ayrıca, eğer belirlenen alanın %50'sinden daha fazlası riayet etmeme ile ilgiliyse, çiftçi mevcut takvim yılında tek alan ödeme planı altında yardım alımından tümüyle hariç tutulacaktır.

1.2.8 İyi tarım uygulamalarında uyulmaması halinde ceza uygulamaları

Çiftçiler yardımlardan yararlanabilmek için öncelikle İTU gereklilikleri hakkında bilgilenmeli ve sonra bunları uygulamalıdır. İyi tarım uygulamaları denetimleri neticesinde yapılan ihlaller sonucu bir takım cezalar söz konusudur. Bu cezalar Tablo 1 ve Tablo 2 şeklinde düzenlenmektedir.

Tablo 1'de ki koşullar, denetimleri yapan ilgili birimler tarafından İTU ile ilgili uygunsuzlukların tespitinde uygulanmaktadır. Tablo 2 de ise, bir çiftçi faaliyetlerinde zorunlu mevzuata uymadığı takdirde (yerel otorite, sağlık birimi, devlet bölümü) Tarım Bölümü, Gıda ve Kırsal Kalkınma İTU ile ilgili Programlarda bir ceza uygulanmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte bir çiftçi REPS (Çiftlik planının Kırsal Çevre Koruma Planı) 'e göre ihlalde bulunursa bu ihlalle İTU dan da ceza almasına neden olur ve İTU cezaları REPS ödemelerinin toplam ödemedeki çıkarılarak uygulanması şeklinde olur.

Tablo 2 Zorunlu kanun ve tüzük şartlarına (hükümlere) uymama durumu

Çiftçi kendi çiftliğinde herhangi bir tarımsal aktivite yaparken zorunlu kanun veya tüzük şartlarına uymazsa, mahkemeler tarafından ya da yetkililer tarafından cezalandırılır (Bu yetkililer Yerel Yetkili olabilir, Sağlık Komitesi ya da Hükümet Bölümü olabilir). Gıda, Kırsal Kalkınma ve Tarım Bölümü de İTU kapsamındaki programlardaki cezaların uygulanması ve bunların bildirilmesi için gereklidir. Tablolarda bahsedilen cezalar çiftçilerin katıldıkları ve almaya hak kazandıkları her bir programdaki yıllık ödemelerin oranı olarak bahsedilmelidir. Çiftlik Yatırım Programları ve Tesisat Yardım Programı kapsamında uygulanacak cezalarda ise Bölüm, beş yıllık büyük ödemedeki toplam miktarı olarak uygulayacaktır. Bu programlar çerçevesinde herhangi bir yılda uygulanacak İTU cezaları hesaplanırken, Bölüm bu meseleyi toplam büyük ödemenin o yılda ödenecek yıllık oranının 1/5'i olarak kabul eder.

796/2004/AET sayılı direktif e göre de Üye Devletler, bundan başka, tarımsal parsellerin güven ilir biçimde tanımlanmasını sağlayacak ve özellikle tek başvuruların, her bir tarımsal parselin yerleşimini ve ölçümünü sağlayacak şekilde, yetkili kurum tarafından belirtilen detaylarla donatılmasını veya belgelerin eşlik etmesini gerekli kılacaklardır. CBS, ulusal jeodezi sistem esasında işleyecektir. 1782/2003 sayılı Yönetmeliğin III. ve IV. Başlıklarında tanımlanan yardım programları çerçevesinde, çiftçinin yardım talebinde bulunduğu alanın en az %80'i uzaktan algılama yöntemiyle yerinde denetime tabii olacaktır. Ülkemizde ise Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS) pilot bölgelerde proje aracılığıyla uygulanmıştır ancak bu sistemin diğer bölgelerde de işlerlik kazanması (projelerle desteklenerek) hedeflenmektedir. Yani mevcut durumda herhangi bir denetim, IACS aracılığıyla söz konusu değildir. Ayrıca çapraz uyum kontrolleri, ülkelerde farklı birimler tarafından yapılmaktadır. Örneğin, Litvanya'da GAEC, Almanya; Baviera eyaletinde çevre şartları IACS kontrolleriyle beraber yürütülmektedir, Fransa'da IACS kontrolleri içinde İTU kontrolleri yapılmaktadır. İngiltere'de Çevre Ajansında görevli inspektörler çapraz uyum kontrollerini yapmaktadır.

1.2.9 İyi tarım uygulamalarına uyum aşamasında çiftçilerin yapması gerekenler?

- Organik maddeleri ve diğer koyun banyolarında kullanılan ilaçlı su, çiftlik kimyasalları, petrol ve sanayi atıklarıyla, bir anlamda da kirlenmeye neden olmayan atıkları toplamalı ve depolamalıdır.
- Yeterli atık toplama binası sağlanmalıdır.
- Ekim ve Aralık aylarında sıvı gübre, gübrelik gübresi ve kimyasal nitrojen atmamalı,
- Nitrata duyarlı (hassas) alanlar seçildiğinde bu alanlarda uygulanabilecek çalışma planına uymalıdır,
- Su depolama havzalarındaki tarımsal uygulamalarla ilgili tüzük hakkındaki yöresel iç tüzük uygulanmalıdır.
- Organik ve kimyasal suni gübreler ile (Nitrojen, fosfat, potasyum) kireç kullanımında Teagasc önerilerine dikkat edilmelidir(www.teagasc.ie).
- Tarım Gıda Kırsal Kalkınma Bölümü ve Çevre Bölümü ve Yerel Hükümetçe yayımlanan Nitrattan Kaynaklanan Su Kirliliğiyle İlgili İstenen Uygulama Kodu 1996'da belirlenen su ayakları ve organik gübrelerin atılması, yeterli depolamayla ilgili hazırlık ve idareyle ilgili hükümler dikkate alınmalıdır.

BÖLÜM 2- İYİ TARIM UYGULAMALARI

İyi tarım uygulamaları Eurepgap ve iyi tarım uygulamaları kodları olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır.

2.1 Eurepgap

Dünyada yakın geçmişte yaşanmış toplum sağlığını tehdit eden, gıda maddelerinin güvenliğine ilişkin sorunlar Eurepgap'ın oluşumunu gündeme getirmiştir. Bu sorunlara örnek olarak deli dana hastalığı, yumurtalarda rastlanan dioksin, armutlarda rastlanan klormeküadin ve çilekte bulunmuş siprodinil verilebilir.

1997 yılında, Avrupa Birliği ülkelerindeki yaş meyve-sebze pazarında yer alan pazara hâkim büyük perakendeci kuruluşlar (süper ve hiper marketler) Avrupa Perakendecileri Ürün Çalışma Grubu (EUREP) adı altında bir araya gelmişler ve 1999 yılında hazırladıkları Eurepgap protokolü ile öncelikle yaş meyve sebze iyi tarım uygulamalarının (Good Agricultural Practices-GAP) esaslarını belirlemişlerdir.

ABD ve FAO'nun girişimleri ile aynı dönemlerde Avrupa'da lider perakendecilerin oluşturduğu bir grup, İyi Tarım Uygulamaları (İTU) ve bu uygulamaların belgelendirilmesi konusunda çalışmalar başlatmıştır. EUREP (Euro-Retailer Produce Working Group) olarak adlandırılan ve başta Avrupa'nın lider perakendeci şirketleri olmak üzere, yaş meyve-sebze sektörünün bütün aşamalarında yer alan kuruluşların temsilcilerinden oluşan bir grup, meyve sebzelerin güvenli ve sürdürülebilir bir şekilde üretimine yol göstermek amacıyla Eurepgap adı verilen normatif bir doküman hazırlamıştır.

1997 yılında çalışmalarına başlayan Eurep tarafından üç yıllık bir çalışma süresinin sonunda ortaya konan doküman; sadece İyi Tarım Uygulamaları'nın (İTU) esaslarını vermekle kalmamış, aynı zamanda HACCP gıda güvenlik sisteminin temel prensiplerinden yola çıkarak, tüm üretim işlemleri için kritik kontrol noktaları belirlenmiş ve belirtilen kritik kontrol noktalarına uyum kriterleri geliştirmiştir. Genel

bir anlatımla, Eurep İyi Tarım Uygulamalarını HACCP prensipleri ile birleştirmiştir. Kritik kontrol noktalarının hazırlanması İTU'ya dayanırken, uyum kriterlerinin belirlenmesinde pek çok kuruluştan elde edilen teknik bilgiler ve pek çok ülkede yapılan üretim denemelerinden elde edilen pratik bilgiler kullanılmıştır. Avrupa'daki perakendecilerin Eurepgap sertifikalı ürün talebinin başında % 90 ile Hollanda, % 65 ile İngiltere, % 51 ile Belçika, % 41 ile Finlandiya ve % 23 ile İspanya şeklinde sıralanmaktadır. İyi Tarım Uygulamalarının önemini kavrayan dünya ülkeleri 2002 yılında oluşturdukları "Ulusal ve Bölgesel Çalışma Grupları" ile ülkelerindeki tarımsal üretimi Eurepgap Protokolüne uygun hale getirmeye başlamışlardır. Bu gün dünyada 40'a yakın ülkede 12 bin üretici, yaklaşık 4 milyon dekarlık alanda yaş meyve ve sebze Eurepgap disipliniyle üretim yapmaktadır. Eurepgap uluslararası tarımsal üretim sisteminde çok geniş bir alana yayılmaya başlamıştır. Eurepgap, küresel çapta yaş meyve ve sebzeler için ortaya konan tarımsal ürün üretim standartlarının, bir doğrulama prosesi ile birleştirilmesini sağlamıştır. Perakendeciler küresel ölçekte bir tedarik ağına sahip olmakla birlikte gittikçe artan rekabet, kârlılık baskısı ve sıkışan yasal düzenlemelerle karşı karşıyadırlar. Gıda güvenliğini sağlamak son dönemlerde pek çok perakendecinin birinci önceliği haline gelmiştir. Dünyanın her tarafında pek çok üretici ve perakendeci organizasyon, Eurepgap üyeliği için başvurmakta ve özellikle Avrupa pazarında iyi bir yer edinebilmek için, gıda güvenliğini sağladıklarını garanti altına almaya çalışmaktadırlar.

Giderek bilinçlenen tüketici; gıdanın çevreye zarar verilmeden, insan ve hayvan sağlığına uygun, güvenli bir şekilde üretildiğinden emin olmak istemektedir. Bu nedenle; hem alıcı hem de dünyanın değişik ülkelerinden tedarikçi şirketlerden oluşan Eurep; kendi toplumlarının sağlıklı tarımsal ürünler tüketmesini temin etmek için bu ülkelerde yetiştirilen ve dışarıdan ithal edilen tarımsal ürünlerde aranan minimum standartları belirleyen bir protokol hazırlamıştır. Bu anlamda; ürünün tohum aşamasından ekimde kullanılan zirai ilaçlara, hangi üretici tarafından hangi tarlada ekildiğine kadar bütün bilgileri içeren bir izlenebilirliğe imkân sağlayacak sistem oluşturması gerekmektedir. Böylece ürünler, üretimden tüketime kadar tüm aşamalarıyla kontrol altına alınmış olmaktadır.

Eurepgap Prensipleri şunlardır;

Riski önlemek,

Mevcut teknolojiyi kullanmak,

Ekolojik tarımın temel prensipleri olan,

Zararlılarla Entegre Mücadele ve Entegre ürün

Yetiştiriciliği'ni kullanmak, HACCP ile entegrasyon.

Entegre Mücadele (IPM);

Tarımsal ürünlerde zararlı türlerin popülasyon dinamikleri ve çevre ile ilişkilerini dikkate alarak, uygun olan bütün mücadele metotlarını ve tekniklerini uyumlu bir şekilde kullanarak, bunların popülasyonlarını ekonomik zarar seviyesinin altında tutan bir mücadele sistemi uygulamalarıdır.

2.2 HACCP (Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi)

Üretimden tüketime kadar risk oluşturabilecek her noktanın kritik kontrol noktası olarak belirlenip sorunların bu noktalarda giderilmesi esasına dayalı gıda güvenirliliğini sağlamaya yönelik bir uygulamadır.

HACCP gıdada doğrudan kalite artırımına değil dolaylı olarak ürün güvenliğini sağlayarak kalite artırımına yönelik bir uygulama olup, ürünün güvenliği açısından tehlike olabilecek tüm noktaları kritik kontrol noktası olarak tarif eder ve kontrollerini burada yoğunlaştırır. HACCP, sorunların giderilmesine yönelik bir sistemdir.

Sistem üretimden satışa kadar olan süreçlerin her aşamasında gıda güvenliği risklerini tanımlama ve kontrol etme esasına dayalı temel hijyenik prensipleri kurmayı amaçlamakta olup, bu amaca ulaşmak için HACCP sistemi ile mikrobiyolojik (küf, bakteri vb), kimyasal(ilaç kalıntıları, ağır metaller vb) ve fiziksel (cam parçası, metal parçası, saç vb) risklerin ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. Bu risklerin elemine edilmesi için ise; hammadde, üretim yöntem ve tekniği, çalışanların hijyeni ve tedarik zincirinde üretimden tüketime kadar olan bütün süreçlerde çeşitli uygulamaları gerekli

kılmaktadır. Bahsedilen nedenle, HACCP sistemi yaş meyve ve sebze sektörü dâhil olmak üzere gıda işleyen, paketleyen, taşıyan ve dağıtan tüm sektörlerle uygulanmaktadır.

Eurepgap; risk analizi (örneğin, HACCP yoluyla), riski önleme, Entegre Zararlı Yönetimi (IPM) ve Entegre Ürün Yönetimi (ICM) ile sürdürülebilir tarım, tarım endüstrisinde var olan teknoloji ile sürekli gelişim prensipleri temeline dayanmaktadır.

Eurepgap 4 Temel Dokümandan oluşur;

1. Eurepgap Protokolü
2. Genel Düzenlemeler(Genel Yönetmelik)
3. Kontrol Noktaları ve Uyum Kriterleri
4. Kontrol Listesi

2.3 Eurepgap Protokolü

Üretim için referans olan standartlar. Protokol 15 sayfadan oluşmaktadır ve Genel Düzenlemeler, Kontrol Noktaları ve Uyum Kriterleri ile Kontrol Listesine esas teşkil eden dokümandır.

2.4 Genel Düzenlemeler

Eurepgap sertifikasının alınması için izlenmesi gereken yöntem ve prosedürleri açıklayan dokümandır. Sertifika almak isteyen üreticiler ve sertifika kuruluşları için kılavuz niteliği taşır.

Kontrol Noktaları ve Uyum Kriterleri;

Bu dokümanda Eurep tarafından belirlenen, yaş sebze&meyve üretimindeki kritik kontrol noktaları ve bu kritik noktalarda uyumu sağlayacak şartlar verilmiştir. Bu şartlar;

1. İzlenebilirlik
2. Kayıt Tutma ve iç denetleme
3. Alan yönetimi
4. Çeşitler ve anaçlar

5. Toprak ve Substrat yönetimi
6. Gübreleme
7. Sulama
8. Bitki Koruma
9. Hasat
10. Ürün İşleme (çiftlik içi)
11. Atık ve kirlilik yönetimi, Geri dönüşüm
12. İşçi sağlığı, güvenliği ve refahı
13. Çevre

2.5 Kontrol Listesi

Bütün kritik kontrol noktalarının yazılı olduğu, üreticilerin ve denetçilerin her bir kritik kontrol noktasına uyumun kontrol edilerek işaretlenmesini sağlayan bir listedir.

Sağlık ve Bitki Sağlığı Anlaşmasıyla Türkiye'nin de aralarında bulunduğu DTÖ' ye üye ülkeler, gıda güvenliği hakkındaki yerel önlemlerini uluslararası standartlara ve ilkelere göre almak zorundadırlar. Bu zorunluluk, İyi Tarım Uygulamaları (Good Agricultural Practices-GAP), Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi (Hazard Analysis at Critical Control Point-HACCP) ve İyi Üretim Uygulamaları (Good Manufacturing Practice-GMP) gibi uygulamaların gerekçesini teşkil etmiştir. Ayrıca İyi Tarım Uygulamaları, zararlılarla entegre mücadele ve entegre ürün yönetiminin tarım ürünlerinin ticari olarak üretimi için birleştirilerek uygulanmasını da amaçlayarak sürdürülebilir bir tarımsal üretim için de mutlak gerekli uygulamalar olarak belirtilmiştir.

2.6 Eurepgap Sertifikası

Eurepgap sertifikası, Eurepgap onaylı bir CB(kontrol ve sertifikasyon kuruluşu) tarafından düzenlenmektedir. Ayrıca ülkemizde İyi Tarım Uygulamalarına uygun tarımsal üretim yapmak isteyen üretici veya üretici birlikleri, ürünlerini sertifikalandırılarak belgelendirmeleri ve İTU Sertifikası alabilmeleri için, Tarım ve

Köyişleri Bakanlığı tarafından Yetkilendirilmiş Kuruluşlar (Kontrol Kuruluşu/ Sertifikasyon i Kuruluşu/ Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşu) aracılığıyla iyi tarım kriterlerine göre ürettiği ürünleri kontrol ve sertifikalandırılma işlemlerini yapmalıdır.

Eurepgap sertifikası, tarımsal üretim yapan ve bu sertifika için Eurepgap kontrol ve/veya sertifikasyon kuruluşlarına başvuruda bulunan ve bu kuruluşlar tarafından yapılan denetimler sonucu, Eurepgap protokolüne uygun üretim yaptığına karar verilen üreticinin sertifikalandırılmaya üzere başvurduğu ürüne/ürünlere verilir. (www.eurep.org)

Eurepgap Protokolüne göre başvuru yapabilecek üreticiler üç grupta toplanabilir.

2.6.1. Bireysel sertifikasyon

- Bireysel Üretici Eurepgap sertifikası için müracaat eder.
- Üretici dâhili iç denetimi; Üretici harici denetim süreci esnasında incelenmek üzere Eurepgap Kontrol Listesine uygun olarak dâhili iç denetimini yapmalıdır.
- Dâhili iç denetim yılda en az bir defa yapılmalı ve bu denetimler üreticinin sorumluluğu altında yürütülmelidir.
- Yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından, kayıtlı üretim alanı ve ilgili işleme alanları senede bir kez haberli bir şekilde denetlenir.
- Yetkilendirilmiş Kuruluşlar, kayıt altına aldığı tüm sertifikalı üreticiler arasında minimum % 10 habersiz denetim yapar.
- Harici denetim raporları, EN 45011 / ISO Kılavuz 65 şartlarına istinaden hazırlanır.

2.6.2. Grup sertifikasyonu

- Üretici Grubu (Birlikler vb.), grup sertifikasına müracaat eder.
- Birden fazla üretici, üretici grubu çatısı altında toplanarak, belli bir iç tüzükle kurumsallaşmış, Eurepgap sertifikası için tek bir kurum gibi başvurabilirler.
- Her Sertifikalı üretici ve beyan ettiği ürün işleme alanlarında denetim süresi esnasında incelenmek üzere Eurepgap Kontrol Listesine uygun olarak dâhili iç denetim yapmalıdır.
- Gruplar kendi iç prosedürleri ve kontrolleri ile Eurepgap'e kayıtlı üyelerinin

% 100'ünün protokole uygun üretim gerçekleştirmesini sağlamakla yükümlüdür.

2.6.3 Eşdeğerlilik (Benchmarking)

Eşdeğerlilik (Benchmarking) Eurepgap'e benzer veya denk standartları olan, ulusal kurum ve kuruluşlarca verilen sertifikaların Eurepgap sertifikasıymış gibi işlem görmesini sağlamak üzere yapılmaktadır.

2.7 Eurepgap Kontrol Noktaları ve Uygunluk Kriterleri

Eurepgap Kontrol Noktaları ve Uygunluk kriterleri, üreticinin uymak zorunda olduğu standartları ve spesifik detayları verir. Eurepgap kriterleri "Majör Must" (Mutlak Zorunlu), "Minör Must" (Zorunlu) ve "Tavsiye"lerden oluşmaktadır. Bütün kontrol noktaları denetlenmelidir ve cevaplar uygun, uygun değil ve uygulanamaz olmalıdır. Bu belge kayıtlı çiftliğin Eurepgap standartlarına uygunluğunu doğrulamak için kullanılır. Bu belge 14 maddeden oluşmaktadır. Toplam 210 kontrol noktası, 47 majör must (Mutlak Zorunlu), 98 Minör must (Zorunlu) ve 65 adet tavsiye bulunmaktadır.

2.8 Eurepgap'in Faydaları

a- Eurepgap'in Üreticilere Faydaları:

- Pazarlara daha rahat ve daha iyi bir geçiş sağlar,
- Perakendeciler ile daha net anlaşma yapılmasını sağlar,
- Rekabet gücünü artırır ve rekabeti daha adil hale getirir,
- Ürün kalitesinde artış sağlar,
- Uzun dönemde üretim masraflarını düşürür.

b- Eurepgap'in Tüketicilere Faydaları:

- Gıda güvenliği ve insan sağlığı ile ilgili riskleri azaltır,
- Gıdaların orijinleri ile ilgili daha iyi ve daha net bilgi sağlar;
- Gıda üretiminde tüketici güvenini artırır,

Tüketicilerin kalite, çeşitler ve gıda güvenliği ile ilgili talepleri başarı ile karşılanır.

c- Eurepgap'in Perakendecilere Faydaları:

- Gıda güvenliği ve kalitesine güvenebilirler,
- Yetiştiriciler ile daha net anlaşma yapabilirler,
- Tüketicilerin sağlığı ve güvenliği ile ilgili taşımış oldukları riskleri azaltırlar,
- Tüketici güvenini kazanırlar (satın alma davranışlarında pozitif bir değişme yaratabilirler),
- Pek çok yasal düzenlemenin bulunmasından kaynaklanan karmaşık ortadan kalkar.

d- Eurepgap'ın Tarıma Faydaları:

- Tüketici sağlığı, gıda güvenliği ve çevre ile ilgili risklerin azaltılması,
- Tarım işçilerinin sağlık risklerinin azaltılması,
- Profesyonel tarımsal uygulamaların yapılmasının sağlanması ve daha iyi kazanç olanağı,
- Karmaşık ve çok sayıdaki tarımsal yasal düzenlemelere daha rahat uyum sağlanması,
- Mevcut pek çok tarımsal kalite standartlarının uyumlaştırılması.

e- Eurepgap'ın Çevreye Faydaları:

- Daha sürdürülebilir, çevreye karşı sorumluluk alan bir üretim, vahşi hayatın ve biyolojik çeşitliliğin korunması,
- Tarımın çevreye olan negatif etkisinin azaltılması,
- Korumacı bir yönetim planının uygulanması.

2.9 Türkiye'de Eurepgap'ın Durumu

AB ülkelerine yönelik ihracatımızın yoğunluk kazandığı kış döneminde üretim seralarda yapılmaktadır. Sera varlığı açısından 29.000 hektarla Avrupa'da İspanya'dan sonra ikinci sıraya oturmuş olan örtü altı tarımımızda işletme büyüklüğü AB ortalamasının 10 kat aşağısında olup 2.000 m² düzeyindedir. Miras hukukumuzun yol açtığı bu olumsuz yapılanma, işletmeleri sermaye açısından güçsüz bıraktığı gibi, modern tekniklerin uygulanmasını imkansız hale getirmiştir. Küçük sera üreticisi her türlü örgütlenmeden yoksundur. Pazar anlayışı ise yakınındaki toptancı haline malın tesliminden öteye geçememektedir. Çünkü hasat öncesi üretim finansmanı çoğunlukla hal komisyoncusundan alınan avansla sağlanmaktadır.

Büyüküğü 5.000 m² üzerinde olan sera işletmelerinde üretici şu ana kadar seradan kazandığı gelirin tamamını alan itibarıyla büyümeye harcamıştır. Toplam içerisinde alan itibarıyla % 25'lik paya sahip olan bu üretici grubu Eurepgap standartlarının uygulanması için üzerinde durulması gereken gruptur. şu ana kadar her türlü örgütlenmeden mahrum bu üretici grubunun tek başına pazarın bu yeni talebine entegre olması beklenemez. Bu konuda şimdiye kadar önemli mesafeler kaydetmiş olan İspanyol ve İtalyan çiftçiler bu yeni sistemin gerektirdiği yeni modern üretim tekniklerini öğrenmek, uygulamak, ürünlerini ortak paketlemek ve ortak pazarlamak için üretici birlikleri ve kooperatifler bazında örgütlenmişlerdir. Bu örgütlenmenin boyutu, marka ve pazarda süreklilik sağlayacak ürün miktarı ile belirlenmektedir. Dolayısıyla bu tür üretici birlikleri 10-15 üreticinin bir araya gelmesi ile oluşabildiği gibi 100-150 üreticiden oluşan birlikler de vardır. AB ülkeleri genelinde toplam yaş sebze-meyvenin % 40'ı üretici birlikleri tarafından üretilmektedir. Belçika ve Hollanda'da bu oran% 70'lerde seyrederken üretimin İspanya'da %50'si, Fransa'da % 55'i ve İtalya'da % 30'u üretici birlikleri tarafından gerçekleştirilmektedir.

Türk üreticisinin pazarın bu yeni taleplerine cevap verebilmesi için öncelikle belli bir ortaklık statüsü içerisinde örgütlenmesine gereksinim vardır. Ancak bu yolla bahsedilen üretici grubunun yeni teknikleri uygulayacak ve ürününü pazarın taleplerine uygun olarak paketleyecek ve ihraç edebilecek konuma gelmesi mümkün gözükmemektedir.

Esasen Eurepgap standartları konusunda Tarım Bakanlığı, Üniversiteler, İhracatçı Birlikleri ve Özel Sektör kanalı ile üreticilere yönelik eğitim panelleri düzenlenmektedir. Bu standartların uygulaması konusunda üreticiye yol gösterecek ve uygulamada cesaretlendirecek olan önemli birimlerden biride üretim danışmanlığı müessesesidir. Ancak şu ana kadar ziraat mühendisliği mesleğinde çok az kişi bu alan da faaliyet göstermekte olup ileride danışman ve danışman firmaların artacağı düşünölmektedir.

Sonuç olarak, ölkemizde tarım ürünlerinin ihracatında sıkıntı yaşanmaması ve özellikle kendi insanımızın da sağlıklı ve güvenilir ürün tüketmesi için iyi tarım uygulamalarına uygun ürün yetiştirmek zorundayız.

Türk yaş sebze ve meyve üreticisi şu an için Eurepgap Protokolü uygulamalarına uyum sağlamakta zorlanabilirler. Toplam yaş meyve ve sebze ihracatımız uygulamaların getirilerinden etkilenebilecektir. Bu durumun önüne geçmek ve iklim, toprak ve su avantajımızın getirdiği sürdürülebilir bir üretim potansiyeli ile uyumlu ihracat miktarına erişmek için çok hızlı hareket edilmelidir. Üreticinin paketleme ve pazarlamasını ortaklaşa yapabileceği bir örgütlenme yapısına kavuşması gerekmektedir. Eurepgap standartlarını uygulama bağlamında üreticiye kayıtlı ve kontrollü üretimi öğretmek için Üretim Danışmanının rehberliğine gereksinim duyulacaktır. Ülkemizde de İyi Tarım Uygulamaları konusunda çalışmalar başlanmış olup, alınacak önlemler ve gelişmeler sayesinde tarımsal üretimde ve ihracatta artış yanında ülkemiz insanların da sağlıklı ve güvenilir tarımsal ürün tüketmeleri mümkün olacaktır.

Eurepgap Protokolü, bu gün belli başlı süper ve hipermarket zincirleri tarafından kabul edilmekte ve istenmekte olup yakın gelecekte özellikle AB ülkelerine ihraç edilecek tüm bahçe ve hayvansal ürünlerde uyulması gerekli bir protokol haline gelmesi düşünülmektedir. Bu protokolün hızlı bir şekilde üreticilerimiz ve ihracatçılarımız tarafından benimsenerek gerekli önlemlerin acilen alınması gerekmektedir.

2.10 Türkiye Tarımı Açısından İyi Tarım Uygulamalarının Değerlendirilmesi

İTU, kapsamı ve amaçları bakımından esasen tüm ülkelerde izlenmesi gereken bir uygulamadır. Ancak İTU'nun uygulanabilirliği, ülkelerin gelişmişlik düzeyi ve tarımsal alt yapıları ile yakından ilgilidir. Ülkemizde işletmelerin önemli bir kısmının küçük ölçekli, çiftçilerin büyük bir kısmının eğitim düzeyinin düşük ve çiftçi örgütlenmesinin yetersiz olduğu söz konusu olduğundan, yeni standartlara uyumda ciddi anlamda sıkıntılar yaşanması muhtemeldir.

Özellikle Avrupa'nın İTU standartlarını ortaya koyan Eurepgap belgesi oldukça kapsamlı olup ülkemizdeki çiftçiler tarafından bireysel düzeyde uygulanması son derece zordur. Ancak, büyük ölçekli ve uzman bir kadro ile çalışan işletmeler Eurepgap'ı kurumsal düzeyde uygulayabilme şansına sahiptirler. Ayrıca, Ülkemizdeki tarımsal üretimin oldukça düşük bir oranının ihraç edilmesi ve çiftçilerin üretim standartlarının düşük olması, bu uygulamadaki olumsuzlukları yaratan diğer önemli faktörlerdir. Bu

konuda alınması gereken ilk tedbir üreticilerinin ve firmaların bilgilendirilmesi ile mevcut üretici örgütlerinin bu konuda çalışmaya başlaması konusunda destek olunmasıdır.

Ülkemiz, dünyanın önemli yaş meyve ve sebze üreticilerinden biri olmasına rağmen, 2003 yılı itibari ile ihracatın üretime oranı çok düşük düzeydedir ve % 3,5'i geçmediği tahmin edilmektedir ve 2004 yılından bu rakamlar %1'e yakın oranda seyretmiştir.(38 milyon ton sebze ve meyve üretimi, 1.5 milyon ton sebze ve meyve ihracat miktarı www.tuik.gov.tr). İhracata konu olan meyve ve sebze çeşitlerinin, uluslar arası piyasalarda talep edilen çeşitlere uygun olmayışı, üretimden tüketime kadar geçen süreçte miktar ve kalite kayıplarının yüksekliği, bu düşüklüğün en önemli nedenleri arasındadır. Türkiye'nin akreditasyon işlemlerini uluslararası normlara uygun olarak yürütmesi ve Avrupa Akreditasyon Birliği'ne üye olması, ülkemizde verilen sertifikaların uluslararası alanda tanınması ve ihraç ürünlerimizin önünde teknik engellerin kaldırılması açısından önemli bir avantajdır.

Avrupa Birliği ülkelerinde Eurepgap sertifikalı ürün talep eden perakendecilerin toplam süper - hipermarketler içerisindeki oranları açısından % 90 ile Hollanda ilk sırada olup, bu ülkeyi sırası ile % 65 ile İngiltere, % 51 ile Belçika ve % 43 ile İsveç izlemektedir. Bununla birlikte, Avrupa ülkelerindeki birçok perakendecinin Eurepgap sertifikası olmayan üreticilerden bahçe ürünlerini satın almama eğilimlerinde olduğu gözlemlenmektedir.

IPM kuralları Türkiye de yaş meyve-sebze endüstrisinde uygulanmaktadır. 1990'larda ICM ihracatçıların talebi doğrultusunda uygulanmıştır. Ancak, ürünlerin ICM gereksinimlerini yerine getirdiğine dair hiçbir sertifikanın bulunmaması sebebiyle, üreticiler ürettikleri ürün için herhangi bir prim fiyatı almamaktadırlar.

Sonuç olarak, ICM Türkiye de yaygın olarak uygulanmamıştır. Ayrıca, 1980'lerin ortasından bu yana, organik tarım konvansiyonel tarıma alternatif olarak düşünülmüştür, ancak organik tarım katı şartlarından dolayı yaygınlaşmamıştır.

Sertifikalı bir sistem sağlayan İTU, 2000 yılında Avrupa'dan gelen talebi karşılayabilmek için başlamıştır. Hükümet ve ihracatçılar, üreticileri İTU sistemini kabul etmesi için teşvik etmiştir. Eurepgap standartları Avrupa pazarı için oluşturulduğundan, Türkiye gibi birçok gelişmekte olan ülke hükümetleri ihracat pazarlarını sürdürmek amacıyla bu standartları karşılamak için çiftçilere yardım etmişlerdir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Eylül 2004 de bir tüzük yayınlarak İyi Tarım Uygulamalarına yasal bir zemin oluşturmuştur.

Eurepgap ve diğer ülkelerin gıda kalitesi düzenlemeleri bu tüzüğün hazırlanmasında dikkate alınmıştır. Tüzüğün kapsamında bir İTU komitesi oluşturulmuştur ve bu komitenin görevleri, tüzüğün kurallarını uygulamak, firmaların kontrolü ve sertifikalandırılması ve AB ve diğer ülkelerdeki İTU de yeni gelişmeleri izlemektir. AB'ye ihracat sırasında Türk yaş meyve-sebze endüstrisinin karşılaştığı sorunlar hem üreticileri hem de ihracatçıları Eurepgap sertifikasyonunun kullanımında zorlamıştır.

Üretim zincirindeki tüm hususlar Kontrol ve Sertifikasyonu bağımsız kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Bu kuruluşların, Tarım ve Köyişleri Bakanlığında İyi Tarım Uygulamaları Komitesine yetki almak için başvurması gerekmektedir. Denetimler ve sertifikasyon işlemleri Türk mevzuatına uyumlu şekilde (Eylül 2004) ve ithalatçı şirketler veya ulusal kurallara göre yapılmaktadır.

Ülkemizde de 08 Eylül 2004 tarih ve 25577 sayılı resmi gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "iyi tarım uygulamaları yönetmeliği" ile dünya ve Avrupa Eurepgap kurallarına göre üretimin yapılması sağlanacaktır. Bakanlık tarafından sertifikasyon kuruluşlarının yetkilendirilmesi de yapılmaktadır. Halen organik tarım konusunda faaliyet gösteren sertifikasyon kuruluşlarından bir kısmı iyi tarım uygulamaları ile de ilgilenmektedirler.

Ülkemizde iyi tarım uygulamaları konusunda çalışmalara başlanmış olup, alınacak önlemler ve gelişmeler sayesinde tarımsal üretimde ve ihracatta artış yanında ülkemiz

insanlarının da sağlıklı ve güvenilir tarımsal ürün tüketmeleri mümkün olacaktır. Bu amaçla; evre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretim yapılması, doğal kaynakların korunması, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile gıda güvenliğinin sağlanması için iyi tarım uygulamaları tekniklerini uygulamak ve kısa zamanda reticilerimizi bu yetiştirme tekniklerine adapte etmemiz gerekmektedir.

İTU Yönetmeliğinin Amacı;

- Doğal evreye ve insan sağlığına zarar vermeyen tarımsal üretim yapılması,
- Doğal kaynakların korunması,
- Tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik,
- Gıda güvenliğinin sağlanmasıdır.

İyi Tarım Uygulamaları Yönetmeliğinin Kapsamı;

- Üreticilerin ve üretici birliklerinin,
- Müteşebbislerin,
- İTU faaliyetlerinin her türlü kontrol ve /veya sertifikalandırma işlemlerini yapan kuruluşların görev ve sorumlulukları ile denetim esaslarını kapsamaktadır.

İTU kriterlerine göre üretim yapan üreticilerin görev ve sorumlulukları;

- 1) retim alanlarında yaptıkları gübre, bitki koruma uygulamalarını ve gerekli olan diğer zorunlu uygulamaları kayıt altına almak,
- 2) Bitki koruma ve hayvan sağlığı ürünlerini tavsiyesine uygun olarak kullanmak,
- 3) retimde hastalıklar, zararlılar ve yabancı otlar ile mücadele yapmak,
- 4) Toprak, su, evre ve insan sağlığını koruyucu tedbirler almak,
- 5) Toprak ve yaprak analizlerini yapmak/ yaptırmak, gbrelemeyi analiz sonuçlarına göre uygulamak ve analiz sonuçlarını kayıt altında tutmak,
- 6) Sulama suyunu analiz ettirmek, önerilen miktar ve metotlarda uygulamak ve kayıt altına almaktır.

Eurepgap; risk analizi (örneğin, HACCP yoluyla), riski önleme, entegre zararlı yönetimi (IPM) ve entegre ürün yönetimi (ICM) ile sürdürülebilir tarım, tarım endüstrisinde var olan teknoloji ile sürekli gelişim prensipleri temeline dayanmaktadır.

2.11 TR6 (Antalya,Burdur,Isparta,Adana,Mersin,Hatay,Kahramanmaraş,Osmaniye) Akdeniz Bölgesi Tarımı Açısından İTU'nun Değerlendirilmesi

Ülkemiz, son yıllarda bahçe ürünleri ihracatında özellikle tarımsal ilaç kalıntıları bakımından önemli sorunlar ile karşılaşmıştır.

Ülkemizde yaş meyve sebze ihracatında büyük paya sahip olan TR6 Akdeniz Bölgesinde, üretici ve ihracatçısının önemli sorunlarına çözüm olabilecek ve bölgemizin Avrupa ülkelerine daha fazla ürün satabilmesine olanak verecek bu protokol gereklerinin üretici ve ihracatçı tarafından benimsenmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Eurepgap Protokolünün daha detaylı incelenmesi ile üretici ve ihracatçılarımızın bilgilendirilmesi ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacı ile bir teknik komite oluşturmuştur. Bu komite aracılığı ile üreticilerin bilinçlendirilmesi ve Eurepgap standartlarına uyumun gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bununla birlikte tarımsal üretimin planlanması, geliştirilmesi, pazarlanması, kayıt altına alınarak gıda güvenlik zinciri içerisinde güvenli ürünlerin tüketiciye ulaştırılması amacı ile “İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik” hazırlanmış ve bu konuda çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca yaş meyve ve sebze ihracatı açısından önemli konumda olan bölgemizde Antalya Valiliği ve Tarım İl Müdürlüğü koordinasyonunda birçok kuruluş ile ortak bir çalışma gerçekleştirilerek, “Antalya İli Eurepgap ve Haccp Eylem Planı” hazırlanmış, konu ile ilgili bir kitapçık yayınlanarak planın detayları açıklanmıştır. Adana’da bu konuda danışmanlık hizmeti veren özel bir firma bulunmaktadır.

Bununla birlikte, bölge illerinde Valilikler, Üniversiteler, Tarım İl Müdürlükleri ve Araştırma Enstitüleri tarafından çeşitli bölgesel çalışmalar yapılmaktadır.

Ayrıca, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı örtü-altı üretiminin kontrollü yapılması konusunda çalışmalara başlamış ve 27.12.2003 tarih ve 25328 sayılı Resmi Gazetede “Kontrollü Örtü-altı Üretiminin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” yayınlamıştır. Uygulama talimatları konusunda da 2004 yılından itibaren tüm örtü-altı üretim alanlarının kayıt altına alınma çalışmalarına başlanmıştır.

3. BÖLÜM İTU İLE İLGİLİ DİREKTİFLER (NİTRAT, SU)

3.1 Su Kalitesi Üzerine AB Direktifleri

Avrupa’da 1970’li yılların başından itibaren aşırı üretim nedeniyle ortaya çıkan olumsuz etkilerin yanında, su kaynaklarında görülen kirlenmeler gerek üretim sistemlerinde gerekse tarım-çevre ilişkilerinde yeni düzenlemeler için çalışmaların başlatılmasına neden olmuştur. Avrupa su koruma mevzuatının ilk fazı, 1970’li yılların ortasında içme suyu kaynağı amaçlı kullanılan nehir ve göller için standartlarla başlamış olup, 1980 yılında içme suyu için bağlayıcılık arz eden kalite hedeflerinin kurulmasıyla devam etmiştir. İlk faz; ayrıca, balık yetişen sular, kabukluların yetiştiği sular, yüzme suları ve yer altı suları ile ilgili kaliteyi hedefleyen mevzuatı içermiştir.

Tarım kaynaklı ve kent atık suyu kaynaklı kirlilikle ilgili olan çok sayıda eksikliği tanımlayan AB Komisyonu, 1990’lı yılların başlarında su mevzuatına ilişkin ikinci fazı yürürlüğe koymuştur. İkinci fazın ilk semereleri, atık su uygulamasına daha sıkı önlemler getiren Kentsel Atık Su Uygulama Direktifi ve tarımsal kaynaklı nitratça meydana gelen su kirliliğinin kökenini belirleyen Nitrat Direktifi’dir.

Bu fazdaki gelişmelerden ortaya çıkan diğer mevzuat, 1998 yılında benimsenen kalite standartlarını gözden geçirerek, yeni bir İçme Suyu Direktifi ile 1996 yılında benimsenen geniş ölçekli sanayi tesisleri kaynaklı kirliliği ele alan Entegre Kirlilik ve Engelleme kontrolüne (IPPC) yönelik bir Direktiftir.

a) İçme suyu niteliğine sahip yüzey sularının kalitesini korumak ve insan tüketimine sunulmadan önceki kalite standartlarını belirlemek için; 1975 yılında, Konsey Direktifi (75/440/AET) olarak yayınlanmıştır (Council Directive (75/440/EEC), Surface Water

for Drinking, <http://europa.eu.int/comm/environment/water>). Bu direktifin temel amacı üye ülkelerdeki yüzey sularını içme suyu kalite standartları açısından sınıflandırmak ve kriterleri tespit ederek bu kriterleri sağlamaktır.

b) 1979 yılında Konsey içme suyu kalitesi ölçüm metotlarını (79/869/AET) direktif olarak yayınlamıştır (Council Directive (79/869/EEC), Drinking Water Measuring Methods, <http://europa.eu.int/comm/environment/water>). Bu direktifin temel amacı; Üye ülkelerdeki içme sularının kalite ölçüm ve değerlendirme metotlarını tespit etmek, yeknesaklığı sağlamak ve aynı metotları uygulamaktır. Ayrıca, bu direktifle, su analizleri yanında, sulardan örnek şekilleri, sıklığı, tekniği, taşınması ve saklanması gibi konulara da açıklık getirilmiştir.

c) İnsan tüketimine yönelik gerek doğal sular, gerekse prosesten geçirilmiş suların mikrobiyal, fiziksel ve kimyasal özelliklerini karakterize eden maksimum kabul edilebilir sınırları ve normal kabul edilebilir değerlerini belirten, “insan tüketimi için su direktifi” (80/778/AET) 1980 yılında yürürlüğe girmiştir (Council Directive (80/778/EEC), Water for Human Consumption, <http://europa.eu.int/comm/environment/water>). Bu direktifle ve yukarıda belirtilen diğer direktiflerle birlikte; içme suları ile ilgili kalite kontrol analiz ve izleme ile ilgili tüm metot ve kriterler belirlenmiş olup; üye ülkelerde tümüyle uygulanmaya başlanmıştır.

d) Balık yaşamını korumak amacıyla, tatlı sulardaki su kalitesini korumak ve kirliliği kontrol altında tutmaya yönelik; “balık yaşamı için tatlı su direktifi” (78/659/AET) 1978 yılında yayınlanmıştır (Council Directive (78/659/EEC), Fresh Water for Fish, <http://europa.eu.int/comm/environment/water>). Bu direktifle tatlı sular; sazan ve alabalık suları şeklinde sınıflandırılmış ve koruma kriterleri belirlenmiştir. Diğer yandan, Konsey kıyı sularında kabuklu canlıların gelişimini korumak amacıyla diğer bir direktif daha yayınlamıştır.

3.1.1 Su çerçeve direktifi (Yasası)

Su Çerçeve Direktifi büyük oranda Hollanda hükümetinin çabaları ile doğmuştur. Hollanda'nın su kalitesinin yukarı kıyıdaş ülkelerdeki kirlilik nedeniyle olumsuz etkilenmesi sonucu ortaya çıkmış, 1988 yılında ekolojik kaliteyi kapsayan bir direktife duyulan ihtiyaç, 1991 yılında tatlı su kaynaklarının kalitesinin zaman içindeki bozulmasını engelleme amacı, 1996 yılında Taslak Su Çerçeve Direktifinin AB Komisyonunca hazırlanması ve 1998 yılında Taslak Direktifin tartışmaya açılmasını izleyen bir gelişim göstermiştir (Efeoğlu, 2005).

Su ile ilgili çıkarılan tüm direktifleri bir çatı altında toplamak ve su kalitesi, korunması ve izlenmesi ile ilgili sorunlara bir bütün içerisinde çözüm getirilmesi yönünde stratejilerin geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmalar; Ekim 2000 yılında Konsey Direktifi (2000/60/AT) "su çerçeve direktifi" (yasası) olarak yürürlüğe girmiştir (CouncilDirective(2000/60/EC),WaterFrameworkDirective,<http://europa.eu.int/comm/environment/water>).

Bu direktif ile, Avrupa Birliği gelecekteki su direktiflerinin yürütülmesine, kararlarına ve yeni tekliflerine temel teşkil etmesi amaçlanmıştır. Söz konusu direktif; su yönetimi konusunda havzalar bazında yönetimi temel almış ve tüm üye ülkelerde birlikte uygulama takvimi belirlenmiştir. Su Çerçeve direktifi hükümleri gereğince bir uygulama yol haritası çıkarılmış, buna göre birlik ülkeleri; 2004 yılından itibaren; nehir havzalarının ekonomik ve sosyal karakteristik özellikleri ve bunların havzalardaki etkileri tespit edilmiş, 2009 yılında; havza planlarının nihai haline getirilmesi ve yapılacak çalışmaların belirlenmesi sonunda üye ülkelerce havza-su yönetimi, parasal politikalar uygulanmaya başlayacağı, ayrıca 2010 yılından itibaren su kullanımlarında sektörler arası sübvansiyonların kaldırılacağı ve uygulamalarla 2015 yılında hedeflenen çevresel amaçlara ulaşılabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte, uzun dönemde 2027 yılı ülkeler için havza su yönetimi konuları ve çevresel hedeflere ulaşılacak için belirlenen en son süre olarak kararlaştırılmıştır. Özet olarak; tüm su kullanımları ve sulara olabilecek atıkların kontrolü, izlenmesi, plan projelerin geliştirilmesi su çerçeve direktifi hükümleri çerçevesinde havzalar bazında gerçekleştirilecektir.

3.1.2 Nitrat direktifi

Kimyasal gübreler doğrudan yıkanma yoluyla yeraltı sularında, taşınma ve alt toprağın drenajı yoluyla da yüzey sularında amonyum ve nitrat girişine sebep olur. Organik gübreler de aynı mekanizmayı kullanmakla birlikte atmosfere doğru N₂O halinde (tamamlanmış denitrifikasyon) ve amonyak gazı halinde kayıp (volatilizasyon-alkali toprak koşullarında) ek bir kayba neden olur. Bunlar, hayvanlarca neşredilen ilk azotun %10-%30'u arasında değişir ve yağmur (ıslak tortu) veya doğrudan (kuru atmosferik tortu) toprak veya su kaynaklarında yeniden tortu bırakır (http://ec.europa.eu/environment/water/water-nitrates/index_en.html).

Su sistemlerinde kirlilik açısından, kültür bitkilerine aşırı miktarlarda uygulanan azotlu inorganik gübreler ve organik gübreler, yeraltı sularında azot kirliliğinin en önemli tarımsal kaynaklarını oluşturur. Aşırı gübre kullanımından kaynaklanan azot, toprağın alt katmanlarına doğru yıkanır ve aerobik koşullar altında artan nitrat düzeyleri ve anaerobik koşullar altında artan amonyum düzeyleri olarak tespit edilebilir. Türkiye topraklarının çok büyük bir bölümü alkali (pH 7-8,5) karakterlidir. Bu nedenle Karadeniz Bölgesi hariç genellikle bitkilerce nitrat absorpsiyonunun amonyum absorpsiyonuna göre daha düşük olacağı ve nitrat yıkanmasının daha fazla olacağı sonucu çıkarılabilir.

(1). Gübre kullanımı göstergelerine göre, azotlu gübre tüketimi (mineral gübreler ve hayvan gübreleri) 1980'lerin sonuna kadar artmış sonra azalmaya başlamış ancak son yıllarda AB ve EFTA(Avrupa Serbest Ticaret Birliği) ülkelerinde tekrar artmıştır. İşlenebilir arazide ha başına azotlu gübre tüketimi, AB ve EFTA ülkelerinde son katılım sağlayan ülkelere göre daha yüksektir.

Nitrat Direktifinin uygulanmasına ilişkin çeşitli adımlar şunlardır;

1. Kirlenmiş ya da kirlenme riski taşıyan suların saptanması:
 - İnsan sağlığının korunması,
 - Yaşam kaynakları ve sucul ekosistemlerin korunması,
 - Ötrofikasyonun engellenmesi.

- (1 yıllık izleme)
2. Hassas bölgelerin belirlenmesi:
- Tarım arazileri,
 - Boşaltma havzası düzeyinde N kirliliğine önemli katkısı olan hassas alanlar.
3. İyi tarım uygulamaları kodu/kodlarının oluşturulması
(Tüm Üye Devletlerde Bölgesel-Gönüllü olarak)
4. Belirlenen Hassas Alanlar dahilinde Eylem Programları:
- İyi Tarım Uygulamaları kodu/kodlarının oluşturulması zorunlu hale gelir,
 - Diğer önlemler (besin dengesi, organik gübrenin depolanması, yılda 170 kg N'tan daha az organik gübreleme).
5. Üye Devletlerde her dört yılda bir gerçekleştirilmek üzere 200-2000 nokta arasında nitrat konsantrasyonu ve ötrofikasyona (alg) ilişkin ulusal izleme ve raporlama.
- Eylem Programlarının etkisinin değerlendirilmesi,
 - Hassas alanların ve Eylem Programlarının revizyonu.

Bu eylem programları,

- Tarımsal kaynaklı ya da farklı kaynaklı azot katkısına ilk başta atıfta bulunmak üzere mevcut bilimsel ve teknik detayı,
- İlgili bölgelerdeki çevre koşullarını dikkate almalıdır.

Eylem Programları İyi Tarım Uygulamaları kurallarından ve eylem programlarına dâhil edilmesi gereken önlemlerden oluşmaktadır.

3.2 İyi Tarım Uygulamaları Kodunun Hazırlanması

İyi tarım uygulamaları kodu; Tarımsal üretim aktivitelerinin, toprağın hazırlanmasından, işleme teknikleri, gübreleme, sulama, pestisitlerin kullanımı, toprağın korunması, hasat ve pazara sunumu ile uygun koşullarda depolanmasını da içeren bir dizi uygulama kodlarıdır. Hava, su ve toprak kodlarından oluşmaktadır. İyi tarım uygulamaları kodu; çevre dostu tarımsal uygulamaları da içermekte olup, bitkisel üretim çeşitlerine göre yapılması, uygun ve pratikte uygulanması kolay teknik ve yöntemleri içermektedir. Burada temel olarak yapılacak iş; bitki deseni bazında, iklim ve toprak özellikleri benzerlik gösteren bölgeleri tespit etmek ve bu bölgelerde her bir bitki için üretim modelleri oluşturmaktır. Ancak bu pratikte çok kolay değildir. Öncelikle ülkemizin

toprak etüd ve haritalama çalışmalarının tamamlanması ve arazi kullanım kabiliyet sınıflarının yeniden belirlenmesi gereklidir. Burada da yüklü bir maliyet sorunu karşımıza çıkacaktır. Nitrat yönetmeliği, özellikle hayvansal ve kimyasal gübre uygulamalarından kaynaklanan sulara azotlu gübre filtrasyonunu en aza düşürecek metotların kullanılmasını önermektedir. Hayvan yetiştiriciliği ile ilgili tüm uygulamalar da iyi tarım uygulamaları içerisine girmektedir. Bu çerçevede hayvancılık uygulamalarının da farklı iklim şartlarında yapılan hayvancılık sistemleri göz önüne alınarak, hayvan besleme yanında hayvansal gübrelerin uygun bir şekilde depolama kriterleri ve depolama yöntemleri ile uygulama zamanı ve uygulama metotlarının tespit edilmesi, bu konuda gerekirse bir yönetmelik çıkarılması yapılan işlerin takibini ve kontrolünü sağlamada fayda sağlayacaktır.

3.2.1 Türkiye’de durum;

Türkiye’de iyi tarım uygulamaları kodu henüz hazırlanmamıştır. İleride eylem planlarının hayata geçirilmesinde ve nitrat direktifinin uygulanmasında sorunlarla karşılaşacağı görülmektedir. Bu nedenle, Tarım Bakanlığınca; konu uzmanı üniversiteler ve araştırma kuruluşları ile birlikte çevreye duyarlı iyi tarım uygulamalarının bir an önce AB örnekleri ve bu konularda yapılan araştırmalar derlenerek oluşturulmalıdır.

“İyi Tarım Uygulamaları Yönetmeliği” (İyi tarım Uygulamaları Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayı: 25577, 08.09.2004). Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından çıkarılıp; 08.09.2004 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur. İyi tarım uygulamaları yönetmeliğinin düzenlenmesinde, kodların belirlenmesi ve gerekli tanımlamaların yapılması önemli katkı sağlayacaktır ve aynı zamanda çapraz uyum için standartların AB’ye uyumlu olması da sağlanacaktır. Bu konuda yukarıda belirtilen hususlar doğrultusunda çalışmaların yürütülmesi yönetmeliğin işlevsel olmasına katkı sağlayacaktır.

3.2.2 Nitrat direktifine uyum kapsamında yürütülen çalışmalar

AB'ye uyum çalışmaları kapsamında, 91/676/AET sayılı direktife karşılık gelen "Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği" 18.02.2004 tarih ve 25377 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tüm Türkiye'yi kapsayacak şekilde, iller bazında, yoğun tarım ve hayvancılık yapılan alanlardaki tarımsal kaynaklı nitrat kirlenmesinden etkilenen veya etkilenebilecek yeraltı ve yüzey sularının bulunduğu bölgeler belirlenmiştir. Yönetmeliğin ilgili maddeleri gereğince çıkarılan genelgeler çerçevesinde oluşturulan programların uygulanmasına bu bölgelerde başlanmıştır. (2004/010801 sayılı Genelge EK:2, 2004/027234 sayılı Genelge EK:3 ve 2004/033587 sayılı Genelge EK:4) Bu alanlar, 81 ildeki yoğun tarım yapılan alanları kapsamaktadır.

Yeraltı ve yüzey sularında nitratın izlenmesine yönelik yayımlanan Genelgeler çerçevesinde, nitrat izleme programı oluşturulmuştur. Bu program kapsamında, 2005 yılından itibaren 81 ilde 200 adet yeraltı ve 800 adet yüzey sularında olmak üzere 1000 adet istasyonunda ve aylık periyotlarla numuneler alınarak nitrat parametresi izlenmektedir. Aylık olarak yapılan analiz sonuçları düzenli olarak Bakanlığa gönderilmektedir.

Ayrıca, analiz çalışmalarının daha kolay ve yerinde yapılabilmesi amacıyla 81 ilde konu ile ilgili uzmanlara, mobil fotometre ile analiz yapma, yer altı ve yüzeysel sularda istasyon seçimi, örnek alma ve seçilen istasyon alanlarına ait bilgi formlarının doldurulması konusunda 4 kez hizmet içi eğitim çalışması yapılmıştır.

Hollanda Hükümeti tarafından desteklenen MATRA Projesi çerçevesinde, Nitrat Direktifinin Türkiye'de Uygulanması ile ilgili Pilot alanlar seçilerek (Eskişehir, Antalya, Adana ve Bolu) mevcut yer seçimi ve izleme ağının incelenmesi ile örnek izleme programı kapsamında çalışmalar Tarım Köyişleri Bakanlığı KKGGM, TÜGEM, Çevre ve Orman Bakanlığı ve DSİ paydaşlarıyla yürütülmüştür ve proje 2007 yılında tamamlanmıştır(Anonim, 2005).

Ülkemiz tarafından, Dünya Bankası GEF Destekli, “Karadeniz’de Tarımsal Kirliliğin Kontrolü” Projesi; yürütülmektedir. Bu Projenin amaçlarından birisi, AB Nitrat Direktifinin Türkiye’de uygulanmasına destek sağlamaktır. Proje kapsamında Karadeniz Bölgesinde seçilen mikro havzalarda; Merkezi, Çiftlik ve Hane Tipi Gübre depolarının yapımı ve buralarda gübrelerin depolanması ve bu gübrelerin tarım arazilerine uygulanması çalışmaları yapılmaktadır. Bu uygulamaların Nitrat Direktifi uygulamaları çerçevesinde belirlenecek olan Hassas Alanlarda yapılacak olan çiftlik hayvanı gübresi depolama yapıları için örnek teşkil etmesi hedeflenmiştir.

3.3 Çapraz Uyum

3.3.1 Çapraz uyum nedir?

Çiftçiler tek Çiftlik Ödemelerinden yararlanabilmek için arazi de İyi Tarım ve Çevre Şartlarına göre tarım yapmalı (İTÇŞ) ve bir dizi yasal şarttan oluşan ve çevre, halk, hayvan ve insan sağlığı hayvan refahı ile de ilgili olan Yasal İdare Şartları (YİŞ) olarak bilinen düzenlemelere uymalıdır. Bu şartlara ve standartlara çapraz uyum denir.

1992 yılında, OTP oluşturulmuş ve Pazar fiyat desteği içinde takip eden azalma için çiftçi telafisinde doğrudan ödeme sistemi başlatılmıştır. Aynı zamanda bu reformlar altında Üye ülkeler sığır ve koyun sektörlerinde doğrudan ödemelere çevresel koşulların eklenmesi amacını gütmüşlerdir. Gündem 2000 Reformları kapsamındaki Pazar desteklerinden yararlanabilmek için çevre koruma şartlarına uyulması gerekmektedir. 2003 OTP Reformunda zorunlu hale gelmiş olan çapraz uyuma büyük önem verilmiştir. Gündem 2000 OTP reformu Üye Devletlerin kullanılan tarım alanları ya da üretimle ilgili olarak uygun gördükleri çevre önlemlerini almalarına ilişkin şartları ortaya koymuştur. Bu fırsatı çok az üye ülke avantaja çevirebilmiştir. Mart 1999’da, Gündem 2000 olarak bilinen anlaşma, Ortak Kurallar Tüzüğünde yeni mevzuatı getirmiştir (Tüz. 1259/1999/AET). Bu da 1992 reformlarını doğrudan ödemelerden fiyat desteğine kadar daha fazla değişikliğe gidilmesi şeklinde genişletmiştir ve OTP ödemelerinde yer alan tüm sektörler için fırsatlar yaratmıştır. Tüzükte 3. Maddede amaçlanan çiftçilere yapılan desteklemeler “çevresel koruma şartları” ile uyumlu şekilde olmalıdır. Bu da üye ülkelere tarımsal faaliyetlerin sebep olduğu

çevresel tahribatın azaltılması için önlem alma fırsatını doğurmuştur. Bulunan seçeneklerde, tarım-çevre önlemlerinin, zorunlu şartların (AB ve ulusal kanun) veya “belirli çevresel şartların” kullanılmasını içermektedir. Bu belirli çevresel şartlar her bir çiftçinin doğrudan ödeme alabilmesi için karşılması gereken çevresel standartlar olarak çevrilmiştir. Bu önlem ise kırmızı bilet veya zorunlu “çapraz uyum” olarak bilinmektedir (Baldock and Mitchell, 1995). Her bir üye ülke hangi önlemlerin uygun olduğu konusunda, hangi seviyelerde standartların oluşturulacağı ve çapraz uyumda çiftçilerin alacağı cezalar hakkında karar verme esnekliğine sahiptir

Çapraz uyum Finlandiya ve Fransa gibi bazı üye ülkelerde oluşturulmuş ve İngiltere’de, toprak, hava ve su için iyi tarım uygulamaları gönüllü kodları tanımlanmıştır, Almanya gibi bazı ülkeler “tarım içerisinde yer alan mevcut yasal önlemler veya çiftlikte çevresel korumayı sağlayan çevresel kanun” vurgusuna dikkat etmektedir (Petersen and Shaw, 2000).

Üye Devletlerin bu yükümlülükleri yerine getirebilmeleri için üç seçenekleri vardır:

- tarım-çevre taahhütlerine destek vermek,
- çevre mevzuatı temel alınarak genel zorunlu çevre şartlarını oluşturmak
- özel çevre standartları oluşturmak.
- Çiftçilerin çevre şartlarına uymadığı durumlarda doğrudan yardımların kesilmesi yada azaltılması cezaları uygulanır.

3.3.2 Yasal dayanak

2005’ten itibaren tüm çiftçiler doğrudan ödemelerden yararlanabilmeleri için zorunlu çapraz uyuma tabidirler. Üye Devletlerin kullanılan tarım alanları ya da üretimle ilgili olarak uygun gördükleri çevre önlemlerini almalarına ilişkin şartlar Yatay bir Tüzük olan Ortak Tarım Politikası kapsamındaki doğrudan destek planlarına ilişkin ortak kuralları belirten 17 Mayıs 1999 tarihli, 1259/1999 No’lu Konsey tüzüğü(AT). Ortak tarım politikası kapsamındaki doğrudan destek planlarına yönelik ortak esasları ve çiftçilere yönelik belirli destek planlarını belirleyen ve 2019/93/AET, 1452/2001/AT,

1453/2001/AT, 1454/2001/AT, 1868/94/AT, 1251/1999/AT, 1254/1999/AT, 1673/2000/AET 2358/71/AT ve 2529/2001/AT sayılı Yönetmelikleri tadil eden 29 Eylül 2003 tarihli 1782/2003/AT sayılı Konsey Tüzüğü. Ortak tarım politikası uyarınca doğrudan destek programları ve çiftçiler için belirli destek programları hakkında 1782/2003/AT sayılı Konsey Tüzüğünde de sunulan çevresel gerekliliklere uyum, modülasyon ve tümleşik idare ve denetim sisteminin uygulanmasıyla ilgili ayrıntılı esasları belirleyen 21 Nisan 2004 tarihli 796/2004/AT sayılı Komisyon Tüzüğü dayanak teşkil etmektedir.

Çapraz Uyum İki Kısımdan Oluşmaktadır:

- Yasal İdare Şartları (YİŞ): Bunlar AB Komisyonu tarafından belirlenmiş AB Direktifleri ve Tüzükleri ile bağlantılı iç şartlardır. Bu şartların hepsinin çiftçiler açısından yasal bağlayıcılığı vardır.
- İyi Tarım ve Çevre Şartları (İTÇŞ): Tarım alanını İyi tarım ve çevre koşullarında tutmak. Üye devletler AB çerçevesinde minimum standartları tanımlamalıdır.

3.3.3 Uygunsuzluklar

- YİŞ ya da İTÇŞ'na uyulmadığında tek çiftlik ödemesi ya da diğer doğrudan ödemelerde indirim uygulanacaktır.
- Herhangi bir indirim, uyumsuzluğun tespit edildiği takvim yılında yardım başvurusunun yapılmasından sonra yapılmış olan ya da yapılacak olan doğrudan ödemelerin miktarının tümü üzerine uygulanacaktır.
- İhmal nedeniyle çapraz uyum şartlarına uyulmadığında, doğrudan ödeme miktarının tümü üzerinden %3 oranında azaltılacaktır, ancak bu indirim ihlalin ciddiyetine göre %1 oranında düşürülebilir ya da bu oran %5'e çıkarılabilir.
- Kasıtlı uygunsuzlukta, doğrudan ödeme miktarının tümü üzerinden %20 oranında azaltılacaktır, ancak bu indirim %15 yada %100 olabilir. Kasıtlı uygunsuzlukta bir sonraki takvim yılındaki programdan da çıkarılması mümkündür.

- Bazı durumlarda çapraz uyum kurallarına çok minor ya da teknik ihlaller olduğunda çiftçiler cezalandırılmaz.

Konsey Komisyonu Çapraz Uyum sistemini geliştirmesi için desteklemektedir

Mart 2007 tarihinde Komisyon Çapraz Uyum sistemini geliştirmek ve basitleştirmek amacıyla bir dizi önlemleri içeren bir belgeyi kabul etmiştir.

3.4 Komisyon Raporunda Yer Alan Spesifik Gelişmeler

- Yerinde denetimlerde Komisyon tek bir oran (%1) belirlemiştir. Kontrollerde, önemli oranda bir uyumsuzluk saptandıysa kontroller artırılır, bunun yanı sıra ileride, bu artış sadece riskli bölgelere odaklanacaktır ve tüm standartlar üzerinde olmayacaktır.
- Gıda ve hayvan sağlığı ve kayıtları ile ilgili denetimler daha önceden ilan edilmeyecektir.
- Ulusal otoriteler yılın uygun olan belli bir zamanını denetimler için seçmektedir, burada hiçbir şekilde zorunlu kılınan kuralların gözden kaçmaması sağlanmalıdır.
- Çiftçiler kontrol raporlarını kontrollerden sonra en geç 3 hafta içinde almalıdır.
- Tek çiftlik ödeme planını (SAPS) uygulayan yeni üyeler 2009 dan itibaren Yasal İdare Koşullarını (SMR) uygulamak zorundadır. 3 yıl sürelik bir geçiş süresi önerilmektedir. Bulgaristan ve Romanya için, 2012 de bir geçiş periyodu başlayacaktır.

3.5 Cezalar ve Uygulamadaki Temel Prensipler

Çiftçi çapraz uyum şartlarını ihlal ettiğinde ve bu ihlal kasten ya da ihmal sonucunda olduğunda bile genellikle ceza verilmektedir. Çiftçi İdari yasal şartları ya da İyi tarım ve çevre şartları önlemlerini uygun tedbir, öngörü ve ustalık göstermedeki başarısızlığı nedeniyle ihlal ediyorsa ceza verilmektedir. Örneğin çiftçinin sığırlardaki kulak küpelerini kontrol etmemesi. İhmal durumlarında ödemeler %3 oranında indirilir.

Herhangi bir indirim, uyumsuzluğun tespit edildiği takvim yılında doğrudan ödemelerin miktarının tümü üzerine uygulanacaktır.

3.6 Çevresel Uyum İçin Kodların Tanımlanması

“Kırmızı” çevresel standartların seviyesi AB ile uyum, ulusal veya bölgesel çevre mevzuatının yerine geçmektedir. Bu tüm çiftçilerin karşılaması gereken minimum standartlardır ve düzenleyici otoriteler tarafından uygulanabilir. Avrupa Birliği’nde bu seviyenin tanımlanmasının sorumluluğu bireysel olarak bir üye ülkededir ve bu nedenle Avrupa yasası ulusal seviyede bir yoruma konu olmaktadır. Mevzuat AB seviyesinde Nitrat direktifini içermektedir.

“Mavi” çevresel standartların seviyesi, çevre kanunu ile uyumu içermektedir ve çiftçilerin karşılaması gereken minimum standartlar olarak tanımlanmaktadır. Yaygın servislerden şu tavsiyelerin alınmasını içermektedir, teknik ve bilimsel gelişmeler ve İyi Tarım Uygulamalarının takip eden kodları. Suyun korunması için iyi tarım uygulamaları kodlarını içeren İngiltere ve Wales için Su Kodu, ‘mavi’ seviyede çevresel standartlar için güzel bir örneği teşkil etmektedir. “Çevresel mevzuat ‘Kirlilik Uygulamalarının Kontrolü’ tarafından temsil edilmektedir, doğrulanabilir standartlar silaj ve çamurlu su depolanma şartlarından oluşmaktadır ve doğrulanmayan standartlar ‘iyi sulama uygulaması’ gibi net bir şekilde tanımlanmayan standartları içermektedir.”

“Yeşil” çevresel standartların seviyesi, çiftçilerin mevcut planlara girişi için ehil olma standartlarının referans seviyesini belirlemektedir. AB politikası kapsamında, İyi tarım uygulamasının doğrulanabilir standartları Yeşil seviye, iyi tarım uygulamasının doğrulanabilir kodlarını (mavi seviye) ve zorunlu minimum standartları (kırmızı seviye) içerebilir. Sınır, politika görüşleri ve mevcut kaynaklara göre belirlenmektedir.

3.7 Avrupa’da İyi Tarım Uygulamalarının Gözden geçirilmesi

Farklı kodlarda iyi tarım uygulamaları Avrupa’da uygulanmaktadır. Danimarka, Almanya ve İsveç’le birlikte, çok sayıdaki tüzükleriyle İTU’nun zorunlu kodlarını

başlatmıştır. İngiltere, Finlandiya ve İrlanda İTU'yu mevcut düzenleyici şartlar üzerinden ve İTU'nun gönüllü kodları üzerinden oluşturmuş ve başlatmıştır. Kodların içeriği, tüzükte çevresel koruma hakkındaki farklı kayıtlara göre değişmektedir. İTU, Kırsal Kalkınma Tüzüğü'nün içeriğinde yer alan yeni bir kavram olduğundan, İTU'nun uygulanmasını içeren veriler sınırlıdır ve detaylı ve uygulama ve potansiyel biyolojik etki arasında bağlantıyı kurmak için derin araştırma gerektirmektedir.

4. BÖLÜM AB-15'TE ÇAPRAZ UYUMUN GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI

4.1 Çapraz Uyuma Giriş

Çapraz uyum modern tarım uygulamalarında standartları geliştirmeyi amaçlayan mekanizma olarak görülebilir. Çapraz uyum, AB tarım politikasına 1992 yılında OTP 'nin belli elementlerine gönüllü çevresel çapraz uyumu içeren OTP “MacSharry” reformlarının bir parçası olarak ilk kez bütünleştirilmiştir. Gönüllü çapraz uyum için daha detaylı alternatifler, OTP'nin reformu “Gündem 2000”de mümkün kılınmaktadır. Ancak az sayıda üye ülke gönüllü çapraz uyumu uygulamıştır. Danimarka, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hollanda ve İngiltere. Çevresel çapraz uyum Franz Fishler öncülüğünde OTP'nin 2003 reformuyla hayata geçirilmiştir.

Politika aracı olarak, çapraz uyum daha geniş sürdürülebilir gelişme hedeflerine odaklanmaktadır. Avrupa Birliği Konseyi, 2001'de ki Avrupa Konseyi'nin Sürdürülebilir Gelişme için Stratejisinde Gothenburg Konseyi kararlarında, AB çevresel amaçları, iç politikalara aktarımı ve doğal kaynakların sürdürülebilir düzenlemesinin geliştirilmesi için ihtiyacı vurgulamaktadır.

OTP reformunun orta dönemi, 1782/2003/AT no'lu tüzük ile uygulanmaktadır, (bundan sonra “tüzük” olarak söz edilir), çiftçilerden, çevre, toplum, hayvan ve bitki sağlığı ve hayvan refahı alanlarında belirli standartları sağlamalarını, Tek Ödeme Planı altında doğrudan ödemeler için istemektedir. Bu çapraz uyum olarak bilenen sistemdir. Çapraz uyumu başarmak için ve doğrudan yardımların toplam seviyesinde azalmayı engellemek

için çiftçi 19 Yasal Düzenleyici Araçları (SMRs) ve tarımsal alanların “iyi tarım ve çevre koşulları” (GAEC) amaçlayan standartlarla uyumlu olmalıdır. SMRs mevcut olan AB Direktifleri ve tüzüklerine dayanmaktadır. GAEC yeni bir araçtır ve toprakların ve habitatların korunmasıyla ilgili on bir standardı içermektedir. 796/2004/AT no’lu tüzük çapraz uyumun uygulanması için detaylı kuralları içermektedir. (Anonymous, The Development and Implementation of Cross Compliance In The Eu 15)

4.1.1 İyi tarım ve çevresel koşullar

İyi tarım ve çevre koşulları uygulamaları için çerçeve tüzüğün madde 5 ve ek IV' ünde açıklanmaktadır. Madde 5 şunu belirtmektedir:

“Üye Ülkeler tüm tarımsal alanların, özellikle üretim amaçlı kullanılmayan alanların, iyi tarım ve çevre koşullarında korunduğunu garanti etmelidir.”

Tüzüğe giriş olarak daha fazla hükümler tarımsal alanların terk edilmesini engellemek için standartlar oluşturulmalıdır. Madde 5 aşağıdakileri belirterek devam etmektedir:

“Üye ülkeler, ulusal veya bölgesel düzeyde, ek IV 'te çerçevenin temelini oluşturan iyi tarım ve çevre koşulları için minimum şartları, ilgili alanların özel karakteristiklerini dikkate alarak, toprak ve iklim koşulları içererek, mevcut bulunan çiftlik sistemi, arazi kullanımı, ürün rotasyonu, çiftlik uygulamaları ve çiftlik yapısı, tanımlamalıdır.

Tüm ülke veya ülkenin bir bölümüne koşulları yansıtan standartları oluşturmak için Üye Ülkelerin esneklikleri vardır. Ayrıca, tüzüğün mü yoksa Ek IV'ün mü Üye ülkelerin tamamlaması gerekenlerin tam bir listesini sunduğu veya her Üye Ülkenin ulusal kontekstine hangi standartların en uygun olduğunu belirleyebileceği açık değildir.

4.1.2 Kalıcı mera

Tüzüğe girişte;

“Kalıcı meranın çevresel pozitif etkisi olduğundan, mevcut bulunan kalıcı meranın varlığının sürülebilir tarım alanına dönüşmesinin engellenerek korunması için önlemler alınmalı” ifadesi yer almaktadır.

Tüzüğün Madde 5(2) Üye Ülkelerin 2003 yılında beyan ettikleri kalıcı meralarının kalıcı mera olarak kaldığından emin olmalıdır. Aynı madde Üye Ülkelerde, toplam kalıcı meranın alanında belirgin bir azalmayı sağlayan planları uygulamaya geçtiğinde, koşulları uygun olarak azaltabilir. Kalıcı meranın ağaçlandırılmasına çevreyle uyumlu olduğunda izin verilebilir.

796/2003/AT nolu komisyon tüzüğü madde 3'te, kalıcı mera olan alanların oranı Üye Ülkenin toplam tarım alanının %10'u veya 2003 yılı referansından aşağıya düşmemesini belirtmektedir. Eğer kalıcı mera alanında bir azalma varsa, Üye Ülke ulusal veya bölgesel seviyede çiftçileri birinci izin olmadan kalıcı mera olan arazileri dönüştüren yardımı almalarını yasaklar. Eğer azalma %10'a ulaşırsa Üye Ülke çiftçilere yardıma başvurmaları için zorunlu kılar ve % 10 kuralını ihlal edenler araziye tekrar kalıcı mera alanına çevirmekle zorunludurlar. Genel prensip toplam kalıcı mera alanında bir azalma olmamasıdır. GAEC Ek IV'e birleştirilmiş olan standart “ kalıcı mera alanının korunmasını” hedef almaktadır.

4.1.3 Çiftlik danışma sistemi

Belirtilen tüzüğün 13. Maddesinde, Üye Ülkeler 1 Ocak 2007 tarihiyle çiftçilere danışma ve çiftlik düzenlemesi sistemi oluşturmalıdır ifadesi yer almaktadır. Danışma sistemi en azından SMRs ve GAECs' i içermelidir.

4.1.4 Kontrol sistemi

Tüzükte madde 25, Üye ülke tarafından oluşturulan SMR ve GAEC standartları için çiftçilerin, minimum gerekleri yerine getirip getirmediğinin ortaya koyulduğu kontrol sisteminin kurulmasının gerekliliği seçeneğini sunmaktadır. 796/2004/AT no'lu tüzüğün

Madde 44'ü SMR ve GAEC standartlarını uygulayan çiftçilerin %1'i çiftlik denetiminde olması gerektiğini belirtir. Madde 45 kontrol örnekleri risk analiziyle uyumlu olarak seçilmelidir. Denetim organı, durumun önemi, kapsamı, sürekliliği ve tekrarını hesaba katmalıdır aynı zamanda kurallara uygun olmadığında, uygun ceza seviyesi belirlenmektedir(Madde 41). Ceza seviyesini belirlemek için yetkili kontrol otoritesine kontrol raporu (Madde 48) sunulmalıdır.

796/2004/AT no'lu Tüzüğün Madde 66'sı çiftçilere yetkili yardım ödemesinin azaltılması için daha ayrıntılı kuralları ortaya koymaktadır. Çiftçilerin yetkisi aşağıdaki durumlarda azaltılabilir.

- İhmal durumlarında, azaltma yüzdesi %3 olarak genel bir kuraldır, ancak ödeme ajansı toplam tutarı %1'e indirebilir veya %5'e çıkarabilir.
- Tekrarlanan uyumsuz durumlarda, indirme yüzdesi maksimum %15'e çıkarılabilir.
- Maksatlı uyumsuz durumlarda indirme yüzdesi %15'ten az olamaz ve %100'e kadar çıkabilir. Çiftçi sonraki yıldaki yardım planı dışında bırakılabilir.

Üye Ülke memurları, doğrudan ödeme alan çiftçilerin çapraz uyumu başardığını belirlemek için doğrulanabilir standartları oluşturmalıdır. Bu standartların doğru tanımı olduğu kontrol sisteminin oluşturulmasında tam kontrol örnekleri uygulamasında, objektif ve üniform kritik bir faktördür.

4.2 AVUSTURYA

4.2.1 Yasal Yönetim Şartları

Birçok çalışma grubu tüzüğün Ek III' ündeki mevzuatın kontrol edilerek ulusal mevzuata geçirildiğini kontrol etmişlerdir. Avusturya Tarım Bakanlığı tüm direktifler için uygun yaptırım ve doğrulanabilir standartların tanımlanması çalışmalarına devam etmektedir.

4.2.2 Vahşi Kuş ve Habitat Direktifi

Avusturya bölge otoriteleri çeşitlenmiş doğasından dolayı, Direktiflerden çıkartılan daha önceden var olan bölge tüzüklerinden sorumlu olacaktır. Çapraz uyum ihlali, eğer bölge tüzükleri bozulduğunda veya Tüzüğün Ek III'ünde belirtilen direktiflerin maddelerine uyulmadığında, göz önüne alınacaktır. Rehber, Natura 2000 bölgelerindeki anahtar düzenleyici şartlarda, Ek III ile oluşturulan bilgi sağlamaktadır.

4.2.3 Yeraltı Suyu Direktifi

Bu direktif ulusal mevzuata aktarılmıştır. Rehber direkt yeraltı suyuna giriş yapamayan maddelerin ve doğrudan uygulanamayan su kurulundan kullanım için izin alması gereken maddelerin listesini sağlamaktadır.

4.2.4 Nitrat Direktifi

Nitrat Eylem Planı, Avusturya'da tüm çiftçilere uygulanmaktadır. Bilgi kitapçığı aşağıda belirtilen konularda çiftçilere yapması gerekenler hakkında bilgiler vermektedir; Azotça zengin gübrelerin yayılma miktarı için izin verilebilir miktarlar, gübrenin yayılmasında yasaklanmış tekrarlar, yeterli depolama kapasitesi için gereklilikler, %10'dan daha fazla oranlardaki eğimlerde yayılma için alınması gereken önlemler ve su yollarına yakınlık sınırlarında yayılmada yasaklamalar.

4.2.5 İyi Tarım ve Çevre Koşulları

Ulusal taslak tüzükten kaynaklı GAEC önlemleri aşağıda belirtilmektedir;

1. Tarımsal üretimde olmayan sürülebilir alanda bitki örtüsünün korunması

Sürülebilir alanda ot ekilmeli (kenar konularak) ve gelişme sezonu (Nisandan Eylül'e kadar) boyunca korunmalıdır. İstisnalar, önlemler ortaya çıkabildiğinde, doğa koruması için istisnalar ortaya çıkabilir.

2. Uygun makina kullanımı:

Makina kullanımıyla tarımsal alanlarda toprağın hazırlanması aşağıdaki nedenlerle yasaklanmıştır:

- eğer yer donmuşsa,
- toprak sature ise,
- yer su altındaysa,
- yerde en azından beş cm lik kar örtüsü varsa.

3. Suyu yakın alanlarda toprağın hazırlanması:

Göl kenarına veya su bölgesine on metre mesafe (en az 1 ha yüzey alanlı), veya akarsuyun (dere veya ırmak sınırından ve su yatağının genişliğinin en az 5 metre olduğu yerlerde) olduğu alanlarda beş metre mesafe ile sürüm işlemleri yasaklanmıştır. Yasak, tampon bölgeler oluşturulması için arazinin yeni şeritler oluşturulmasını uygulamamaktadır.

4. Sürülebilir anız yönetimi:

Anızlı bölgelerde saman yakılmasına izin verilmez.

5. Arazide yeterli zirai koşulun sağlanması:

a. istenmeyen bitki örtüsünün engellenmesi,

tüm tarımsal alanda sağlanmalıdır ki çalı ve ağaç bulaşması olmasın

b. korunan alanların yönetimi,

korunan alanlar için kullanılan toplam alan, çiftlik tarımsal alanının %50 den daha fazlası olmamalıdır.

4.2.6 Kalıcı Mera

Avusturya rehber materyali, eğer toplam kalıcı mera alanı geçen yıla göre %10 azalmaya geldiyse, Avusturya otoriteleri, kalıcı mera alanından dönüştürme için önceki izinleri ile sadece bu çiftçilere izin vermeye zorunlu kalacaklardır. Eğer kalıcı mera seviyesindeki toplam sapma %10'dan fazla ise, kalıcı meranın tekrar kurulması acil koşul olacaktır. Sonuç olarak, eğim açısının %15' den fazla olduğu alanlarda kalıcı mera alanından dönüştürme için izin verilecek alan 0.5 ha olarak sınırlandırılmıştır, böylece kalıcı meranın toplam alanı çiftliğin %80'den fazla olarak hesabı tutulacaktır.

4.2.7 Danışma Sistemi

Çiftçiler için el kitapçığı hazırlanmaktadır. Çapraz uyum gerekleri ile ilgili ayrıntılı bilgi içermektedir. Çiftçi ulusal çiftçi danışma sistemini kullanabilecektir. Her çiftçi kanun ile sistemin üyesidir ve detaylı bilgi için kendi yöresel “ziraat odaları” ile iletişim kurabileceklerdir.

4.2.8 Kontrol Sistemi

Denetim ve cezalandırma sistemi tamamlanmaktadır. Yaptırımları hesaplamak için bir plan şu an tartışılmaktadır. Vahşi kuşlar ve habitat direktifleri için nokta kontrollerine kimin idare edeceğinin belirlenmesi, ulusal seviyede hükümet ile bölgesel yönetimler arasında sorunlara yol açmaktadır. Birçok alanda, bölgeler yalnızca Vahşi kuş ve habitat için nokta kontrol oluşturmak isterken, ulusal hükümetten Ocak 2005’ten itibaren çapraz uyumun parçasını oluşturan direktifler için kontrollerin uygulanmasını istemektedir. IEEP, birçok çalışma grubunun bu konuyu tartıştığını bildirmektedir ve Mayıs 2005’te nokta kontrollerinin başlaması ile çiftçiler ilk Tek Çiftlik Ödemesini alacaklarında, Aralık 2005’ten itibaren yaptırımların uygulaması amacıyla tartışmalar devam edecektir. Kontrol personeli için el kitabı oluşturmak en acil konudur, böylece SMRs EK III’ünde ve GAEC Ek IV standartları için doğrulanabilir standartlar daha iyi anlaşılacaktır.

4.2.9 Yöneltilcek Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

Ek IV’ün Avusturya yorumu, suların korunması üzerine yoğunlaşmıştır ki, toprak erozyonuna karşı azaltılmış bir tehdit olacağı görülmektedir ve diğer birçok Üye Ülkeler gibi Avusturya bitki örtüsünün kalmasını sağlayacak önlemleri kabul etmiştir. Peyzaj elementlerini koruyacak önlemler su anda belirsizdir ve daha etkin olması için açık tanımlar gerekmektedir.

4.3 BELÇİKA

Belçika’nın bölgesel bir yapısı vardır, birincisi Flemenler ve ikincisi Walonlar.

4.3.1 Yasal Düzenleyici Araçlar

IEEP, her bir yasal düzenleyici araç için uygulanacak olan standartların genel açıklamasını çiftçilere taslak rehberin bir kopyasını sağlamaktadır.

a) *Habitat ve Vahşi kuşlar Direktifleri*

- Bitki örtüsünde değişiklikler ve “küçük peyzaj elementleri” özel koşullara konudur (birincil otoriteden sonra izin verilen veya yasaklanan her biri için).
- Vahşi Kuşların yakalanması veya öldürülmesi gibi yumurtaların toplanması ve yuvaların bozulması yasaklanmıştır.

b) *Yeraltı Suyu Direktifi*

- Rehber materyalindeki ekte dökülemeyecek ürünlerin iki listesini vermektedir ve iki listede özel bir izinden sonra dağıtımına izin verilen ürünler içindir.
- Pestisit ekipmanları her üç yılda bir kontrol edilmelidir.

c) *Nitrat Direktifi*

- Çiftçiler Gübre Kararı ve Gübre Bankasına uymalıdır. Gübre Kararı yalnızca Flemenler için uygulanabilmektedir, Walonlar için uygulanamaz. 1991 tarihlidir ve büyük gübre üretimini tarım alanının aşırı gübrelenmesini azaltmak için Flemenlerin ekolojik sorumluluğunu kullanmayı amaçlamaktadır. Kanun yönetimi Gübre bankası tarafından yürütülmektedir.
- Gübrenin yayılması yasaklanmıştır:
 - 1 veya 15 Eylül'den yada 31 Ocak veya 15 Şubat'a kadar, alanın tipine bağlı olarak,
 - Sulu veya bataklık alanlarda,
 - Karla örtülü alanlarda,
 - Yüzey suyundan 5m daha az ve eğer yer eğimli ve arazi Flemen Ekolojik Ağını içinde ise 10mden daha az,
- Gübre sadece işlenen alanlara (ürün ve ot) yayılabilir.

4.3.2 İyi Tarım ve Çevre Koşulları

1. Erozyona eğimli alanların parsellerinin erozyon kontrolü için minimum arazi düzenlemesini yansıtan özel kenar korumaları

Aşağıdaki çizelgede, IEEP tarafından oluşturulmuştur, toprak erozyonu ile mücadele için bir çiftçinin üretilen ürün tipini ve toprağın erozyona ne kadar hassas olduğunu dikkate alarak alması gereken önlemleri özetlemektedir. Flemen tarafından sağlanan taslak çiftçi rehberinden alınan bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Çizelge 2. Erozyona hassas arazilerdeki parseller üzerinde erozyon kontrolü için belirli şartları belirten minimum arazi yönetimi

	Kalıcı Örtü (ot,alfalfa, çok yıllık nadas, doğal bitki örtüsü, orman)	Erozyona daha hassas ürünler (kış ve yaz hububatlar, keten tohumu)	Erozyona hassas bitkiler (patates,mısır,sebzeler,hindiba, şeker ve pancar, tütün, şerbetçiotu)
Erozyona hassas olmayan alanlar	• Önlem gerekmemektedir.		
Erozyona hassas alanlar	• Önlem gerekmemektedir.	• Önlem gerekmemektedir.	• Maksimum 500m'nin 6m'sine erozyona hassas olmayan bitkilerle bölme koyma

Kaynak: Çiftçi kılavuzu (Flaman Yönetimi)

2. Toprak Organik Maddesi

Çiftçiler minimum toprak organik maddesi ve pH testlerini yıllık olarak yaptırmalı, çiftlik parsel alanlarının ile uyumlu olarak sayılar artmaktadır ki beş hektardan daha

küçük alanlar için test gerekmemektedir, beş ile on hektar arasındaki parsellere bir test, 100 hektardan daha fazla parsellerde 10 test. Eğer analiz sonuçları istenildiği çıkmadıysa, uygulanan gübre seviyesinin ayarlanması ve kireç uygulanması planını içeren minimum düzeltici önlemler alınmalıdır.

3. Bitki kalıntılarının yakılmasının yasaklanması

4. Minimum bakım seviyesi

Meralar için (kalıcı mera dâhil)

- 1’mden daha yüksek olan odunsu bitkileri yok et.
- Dört çeşit dikenin çiçek ve tohum üretimini engelle.

Sürülebilir alanlar için :

- Sürülebilir alanlar tarım ile uyumlu olmayan aktiviteler için kullanılamaz
- 31 Mayıs’tan önce onaylı bitki ekilmelidir.
- Sadece onaylı pestisitler kullanılabilir.

4.3.3 Kalıcı Mera

Flemen kısmında kalıcı mera alanlarında düşüş olmamalıdır ve her çiftçi kalıcı mera alanını 2003 referans yılındaki kayıtlarını korumalıdır. Eğer çiftçi kalıcı meralı bir alandan dönüşüm yapıyorsa aynı çiftlikte aynı büyüklükteki alan kalıcı meraya dönüştürülmelidir. Önlemin sıklığı gübre fazlalığı problemlerinin yayılmasında alan sağlanması ihtiyacına bağlıdır.

4.3.4 Danışma Sistemi

Kasım 2004’te çiftçiler için taslak rehber kitapçığı yazılmıştır.

4.3.5 Kontrol Sistemi

Taslak rehber kitapçığı 796/2004/AT’ta bulunan cezaları açıklamaktadır, dört kategoriden birinde: -çevre, halk sağlığı, hayvan ve bitki sağlığı, hayvan refahı ve iyi tarım ve çevre koşulları- ile uyumlu olmayan belirlenmektedir. Ödeme ajansı (ABKL) çapraz uyum ilgili birçok özelleşmiş organı koordine edecektir, örneğin Vahşi Kuşlar ve

Habitat Direktiflerinden bölgesel olarak sorumluluğu olan Çevre,Doğa, Toprak ve Su Yönetimi (AMINAL))'in yetkileri içinde yeraltı suyu koruması ve GAECs'de bulunmaktadır. ABKL, SMR ve GAEC kontrollerinin maksimum entegrasyonunu istemektedir ve erozyon kontrolü ve kalıcı merayı gözlemlemek için uzaktan algılamayı kullanacaktır.

4.3.6 Yöneltilcek Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

GAEC standartları toprak erozyonu için önlemleri yoğun bir şekilde vurgulamaktadır. Eğime, ürün tipine ve erozyon duyarlılığına göre düzenleme metotları çeşitliliği çiftçi için karışık olabilir, ancak yararlı çevresel sonuçlar çıkarmalıdır, özellikle uygulama danışma ve rehber prosedürleri ile destekleniyorsa. Bu önemlidir, çünkü Flemen Kuş Hayatı ortaklığına göre, Flemen kısmının yoğun toprak erozyonu problemi vardır. Ek IV kapsamının ötesinde toprak analizleri için soru işaretleri bulunmaktadır. Bu önlem için, çiftlik alanının tümüne uygulanan veya her bir ayrı arazi parseli için testlerin sayısı açık değildir, önlemlerin sıklığı tartışma konusudur. Uygun makine kullanımı Belçika'da önemli bir sorun olan toprak sıkışması yönünden uygun bir önlem olabilir.

4.3.7 Yasal Yönetim Şartları

IEEP için bölgesel tarımsal yardım tarafından hazırlanan dokümantasyonda doğrulanabilir standartlar aşağıda listelenmektedir. Beş çevresel direktif, Habitat ve Vahşi Kuşlar Direktiflerinin Natura 2000'e birleştirilmesiyle dörde indirilmiştir.

a) Atık çamur direktifi

- Maddeleri yasalara uygun olarak kullan. Depolama dâhil, atık çamur kullanma koşullarına uy.
- Tavsiye edilen kullanım dozlarını kapsayan standartlara uy.
- İdari sorumluluğun (görev) uygulanması. Bilginin iletilmesinin, dokümanlarda imza zorunluluğu ve kayıt tutulması zorunluluğu.
- Madde düzenlemesi ve gübrelemeyle ilgili gereklerin uygulanması.

b) Nitrat direktifi

- Ürün ve maddelerin yasalara uygun kullanımı, deşarj olmaması.
- Depolama koşullarını uygula.
- Gübre için yayma koşullarına uy.
- Yetkililer tarafından konulan yasaklamalara ve düzenlenmiş kullanıma uy.
- Yönetim gerekliliklerini uygula.

4.3.8 İyi Tarım ve Çevre Koşulu

1. Toprak Organik Maddesinin Korunması

Saman, anız ve diğer bitki kalıntılarının yakılması yasaklanmıştır.

2. Toprak Yönetimi

Çiftçi son analiz sonuçlarına göre sulanan alanlarda (pH, tuzluluk vb.) muhtemel anormallikleri düzeltmelidir. Çiftçi resmi bir laboratuarda istenilen analizlerin yapılması için ödemelerden sorumludur.

3. Sağlanması gereken minimum seviye

- a. Çiftçiler, istenmeyen bitkilerin oluşmasını engellemek için Ulusal yasal gerekliliklere uymalıdır.
- b. Üretimde olmayan tüm arazi için, 31 Mayıs'tan önce yeşil örtü ekilmelidir.
- c. Üretimden kaldırılmış otlaklar her yıl 1 Haziran ile 31 Ağustos tarihleri arasında biçilmelidir.

4.3.9 Kalıcı Mera

Kalıcı meranın mevcut miktarının muhafazası Walon Bakanlığı tarafından görüşülmektedir. Eğer toplam azalış referans yılın %5'inden fazla ancak %7,5'inden az ise kalıcı meranın bir parçası olduğu düşünülen otlakların başka alanlara dönüştürülmesi yasaklanmıştır. Çiftliğin yeniden yapılması durumunda, Ağustos 2005'ten sonra otlak alanını başka bir amaç için kullanmayı amaçlayan çiftçiler birincil otoritenin iznini

almalı ve hangi parsellerin kalıcı meraya devredileceği belirtilmelidir, bunlar en azından ilerleyen beş yıl için korunmalıdır.

4.4 DANİMARKA

4.4.1 İyi Tarım ve Çevresel Koşullar

Uygulanacak olan gereklilikler aşağıda verilmektedir.

1. Minimum yüzey örtüsü

- i. Tarımsal kullanımda olmayan korunan alanlar ve tarımsal alanlarda bitki örtüsü bulunmalıdır. Bitki örtüsü hasattan en geç iki hafta sonra oluşturulmalı ve 1 Ekim'den önce olmalıdır.
- ii. Bitki örtüsü erken mevsimlerde kalan tohumlara veya ot türlerinin ekiminin veya Danimarka Bitki Müdürlüğü tarafından onaylanan diğer tohum çeşitlerine dayalı olmalıdır.

2. Minimum Arazi Yönetimi

- i. Tarımsal kullanımda olmayan korunan alanlar ve tarımsal alanlar uygun gerekliliklere göre bölünerek korunmalıdır. Bu beş yılda daha yaşlı bitki örtüsü olmadığında yapılmalıdır.
- ii. Üretimden alınan alanlar, bitki örtüsü bozularak kullanılamaz.
- iii. Kalıcı mera beş yıldan daha yaşlı olduğunda büyüme olmadığında korunmalıdır.
- iv. Üretimden alınan alanlarda, pestisitler kullanılmamalıdır, bir istisna, özel otların kontrolü (vahşi yulaf, dev domuz otu) için onaylı ürünler hariç.

4.4.2 Kalıcı Mera

Çiftçi, kalıcı meranın referans payına (ör. %5 ve %10 pay) ilişkin değişikliklerle ilgili kurallara uymalıdır.

4.4.3 Danışma Sistemi

Çiftlik Danışma Sistemi, Kırsal Kalkınma Programının kazanımlarını kullanarak oluşturulacaktır. Şu anda yeni çevresel koşullar için uygun danışmanlar için bir sistem oluşturulmaktadır.

2004 Ağustosunda, yeni bir yardım sistemi çiftçilere yayımlanmıştır. Yönerge, çapraz uyumu gözden geçiren bir sayfayı içermektedir. Yönergede kontroller yayınlanmıştır. Duyurma sürecinden elde edilen bilgiler, üretilen materyalin sadeleştirilmesinde yardımcı olacaktır.

4.4.4 Kontrol Sistemi

'Kayıt ve Kontrol Sistemi'nin Ocak 2005'e hazır olacağı öngörülmektedir ve 1782/2003/AT no'lu Tüzüğün Madde 25'ne göre hazırlanmaktadır. Kontrolde tüm GAEC ölçülerine göre kalıcı meraların korunmasıyla ilgili olarak fiziksel arazi kontrolleri yapılacaktır. En problemlili standartlardan birisi beş yaşından büyük olmayıp tarımsal kullanımı olmayan arazilerdeki ağaç ve çalılarının gelişiminin gösterilmesidir. Sorumluluk Danimarka Bitki Müdürlüğüne aittir.

SMRs kontrollerinden sorumlu olan otoriteler arasında , beş kontrol enstitüsü ve sadece bir tane ödeme ajansı bulunmaktadır. Her kontrol enstitüsü ödeme ajansına rapor verecektir, uygulama için SFP' den (Tek Çiftlik Ödemesi) indirim ve ajanslar arasında iletişim internet ile olacaktır. Çiftçiler, kontrol ajanslarından dört ziyaret alacaklardır ve her kontrol organı tüm çiftliklerin yüzde birini kontrol etmek zorundadır.

4.4.5 Yönelilecek Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

Bu aşamada, çevresel SMRs'in ne derece iyi uygulandığının belirlenmesi zordur, çiftçilerin doğrulanabilir standartların uygulaması gerektiğiyle ilgili bilgileri toplaması imkânsızdır. Çiftlik seviyesinde Natura 2000 için standartların belirlenmesinde zorluk, çevresel çapraz uyumun başarısında anahtar konudur ve sadece Danimarka'ya ait zorunluluk değildir. GAEC standartlarının toprak örtüsüyle güçlü ilişkisi vardır ve bitki örtüsünün kesilmesindeki zorunluluklar, yerde yuva yapan kuşlara yararlar sağlayacaktır. Kullanılmayan tarımsal alanlarda, çiftçinin otlatma veya biçmeyi seçmesi

değişken çevresel sonuçlar doğurabilir, çevresel açıdan bakıldığında otlatma daha uygun olabilecektir.

4.5 FİNLANDİYA

4.5.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulları

GAEC standartları aşağıda verilmektedir.

1. Minimum bitki örtüsü

- İşlenmemiş örtünün 60 cm' lik şeritleri, ana arklar, çay ve diğer su yolları boyunca bulunmalıdır. Gübre ve bitki koruma ürünleri kullanımı bu şeritlerde yasaklanmıştır.
- korunan alanlar, su yolları kenarı boyunca yeşil örtünün üç metresini korumak için kullanılmalıdır.
- Üretim amaçlı kullanılmayan tarımsal alanlarda yeşil örtü korunmalıdır.
- Yeşil örtünün alanları her büyüme periyodunda bir kere biçilmelidir.

2. Toprak organik maddesi seviyesinin korunması

- Anız yakılması yasaklanmıştır.

3. Toprak yapısının korunması

- Islak arazilerde ağır makine kullanımından kaçınılmalıdır.

4.5.2 Kalıcı Mera

Kalıcı mera, kalıcı mera olarak korunmalıdır.

4.5.3 Danışma Sistemi

Çalışma grubu, Eylül 2004'te danışma sistemini planlamak üzere oluşturulmuştur, kırsal danışma örgütlerini içeren değişik ilgi gruplarına danışılmıştır. Çalışma grubu Ocak 2005 sonunda bir rapor oluşturacaktır ve danışma sisteminin 1 Ocak 2007'de tüzük gerekleri uyarınca başlaması planlanmıştır.

Haziran 2004'de çapraz uyum ölçüleri ile ilgili genel bir broşür basılmıştır ve 'bölgesel çevre merkezlerine' ve kırsal danışma ve tarımsal üretici organizasyonlarına iletilmiştir. Aralık 2004'te çapraz uyumla ilgili iki kitapçık tüm çiftçilere iletilecektir. Başka iki kitapçık, planlanmıştır ve 2005 ve 2006 yıllarında tüm çiftçilere dağıtılmış olacaktır.

4.5.4 Kontrol Sistemi

Ödeme ajansı kontrol sistemini yönetecek ve çiftçilere direktifleri iletacaktır. Kontrol organı, tarım bölümü tarafından oluşturulacak, çapraz uyumun gerektirdiği standartları kontrol edecek ve denetimleri koordine edecektir. Denetimi yapılacak çiftlikler, 'merkezi tesadüfi örneklemeyle dayalı risk analizi' sistemi ile seçilecektir. Denetleyiciler, süreklilik ve uyumlu olmayan durumların olası tekrarları ve uyumsuzluğun ihmali görüşünü verecektir. Bu bilgi toplandığında indirim yüzdesi hesaplanacaktır.

4.5.6 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

Ek III'ün SMR standartlarının tam analizi eldeki bilgilerle mümkün değildir. Ek IV ortalama olarak uygulanmaktadır. Su yollarına karşı olan işlenmemiş şeritlerin korunması ihtiyacı çiftçiler için, toprak erozyonunu, besin maddesi yüzey akışını azaltmada ve çeşitliliği artırmada pozitif etki oluşturmaktadır, bununla beraber şerit genişliğinin 60 cm olması sınırlı bir etki oluşturacaktır. Buna karşılık, biçerek, otlatarak kalıcı meranın korunması veya 'aksi takdirde bitkilerin temizlenmesi' çiftçinin hangi metodu seçtiğine, yılın hangi zamanlarında, hangi sıklıklarda uygulandığına bağlı olarak karışık çevresel sonuçları etkileyebilir.

4.6 FRANSA

4.6.1 Yasal Yönetim Şartları

4.6.1.1 Habitat ve vahşi kuşlar direktifleri

Fransa'da bu direktiflerin yerinin değiştirilmesi Natura 2000 network sonuçlanması çalışmasıyla ilgilidir. Fransa, potansiyel çalışmaları belirleme sürecine girmektedir ve ardından ayrıntılı planını oluşturacaktır. şu anda az sayıda çalışma bu detaylı planlara sahiptir ve planlar yaklaşık 300 çalışma için oluşturulmaktadır. Bu çalışmaların herhangi birinde tarımsal arazisi olan çiftçiler,(toplamda Fransa'nın UAA(Kullanılabilir Tarım Alanı)'nın %2-3'si) buradaki habitatların herhangi birini yok etmemelidir. Planlama tamamlandıktan sonra, çiftçiler yok etmemeleri gereken özel habitatlar hakkında daha kesin ayrıntıları alacaklardır.

4.6.1.2 Nitrat direktifi

Nitrat Hassas Bölgeler (NVZs) Fransa'nın yaklaşık 1/5'nde ve Atlantik kıyısında yoğunlaşmıştır. Aşağıdaki şartlar uygulanacaktır.

1. NVZs'deki tüm çiftçiler, azot uygulamalarının kayıtlarını tutmalıdır. Bu kayıtlar yetiştirilen ürün tipine, ekim tarihi, uygulama tarihi ve miktarları ve hasat edilen ürün göre bilgileri içermelidir. Azot kullanımı tüm yıl boyunca izlenecektir.
2. 170 kg N/ha limitine çiftçiler uymalıdır.
3. Gübre yayılımına izin verildiği zamanda kısıtlamalar olacaktır. Her NVZ için yerel seviyelerde periyotlara karar verilecektir.
4. Azot uygulamasına izin verilmeyen yerlerde NVZ içerisindeki kısıtlamalar olacaktır. Örneğin, gübre yayılması su alanından belirli bir uzaklık içerisinde yapılamaz.
5. 2006'tan itibaren, dengeli azotlu gübrelemeye uymak zorundadır (2006'tan itibaren kontrol)

4.6.2 İyi Tarım ve Çevre Koşulları

Fransa için GAEC standartları aşağıda verilmektedir.

1. Minimum toprak örtüsü

Çiftliğin, işlenen alanın %3'ü 'çevresel örtüyle' ekilmelidir. Su yatağı akıyorsa ya da çiftlikte bulunuyorsa, örtü su yatağına bitişik olmalıdır ve 5m ile 10 m genişliği arasında, ot şeridi şeklinde olmalıdır. Bu arazide pestisit ve gübre kullanımı

yasaklanmıştır. Küçük üreticiler (en azından 2005'e kadar) bu uygulamadan muafırlar, bu standarda uyulması üretimde belirgin bir etkisi olabilecektir. Fransız Bakanlığı, bu standardı daha fazla hedeflenen hale getirilmesini yüzey örtüsünü bulunmasını, örneğin, tüm eğitim başlangıçlarında yer alması, göz önünde tutmuştur. Bunun yerine 'tercih edilen alanlar' önerilecektir, ancak kesin karar çiftçiye bırakılacaktır.

2. *Bitki Kalıntılarının Yakılmasının Yasaklanması*

Muafiyetler mümkün olacaktır. Örneğin, pirinç üreticileri bu ölçülerle kontrol edilmemektedir.

3. *Ürün rotasyonu standartları*

En azından bir ürüne verilen işlenen alanın %5'inde minimum üç farklı bitki aynı yılda yetiştirilmelidir. Eğer çiftçi bu standardı karşılayamazsa, tarımsal alanların kışlık bir örtüsü olmalıdır. Çiftçiler özellikle mısır üreticileri, topraktaki kalıntıları bütünleştirerek bitki kalıntılarına uygun yönetimi uygulamalıdır.

4. *Sulama için standartlar*

Bu ölçü Fransa'da gönüllü çapraz uyumdan gelen bir standarttan kaynaklıdır. Herhangi bir pompalama aktivitesi başlamadan önce izin gerekmektedir ve su metre kullanılmalıdır. Çiftçiler belirli yasal gereklilikleri karşılama zorunluluklarına izin verilen hacim kullanımı dâhil olmak üzere uymak zorundadır. Bu ölçünün amacı hem su kaynaklarını ve toprak yapısını korumaktır.

4.6.3 Kalıcı Mera

1782/2003/AT no'lu tüzüğün 5/2 maddesi, kalıcı mera alanındaki değişiklik oranının hesaplanması ile uygulanır. Kazandırıcı önlemleri daha sonra uygulanacaktır, eğer gerekli ise, yerel seviyede çiftçilerle, sapma fazla ise, alanın kalıcı meraya dönüştürülebilmesi veya onarılması zorunlu kılınmaktadır. Örneğin, yerel otoriteler araziye başka bir kullanıma gerekli buluyorsa istisnalar mümkündür ve belirli 'çevresel farklılıkları olan meraların, kalıcı meradan değiştirilmesine izin verilmeyecektir.

4.6.4 Danışma Sistemi

Çiftlik danışma sisteminin oluşturulması henüz çözümlenmektedir. Mevcut sistem 2007 yılı için iyileştirilmelidir. Fransa, danışmanlık servisleri için hibe yardımları yapmak için Kırsal Kalkınma Tüzüğünden finanse edilen fonların kullanımını düşünmektedir. Diğer bir olasılık, tarımsal üretimde çevresel uymaya rehberlik eden “tarımsal nedenler” in prensipleri, yeni danışmanlık ağının temelini oluşturmaktadır. Ancak, bunun üzerine herhangi bir yasal bildiri yapılmamıştır.

4.6.5 Kontrol Sistemi

Tüm değişik kontrol organlarının bildirmek zorunlu olduğu, idare ve kontrol sistemi OTP idaresi merkezli olacaktır. Her kontrol organı %1 denetleme oranına ulaşmak için çekim kriterlerini seçmek zorunda olacaktır. Yaptırımlar uyumlu olmayan her bir duruma göre mükâfat puanlarının olduğu bir sistemin kullanılmasıyla hesaplanacaktır. Diğer sağlanan bilgi, 4,700 GAEC denetimleri, 3,800 uzaktan algılamanın olacağını önermektedir. Her uzaktan algılama ile kontrol edilen GAEC fiili nokta kontrolleri ile tamamlanacaktır. Tarım ve Orman Bakanlığı (DDAF), kontrol raporları ve yaptırımların uygun ajansa iletilmesine göre hesaplanacaktır.

4.6.6 Yönelilecek Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

Belirli yönlerden, Fransa'nın çapraz uyuma diğer ülkelere nazaran daha çok önem vermektedir. Fransız Bakanlığı, yukarıda belirtilen standartların oluşturulmasında, 2000 yılındaki gönüllü çapraz uyumun uygulanmasıyla elde ettiği deneyimlerden kazanım sağlamıştır. Ancak Natura 2000 habitatlarının planlanması, çiftlik seviyesinde Direktiflerin uygulanmasının daha iyi gelişmesini etkileyebilir. Korunan habitatların tahribini engelleyen herhangi bir şartın eksikliği, biyoçeşitlilik için ciddi karışıklıklara neden olabilir.

GAEC standartları daha fazla öneme sahiptir. Minimum toprak örtüsü için şartlar, işletmenin %3 'ünde ve su yollarına karşı bitki örtüsünün önceliklendirilmesi, toprak erozyonunun azalmasıyla büyük oranda çevresel kazançlar sağlayacaktır. Biyoçeşitlilik, gübre ve pestisitlerin yüzey akışının azalmasıyla ve yeşil koridorların bulunmasıyla

kazanımlar sağlayacaktır. Fransa bitki rotasyonu ölçütünü içeren birkaç ülkeden biridir, bu ölçütü tamamen uygulayan çiftçilere çevresel yararlar sağlayan bir koşuldur.

4.7 ALMANYA

Almanya federal politik yapısı olduğundan, 16 Eyaletten oluşmaktadır, IEEP, Tüketiciyi Koruma, Gıda ve Tarım Federal ve Bölgesel Bakanlıkları temsilcileri ile görüşme yapmıştır. Bu IEEP'nin, çapraz uyumun hem Federal hem de Bölgesel seviyede uygulanmasını gözlenmesine imkân vermiştir.

4.7.1 Vahşi Kuşlar Direktifi

Taslak yönerge, korunan alanların hem içinde hem de dışında kuş türlerini koruyan kurallara uyulması ihtiyacını açıklamaktadır. Örneğin, arazi özelliklerini yok etmek veya yuva yerlerini yok etmek, rahatsız etmek yasaklanmıştır. Avlama kurallarına uyulmalıdır. Koruma alanlarında, bölgesel seviyede takip edilmesi gereken özel kurallar vardır. Korunan alanda, çiftçi gönüllü tarım-çevre anlaşmasını üstlenmişse, bölgesel otoriteler gönüllü anlaşmaların ihlali olan yerlerde doğrudan ödemelerin indirilmesi şeklinde çiftçilerin cezalandırılmadığından emin olmalıdır. Bununla beraber, otoriteler, bu korunan alanlarda önemli hasarların olmadığından emin olmak zorundadır.

4.7.2 Atık Çamur Direktifi

Çamurun uygulanmasıyla ilgili olan ulusal kanun, bitki besin ihtiyacına uyumlu olarak miktar ve zamanlamaya bağlı olarak koşulları düzenlemektedir.

4.7.3.Nitrat Direktifi

Gübrelerin uygulanması ile ilgili ulusal kanuna göre, gübreler bitkilerin ihtiyacına uyumlu miktarlarda uygulanmak zorundadır. Kanun ayrıca maksimum uygulama miktarlarını, uygulamadaki zaman kısıtlarını ve çiftçilerin tüm uygulamalarının dokümanını tutmaları zorunluluğunu belirtmektedir. Ayrıca, sıvı gübre, gübre ve çamur

atıklarını minimum depolama kapasiteleriyle ilgili kurallar uygulanmaktadır. Alman otoriteleri, Komisyon ile nitratın yayılması limitine ilişkin tartışmalara devam etmektedir, Almanya'da 210kg/ha olarak oluşturulmuştur, Nitrat Direktifinde 170 kg/ha limiti olarak belirlenmiştir.

4.7.4 İyi Tarım ve Çevre Koşulları

IEEP ulusal kuralların bir kopyasını ve Almanya'da uygulanan ölçütleri açıklayan taslak rehber kitapçık bulunmaktadır.

a) Bitki Rotasyonu için standartlar

Çiftçiler, toplam sürülebilir alanın en az %15 payında, ürün rotasyonu oluşturacaktır. Tüm tahıllar, bir çeşit işlenebilir bitki olarak sayılmaktadır, yazlık ve kışlık bitkilerde bir çeşit olarak görülmektedir. Kalıcı ve çok yıllık bitkiler, bitki rotasyonun bir elementi olarak sayılmaz.

b) Toprak organik maddesi ölçümü

Çiftçiler, topraktaki humus miktarını her yıl ölçmelidir. Ortalama üç yıllık bir dönemde, humus dengesi yılda hektara 75 kg humus karbonun hacim eşliğinin altına düşmemelidir. Eğer humus dengesi bu seviyenin altına düşerse bir önlem alınmalıdır. Alternatif olarak, çiftçiler organik bileşime, en azından her altı yılda yapılması gereken bilimsel toprak testlerinin yardımıyla bakılabilir.

Aynı zamanda ve 2009 yılına kadar, tüm alanlar, gerçek ve potansiyel toprak erozyonu risklerinin belirlenmesi için tayin edilecektir. Erozyon riskine göre derecelendirilmiş bölgesel bir harita oluşturulacaktır.

c) Kalıcı otlak

Kalıcı otlakla olan alanlar kesilmeli ve tüm alana en azından yılda bir kere dağıtılmalıdır veya biçilen materyal uzaklaştırılıyorsa en azından her iki yılda bir biçilmelidir. Bu önlemden, 1 Nisan -15 Temmuz tarihleri arasında yuvalama periyodunda genç hayvanları ve yuvalayan kuşları korumak için, biçme veya malçlamaya genel bir

yasaklama vardır. Ayrıca, her bölgesel devlet, özel doğa koruması ve çevresel koruma nedenleri için ek önlemleri uygulayabilir.

4.7.5 Kalıcı Mera

IEEP'nin taslak rehber kitapçığına göre, bu önlem bölgesel seviyede uygulanacaktır. Her arazi, her yıl kalıcı mera alanında değişiklikleri hesaplayacaktır, yıllık Tek Çiftlik Ödemesi uygulamaları çiftçiler tarafından belirtilen araziye dayalı olarak hesaplanır. Kalıcı meranın toplam alanında bir azalma varsa aşağıdaki koşullar uygulanır.

- %5 azalma- bireysel çiftçi bir şey yapmak zorunda değildir.
- %5'ten daha fazla azalmada- arazi düzeltici önlemler başlamasına mecburdur. Ancak, çiftçi araziye tekrar kalıcı meraya dönüştürülmelidir.
- Eğer azalma %8'e ulaşırsa- her bölge kalıcı merayı tekrar oluşturmasını çiftçiden isteyebilir
- Eğer azalma %10'a ulaşırsa- her bölge çiftçiyi kalıcı meranın eşdeğer alanını tekrar oluşturması için çiftçiyi zorlamak zorundadır.

4.7.6 Danışma Sistemi

Çapraz uyumla ilgili olarak çiftçiyi bilgilendirme ödeme ajansının sorumluluğundadır. Bildirme sürecinde, çiftçiler yazışmayı almak zorundadır. Kasım 2004'ten itibaren, Federal devlet, Eyalet yorumları için taslak rehberi düzeltme ve değişiklikler için yollamıştır. Rehber materyal 40 sayfadır ve her yıl gözden geçirilecektir. Federal hükümet format ve rehberin içeriği ile ilgili son kararı verecektir, ancak Eyaletin, rehberin olduğu gibi kullanımına veya değişmiş halini seçme imkânı olacaktır. Çiftçiler, 2005'te kesin belirlenmemiş bir tarihte rehberi alacaktır.

Çiftlik danışma sistemi Bölgeye dayanmaktadır. Çiftçiler çapraz uyumun gerekliliklerini yerine getirmek için yapması gerekenlere karar vermelerine yardımcı olan CD-ROM çiftçilere sağlanacaktır. İnternet sitesi hazırlanacaktır, Baden-Wuerttemberg Bölgesi tarafından geliştirilen örnekleri içermektedir. Her Bölge bir

gönüllü çiftçi eğitiminin OTP' nin İkinci Sütunundaki eğitim ölçüleri için finansmanını kullanabilecektir.

4.7.7 Kontrol Sistemi

Alman Tarım Bakanlığı kontrol sisteminin tanımlanmasının planlanması aşamasındadır. Ancak, IEEP, her Bölge, örnek seçimi ve kontrol, yaptırım metoduyla ilgili olarak kendi denetleme sisteminin geliştirilmesinden sorumludur. Riske dayalı bir tutum, çevresel direktiflerden sorumlu bu organlarla idare edilen bağımsız risk analizleriyle kullanılacaktır. Her Bölge, bileşik denetimlerin toplam sayısını azaltmak için denemektedir, örneğin Vahşi Kuşlar ve Habitat Direktiflerinin her ikisindeki standartları kontrol eden bileşik denetimler.

4.7.8 Yönelilecek Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

Hazır bilgiye dayanarak, SMRs'in önerilen uygulaması memnuniyet verici görünmektedir ve çiftçi rehberliği nispeten daha kapsamlıdır. Ek IV'de toprak koruması için gereklilikler, Üye Ülkeler tarafından seçilenlerden daha gelişmiş olan standartların kabul edilmesiyle göreceli olarak yaklaşmıştır. Toprak humusu dengesini ölçmek ve bitki rotasyonunu üstlenmekle ilgili olan gereklilikler önemli örneklerdir.

4.8 YUNANİSTAN

4.8.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulları

GAEC standartları, Kırsal Kalkınma Tüzüğü (1257/1999/AT) için oluşturulan mevcut İyi Tarım Uygulamaları Kanunlarına dayanmaktadır. Minimum GAEC şartları oluşturulmalıdır. GAEC'nin dayanacağı İyi Tarım Uygulamaları koşulları taslak aşağıda belirtilmektedir. Bunlar GAEC'nin son versiyonunda yer alan standartlar olarak yorumlanmamalıdır, ancak Yunan Hükümeti tarafından 2004'de belirleyici olarak düşünülmüştür.

Bitkisel üretim olan alanlar için ölçüler

- Bitki rotasyonu şartları,
- Gübre yönetimi – uygulama periyodu ve dozu ile ilgili kurallar ve biyolojik kontrol için seçenekler,
- Su yönetimi,
- Bitki koruma yönetimi;
- Erozyondan koruma (belirli bir açı üzerindeki eğimlere ilişkin toprak işleme kontrolleri (örneğin, yüzde altının üzerindeki eğimlerde toprak işlemelerden kaçınılır). Mümkün olan hallerde teraslama kullanılır.
Kışın asgari toprak örtüsü sağlanır.
- Doğal yaşam, biyoçeşitlilik, manzara koruma yükümlülükleri.
- Aşağıdakiler için özel hükümler söz konusudur:
 1. Belirli toprak tipleri (asitlik, eğim),
 2. Nitrat Direktifi kapsamındaki alanlar (NVZs),
 3. Habitat Direktifi kapsamındaki korunmuş alanlar,
 4. Su kaynağı tüketim alanları (sulama kontrolü).

Danışma Sistemi

Yeni danışma planı gelecek Kırsal Kalkınma Planı dâhilinde planlanacaktır. Danışma hizmeti hâlihazırda bölgesel ofisler yoluyla gerçekleştirilir ve Avrupa Çevre Politikası Enstitüsüne (IEEP) bu piyasa aracılığıyla çapraz uyum şartlarının yakında uygulamaya konulacağına çiftçilerin bilgisi dâhilinde olduğu belirtilmiştir. Kasım 2004 tarihinden itibaren herhangi bir kılavuz belgesi dağıtılmamıştır.

Kontrol Sistemi

Kontrol merci ile ilgili görüşmeler devam etmektedir. Yeni bir kontrol sistemi muhtemelen Bakanlık bünyesinde yeni bir “çapraz uyum birimi” oluşturarak veya ödeme kurumu yoluyla kurulabilir.

Yöneltilcek Anahtar Çevresel Problemlerinin Kapsamı

Araştırma zamanında Yunan Bakanlığından kaynaklanan somut karar alma eksikliği ve bilgi yetersizliği göz önüne alındığında, çevresel konuların ne kadar iyi yöneltildiğini değerlendirmek için çok erkendir. Yunanistan'daki İyi tarım çevre şartları, su yönetimi şirket önlemleri iyi tarım uygulama kodlarını belirten Konsey Tüzüğünün gerektirdiği asgari sınırları aşma potansiyeline sahiptir. Kanuni yönetim şartları uygulaması Nitrat Direktifi faaliyet programlarının uygulanmasını ve Natura 2000 doğa alanları zorunlu yönetim şartları oluşumunu etkilemektedir.

4.9 İRLANDA

4.9.1 Yaban Kuşları Direktifi

Çiftçiler ülke içerisindeki kuşların korunmasına ilişkin Doğal Yaşam Sözleşmesini genel hükümlerine uymak zorundadır. Genel olarak hükümler yaban kuşlarının korunmasını temin etmek için kaçınılması gereken faaliyetleri kapsamaktadır. 1 Mart–31 Ağustos döneminde ekili olmayan arazi üzerinde yetişen bitki örtüsünü kesmek, köklerini çıkarmak, yakmak ve yok etmek bir suçtur. Özel Koruma Alanı (SPA) kapsamındaki çiftlikler için ayrı standartlar bulunmaktadır. Bunlar:

1-Çiftçiler Özel Koruma Alanları kapsamında uygulanabilen kabul edilmiş herhangi bir yönetim talimatını uygulamak ve aşağıdaki anahtar kurallara bağlı kalmak durumundadırlar:

Onaylı çiftlik planında hüküm altına alınmadığı durumlarda veya NPWS yazılı onayıyla aşağıdaki alanlarda faaliyette bulunulmaz;

- Su yolu değişikliği,
- Arazi ıslahı veya yeniden ekim,
- Geniş çaplı ağaç kesimi veya su kenarı bitki örtüsü temizliği.
- Çiftlik planının Kırsal Çevre Koruma Planı (REPS) veya Doğal Parklar ve Yaban Hayatı Koruma Servisi (NPWS) planı kapsamında yürürlükte olması halinde, Planın tüm hükümleri uygulanmalıdır.

Çiftçiler kuşların avlanmasına ilişkin ulusal mevzuata uyum sağlamak durumundadırlar. Kasıtlı öldürme veya yaban kuşlarını yakalama, kasıtlı imha, yuvalarına zarar verme veya yuvalarını bozma veya çiftleşme zamanında yaban kuşlarını kasıtlı olarak rahatsız etme durumlarına izin verilmez. Belirlenen zamanların dışında çiftlikte kuş avına izin

verilmez. Ulusal Park ve Doğal Yaşam Servisi tarafından ruhsatlı olanların haricinde tuzak, kapan veya zehirli yemler kullanılmaz.

4.9.2 Yer altı suyu Direktifi

Pestisit, fungusit gibi maddeleri sulara doğrudan veya dolaylı olarak akıtmak için ön izin gereklidir. Lisanslar için başvuru formları Yerel Yetkili Ofislerde bulunmaktadır.

Çiftçiler silaj ve kuru yem kuyularının uygun bir şekilde kurulduğunu ve sızdırmaz olacak şekilde bakımının yapıldığını ve sağlam yapıda olduğunu temin etmelidirler.

4.9.3 Atık Su-Çamur Direktifi

Standartlar sonraki mevzuatı yansıtmak üzere tanımlanacaktır.

4.9.4 İyi Tarım ve Çevre Koşulu

Önerilen İyi Tarım ve Çevre Koşulu asgari standartları, görüş belgesinde yer aldığı şekilde, aşağıda ana hatları belirtilmiştir:

1.Toprağın işleme sonrası bitki örtüsü ile kaplanmasını veya ürün ekimi amacıyla işlenmesini temin edecek bütün uygun adımlar atılmalıdır. Araziler, ürün ile örtülmeli, anız örtüsü ile kaplanmalı veya ürün oluşum sürecinde olmalıdır. (kötü hava şartları için derogasyona tabi tutulur).

2.Yasak bölgelerde avlanmaktan ve aşırı otlatmadan kaynaklanan toprak erozyonunu önlemek için tüm uygun adımlar atılmalıdır. Uyumu sağlamak için çiftçiler yamaçlardaki bayırları ve kumulları korumalıdır, kumullarda aşırı otlatmadan ve toprak erozyonuna neden olan her türlü faaliyetlerden kaçınılmalıdır.

3.Gerekli olduğu durumlarda, uygun ekim münavebesi yoluyla toprağa yeterli seviyede organik madde sağlanması.

Bu uygulamalarda tarım danışmanına danışılmadan önemli değişiklikler yapılmamalıdır.

- Anız yönetimi toprağın organik madde seviyesinin tükenmesine neden olmamalıdır.

İlgili arazi bir ülkede tarımsal üretimin devamlılığına izin veren arazi olarak tanımlanır ve arazinin terk edilmesinin önlenmesini de amaçlar. Yetersiz otlatma DAF (Tarım ve Gıda Dairesi) veya DEHLG (Çevre, Sağlık ve Yerel Yönetim Dairesi) tarafından çevre koruma amacıyla gerekli görülmesinin haricinde uygun otlatma ve/veya kesim yönetimi kullanarak önlenmelidir.

4.9.5 Doğrudan Ekim Koşulları

Az tercih edilen alanlarda Telafi Edici Ödeneklere hak kazanabilmek için birim/hektar başına asgari 0.15 damızlık hayvan oranı gereklidir. Damızlık hayvan oranının yetersiz olduğu durumlarda, az tercih edilen alanların içinde veya dışında yetersiz otlatmayı engellemek için aşağıdaki seçeneklerden bir tanesi uygulanmak zorundadır:

- a)Toplam yem alanı karşısında iyi tarım ve çevre koşulundaki bitki örtüsünün mevcut durumunu korumak için damızlık hayvan oranını yeterli bir seviyeye yükseltmek veya,
- b)Yeterli damızlık hayvan oranının sağlanamadığı durumlarda, arazi saman veya silaj için hasat edilmeli veya 1 Haziran ve 30 Temmuz arasında en azından bir kez boyu 10 cm.'i aşmayan bitki örtüsü bırakacak ve doğal yaşam için bir kaçış yolu sağlayacak şekilde üzeri örtülmelidir veya,

Az tercih edilen alanların içerisindeki ve dışarısındaki işlenmiş alanlarda ürünler Tek Ödeme Planı Süresi ve Şartlarında belirtildiği gibi ayırma yönetimi koşullarına göre yönetilmesi gereken ayırma değil ise ilgili Tek Ödeme Planı Yılında yetiştirilmelidir.

1. Ulusal veya AB mevzuatı kapsamında korunan tarihi, arkeolojik özellikleri ve habitatu korumak

Ulusal ve AB mevzuatı kapsamında korunan arkeolojik veya tarihi anıtlara veya alanlara zarar verilmemeli veya söz konusu anıtlar veya alanlar yok edilmemelidir.

4.9.6 Sürekli Çayırlar

Sürekli Çayır alanları tamamının bakımı yedinci GAEC önlemi olarak ilave edilebilir. İrlanda'da % 90'ın üzerinde tarım alanı sürekli çayır kapsamındadır. Toplam tarım alanı içerisindeki sürekli çayır oranının izlenmesi ulusal düzeyde gerçekleştirilecektir. Sürekli

çayır alanı seviyesinde yüzde beşlik azalma olması halinde pullukla işleme öncesinde bir izin sisteminin yürürlüğe girmesi gerekecektir. % 10 eşik değerinin aşılması halinde, yüzde on kuralını ihlal eden çiftçiler araziyi eski sürekli çayır alanı haline dönüştüreceklerdir.

4.9.7 Danışma Sistemi

Tarım ve Gıda Dairesi, çiftlik danışma sisteminin en geç 1 Ocak 2007 tarihine kadar faaliyete geçirilmesini kabul etmektedir. Çiftlik danışma servislerinin kullanımından kaynaklanan maliyetleri karşılamalarına yardım etmek için çiftçilere destek sağlanabileceğini hüküm altına alan kırsal kalkınma desteklerine ilişkin 1783/2003/AT sayılı Tüzüğün 21. maddesi göz önüne alınmaktadır.

4.9.8 Kontrol Sistemi

Tarım ve Gıda Dairesi AB onaylı ödeme ajansıdır ve temel sorumluluğu gereken düzeyde çapraz uyum denetimlerini gerçekleştirmek ve uygulanacak yaptırımları belirlemektir. Çiftlikte denetim oranı SMR veya GAECnin uygulandığı çiftçilerin yüzde 1'i olacaktır. Yetkili Kontrol otoriteleri SMR ve GAEC şartlarına uyumu sağlamaktan sorumludurlar. Örneğin, Habitat Direktifine uyumu sağlayan kuruluş.

4.9.9 Yönelilecek Anahtar Çevre Problemleri Kapsamı

SMR'ler deki bir anahtar fark, hâlihazırda ulusal mevzuata aktarılmakta olan Nitrat Direktifidir. Bu Tüzüğün etkinliğini güçlendirmeye bir örnek oluşturmaktadır. Söz konusu Tüzüğün etkinliğinin hız kazanmaması halinde Çevre Direktiflerinden birisi uygulanır. İrlanda'da muhtemelen ilgisiz bir önlem olan teraslamanın haricinde tüm GAEC Ek IV standartları da bulunmaktadır. İrlanda çiftliklerin tarihi veya arkeolojik özelliklerini korumak amacıyla önlemler getiren az sayıdaki üye ülkelerden sadece birisi olup şimdiye kadar damızlık hayvan yoğunluğu şartını uygulayan ülkelerden ilkidir. Önerilen standartlar elbette ki danışma prosedürü sonucunun belirsizliğini giderebilir.

4.10 İTALYA

4.10.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulu

Bakanlık İtalya’da uygulanacak bir dizi asgari önlemler üzerinde karara varmıştır. Böylelikle, her bir bölgenin arzu etmeleri halinde daha yüksek standartları uygulama olasılığı bulunmaktadır. Bakanlar Kurulu Kararnamesi Ek 2’de belirtildiği gibi ulusal düzeyde aşağıdaki önlemler kabul edilecektir.

1. Toprak organik maddesini iyi bir seviyede tutmak: Çiftçilerin anız yakmalarına izin verilmez. Bakanlığa göre, İtalya’nın kuzeyindeki ve merkezindeki çiftçilerin çoğu halihazırda uyumu sağlamakla birlikte, güneydeki çiftçiler arasında uygulama hala yaygındır.
2. Toprak yapısını korumak amacıyla arazi drenaj sistemini muhafaza etmek: Çiftçilerden arazi drenaj sistemini iyi işleyen bir düzen içerisinde muhafaza etmeleri istenmektedir. Bununla birlikte, çiftçiler Natura 2000 bölgelerindeki yönetim şartlarına uymalı ve örneğin, yaban kuşlarını rahatsızlık vermeyerek yürürlükteki korumalara uyumu sağlamalıdır. Her bir bölge, ülke çapında arazi drenaj sistemi özellikleri değişebileceğinden muhafaza edilmesi gereken bu sistemlerin özelliklerini belirleyebilir.
3. Sürekli Çayırların Korunması: Diğer kullanımlar için sürekli çayırılık alan olarak atanan araziye değiştirmeyecekleri yönündeki yükümlülükler uymalıdır. Her bir bölgenin asgari ve azami damızlık hayvan oranını belirlemesi mümkündür.
4. Tarımsal üretimde olmayan arazinin korunması: Arazinin boş bırakılması üretimden bağımsız destek ödemeleri sonrasında yapılmalıdır.

İtalya Bakanlığını kaygılandıran özel bir konudur. Sonuç olarak, bu önlem çiftçilerden tüm yıl boyunca artık tarımsal kullanımda olmayan, boş bırakılan, işlenmeyen yüzeylerdeki yeşil örtüyü, doğal veya ekili alanları korunmasını talep ederek tehdidi önlemeyi hedeflemektedir. Çiftçiler toprak verimliliğini korumalı, doğal faunayı korumalı ve özellikle güneyde, yabancı ot yayılımını kontrol ederek yangınların neden olduğu tehlikeyi azaltmalıdırlar. Bununla birlikte, 15 Mart 2005 tarihinde, Tarım Bakanlığı gıda dışı ürünlerin ekimine yönelik olarak korunmuş arazilerin kullanımına ilişkin yeni bir kanunu uygulamıştır. Bu kanun, bitki örtüsü yayılımını kontrol etmek için kullanılan diğer metotlara izin veren bölgesel hükümetler için seçenek getirerek bu GAEC önlemini tadil eder. Bu da yıl içerisinde herhangi bir noktada uygulanabilen

herbisit kullanımını kapsayacaktır, böylece kesim için belirlenen göç tarihlerini yansıtmayacaktır.

5.Zeytinliklerin korunması: Bakanlığa göre, özellikle İtalya'nın güneyinde zeytin ağaçları özünde ticari olmanın dışında süs bitkisi olarak düşünülmekte olup bu türlerin düzenli olarak bakımı yapılmamaktadır. Bu nedenle, çiftçilerden zeytin ağaçlarını her 5 yılda en azından bir defa budamaları istenmektedir. Bölge halkı arzu etmeleri halinde daha sık olarak budama işlemini gerçekleştirebilirler.

Ürün münavebesine yönelik önlem, bazı bölge halkının halihazırda ürün münavebesinin 2000-2006 program dönemi için Kırsal Kalkınma Programları (RDP) kapsamında finansmanının sağlandığını vurgulamaları üzerine değerlendirme dışında bırakılmıştır. Bununla birlikte, 2007-2013 RDP program döneminde GAEC'ler içerisine bu şartı ilave etme olasılığı da düşünülmektedir.

4.10.2 Sürekli Çayırılar

Çapraz Uyuma yönelik Bakanlar Kurulu Kararnamesi İtalya iyi tarım ve çevre koşulunu detaylandıran dördüncü önlemin ikinci ekinde sürekli çayırılık alan oranının bakımını hüküm altına almaktadır.

4.10.3 Danışma Sistemi

Bölgesel olarak kurulmuş kuruluşlar ağı mevcuttur ve bazı bölgelerde hâlihazırda yapılmakta olan iyileştirilmiş teknik yardımı sağlamaya daha fazla yönlendirici olması gerekmektedir. Çiftlik danışma sisteminin oluşturulmasına yönelik bir kararname 1 Ocak 2007 tarihinde başlatılma hedefi ile planlama aşamasındadır. Çiftlik danışma sistemi hem merkezi (Bakanlık) hem de bölgesel düzeyde uygulanacaktır. Çiftçiler üç kanal aracılığıyla çapraz uyum hakkında bilgi alacaklardır. Birinci kanal, çapraz uyum hakkındaki kararnamenin yeni kanunlar hakkında kamuyu bilgilendiren resmi gazetede yayımlanmasıdır.

4.10.4 Kontrol Sistemi

Tarım sektöründeki Ulusal Yardım Ajansı olan (AGEA) dört bölgesel ödeme kuruluşları temelinde gerçekleştirilecek olan kontrol sisteminin uygulanmasından sorumlu olacaktır. İhlal büyüklüğünü boyutu, sürekliliği ve şiddetine göre değerlendirecek olan bir dizi göstergelere göre doğrulanabilir standartlar oluşturulmuştur. Kontrol oranı faydalanıcı çiftçilerin yüzde biri olacak ve cezalar 796/2004/AT sayılı Tüzüğe uygun olarak uygulanacaktır.

4.10.5 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

Bu standartların geliştirilmesi, İtalya'daki çevre SMR'lerin ne kadar etkin olduğunu belirlemek için mutlaka gereklidir.

Ek IV'ün açıklanmasına ilişkin İtalya'nın kısa bir analizi bazı ilginç noktaları ortaya atmaktadır. En önemlisi artık tarımsal üretimde olmayan arazinin korunması önleminde bazı bölgelerin derogasyon-istisnaya tabii tutulması olasılığıdır. Zaman daraltılması ile ilgili kısıtlamalara uyan o bölgeler çiftleşmekte olan kuşlara yarar sağlayacaktır. Bitki örtüsü büyümesini kontrol etmek için diğer yöntemleri kullanmayı seçerek arazinin boş bırakılması önleminde derogasyon sağlayacak seçenek doğal yaşam için ciddi problemler oluşturabilir. Örn. Yerde bulunan kuş yuvaları.

Az verimli zeytinlikler dâhil olmak üzere tamamen tarımsal üretimde olmayan araziye koruyacak önlemlerle arazinin boş bırakılmasının önlenmesi konusu çok dikkat çekmektedir. Bununla birlikte, toprak erozyonunun Akdeniz Avrupa'sında ciddi bir problem olduğu göz önüne alındığında, daha fazla önlemlerin alınmış olabileceği iddia edilebilir. Ek önlem zeytinliklerde asgari düzeyde toprak işleme yapmak veya hiç toprak işleme yapmamak olabilir.

4.11 LÜKSEMBURG

4.11.1 Çapraz Uyumu Geliştirme

SMR, GAEC, sürekli çayırlar, danışma sistemi, denetimler ve cezaların hazır olduğu hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

4.12 HOLLANDA

4.12.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulu

Toprakla ilgili sadece iki önlem Hollanda Bakanlığı'na tercih edilmiştir.

1.Toprak Erozyonu

Çiftçiler Ekilebilir Ürünler Kurulu Tüzüğünde kayıtlı olduğu gibi toprak erozyonuna ilişkin ulusal mevzuata uyum sağlamaları gerekecektir. Bu Tüzük aşağıda belirtilen üç alanı kapsamaktadır.

i)Çimlenen dik eğimlerde yetiştirilmelidir. Çiftçiler eğim derecesine bağlı kontrollere bağlı olacaktır. (<2°, 2-18°, >18°).

ii)Pullukla kontur toprak işleme uygulanmalıdır.

iii)Teraslama muhafaza edilmelidir.

Pek çok çiftçinin halihazırda onaylı Toprak Erozyonu Önleme Planı bulunmakta olup ve GAEC standartlarını karşılamaktadır. Bu çiftçiler bu tür bir plan olmadan çiftçilerin üstlenmeleri gereken faaliyetlere ilişkin çok detaylı açıklamaları kapsayan Tüzüğe uyum sağlamalıdır.

2.Toprak Örtüsü

Yeşil toprak örtüsü siyah nadas alanında (siyah nadas alanları, toprak işlemler toprağı, yanık ürünü ve yabancı ot kalıntılarını karıştırır) ve boş bırakılan alanda mutlaka olmalıdır. Çiftçiler bu tür toprağı pullukla işleyemeyecektir ve kış için bitki örtüsüne yönelik ekim yapmalıdır.

4.12.2 Sürekli Çayırlar

Kasım 2004 sonunda resmi anlaşma sağlanmamış olmasına rağmen, sürekli çayırlara ilişkin teklif çiftçilere uygulanabilecek standartların bulunmayışı idi. Bunun nedeni de Hollanda yetkililerinin çoğunluğu sürekli çayırların büyük miktarının sahibi, 2005

yılında yeni yardım başvurusunda bulunan süt üreticilerinin sayısında büyük artış bekllemeleridir.

4.12.3 Danışma Sistemi

Hollanda Bakanlığı başlangıçta çiftlik danışma sistemini 2005 yılında getirmeyi planlamaktaydı, ancak Avrupa Komisyonu ile Nitrat Direktifi konusunda devam etmekte olan anlaşmazlık çiftlik danışma sisteminin en erken 2006 yılına kadar erteleneceğinin göstermektedir. Bu da 1782/2003/AT sayılı Tüzüğe göre 1 Ocak 2007 tarihinden öncedir, ancak tek mevcut tavsiyeye yardım verilmediğinden bu durum çiftçiler için problem oluşturabilir.

4.12.4 Kontrol Sistemi

Hollanda çiftçilere ve ülke yetkililerine idari yükü ve maliyeti minimum; şeffaf, basit ve uygulanabilir kontrol sistemini uygulamayı amaçlamaktadır. Denetim sistemi formatına Kasım 2004'ten itibaren karar verilmek zorundaydı ve Bakanlık 1782/2003/AT Tüzüğü ile uyumlu bir kontrol oranını garantileyecek en iyi yol konusunda uzmanlaşmış kontrol birimleri ile görüşmektedir. Beş uzmanlaşmış kontrol birimleri arasında kontrol sonuçlarının karşılıklı değişimi düzenlenecektir.

4.12.5 Yöneltilecek Anahtar evresel Problemlerin Kapsamı

IEEP, Hollanda GAEC şartlarının diğer ye ülkelerle ilişkisinin zayıf göründüğü izlenimindedir. Hollanda için asıl kaygı yoğun tarım sektörüyle nasıl başa çıkılacağı ve esasen gübre fazlalığının nasıl yönetileceği ve Nitrat Direktifi uygulamasının nasıl yrtleceğidir. Hollanda nlemleri aşırı yoğunluğu önlemek için çapraz uyumun amacını göz ardı etmektedir. Diğer ye ülkelerle karşılaştırıldığında toprak erozyonu önlemleri oldukça ileri düzeydedir. rn, toprak sıkışmasının Hollanda için bir sorun olduğu göz önüne alındığında uygun makine kullanımı için bir önlem alınabilir.

4.13 PORTEKİZ

4.13.1 Yaban Kuşları ve Habitat Direktifi

- Tarım-orman kullanımını değişiklikleri,
- Arazi morfolojisi değişimleri,
- Atık birikimi,
- Tarımsal uygulamalar,
- Fauna ve flora,

4.13.2 Nitrat Direktifi

- Organik gübre depolamak için altyapı kontrolü,
- Nitrat uygulama kontrolleri,
- Komşu bölgelerdeki içme suyu çıkarma alanları,
- Gübre uygulamasına ilişkin kısıtlamalar (bir neden belirterek).

4.13.3 İyi Tarım ve Çevre Koşulu

Portekiz bakanlığı tarafından belirtilen GAEC koşulları aşağıda belirtilmektedir.

a) Asgari toprak örtüsü: Tüm parseller sonbahar ve kış döneminde yeşil bir toprak örtüsü ile kaplanmalıdır. Bununla birlikte, parselin “fizyografik nitelik indeks noktası” bulunması halinde, bitki örtüsüne ilişkin kısıtlamalar bulunmaktadır. (PPQI) \geq 4. IEEP bu eşitliği, geçerli yeşil örtü düzeyine sahip noktanın bu önleme tabi olmayacağı veya daha yüksek erozyon riskine sahip noktaların daha sıkı kontrollere tabi olacağı şeklinde açıklamıştır.

b) Bitki Örtüsünün Kendiliğinden Büyümesinin Kontrol Altına Alınması: Boş bırakılan ekilebilir arazi, nadas alanı, çim alanı ve sürekli çayırlar olarak sınıflandırılan parseller 50 cm’den uzun odunsu bitkiler tarafından kaplanan alanın %25 oranından daha fazla olamaz. Bitki Örtüsü için pullukla toprağın işlenmesine ilişkin kısıtlamalar da olacaktır.

c) Parsel sınırlarının tampon şeritlerle çevrilmesi: Boş bırakılan ekilebilir alan parselleri, nadas alanı, çim alanı ve sürekli çayırlar senede bir defa kesilebilen asgari üç metre genişliğinde şeridi olmalıdır.

d) alıların yakılmasına ilişkin kısıtlamalar.

e) Tarım kalıntılarının atılması: Tarımla ilgili plastik materyallerin, lastiklerin, yağların biriktirilmesi zorunludur.

4.13.4 Sürekli ayırlar

Arazinin terk edilmesi büyük bir problem olarak düşünölmektedir. Bununla birlikte Bakanlığın sürekli çayırların seviyesini koruyacak herhangi bir standardı mevcut değildir.

4.13.5 Danışma Sistemi

Hâlihazırda danışma sistemi mevcut değildir.

4.13.6 Kontrol Sistemi

Portekiz Bakanlığı, kontrol göstergelerinin (ve yaptırımların) tanımlanması, izleme mercilerinin oluşturulması ve ilgili bütün birimler arasında uyumun sağlanması (muhtemelen, ödeme kuruluşları ve izleme mercileri) yönündeki çalışmalarını sürdürmektedir.

4.13.7 Yöneltilecek Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

Yer altı suyu Direktifine ilişkin standartların hariç tutulması bir kaygı oluştursa da, SMRler AB'nin çevre Direktiflerin daha sıkı uygulanmasını temin etmelidir. GAEC standartları özellikle toprak erozyonu ile ilgili olarak iddialı görünmemektedir ve çevreye özel yararı muhtemelen bulunmamaktadır. Toprak erozyonunun önlemek için önlemler büyük ölçüde "PPQI"(Pilot Fizyografik Niteleme) sisteminin işleyebilirliğine bağlıdır.

4.14 İSPANYA

4.14.1 İyi Tarım ve Çevre Koşulu

Tüm önlemlere ilişkin özet aşağıda sunulmuştur:

- a) Eğimlerin yönetimi: Ekilebilir alan için: on derece veya daha üzerindeki eğimlerde tüm toprak işleme işlemleri yasaklanacaktır. Odunsu bitkiler için: on beş derece ve üzerindeki eğimlerde tüm toprak işleme işlemleri yasaklanacaktır.
- b) Asgari toprak örtüsü: Ekilebilir alanlar için: Belirli bir zaman dilimi için, her bir bölgeye göre tanımlanacak, hasat zamanından itibaren toprağı pullukla işlemeye ilişkin bir yasak olacaktır. Odunsu bitkiler için: Zeytinliklerin vejetatif durumlarına ilişkin bakımları iyi yapılmalıdır. Bazı durumlarda istisnalara izin verilecektir. Korunan Alanlar İçin: Zorunlu yeşil örtünün korunması
- c) Teraslamayı korumak: Teraslama, drenaj kapasitesinin etkilenmeyeceği ve kontrollerin alüvyon ile dolması ve suyolu oluşumu riskini önlemek için faaliyette olacağı şeklinde sağlanmalıdır. Ayrıca, pirinç üretimi ile ilgili set oluşturma ve sulama üniteleri dâhil olmak üzere belirli tarımsal nedenler haricinde toprak yapısını büyük oranda değiştirmek yasaktır.
- d) Ekilebilir arazı yönetimi: Bitki sağlığı için istisnalar getirilecek olmasına rağmen, tüm yakım işlemleri yasaklanacaktır. Bir çiftçi yakma işlemini gerçekleştirecek ise, ilk önce bölgesel otorite tarafından onaylanacak planlarını sunmalıdır.
- e) Uygun makine kullanımı: Doymuş toprakta makine kullanımına ilişkin sınırlar olacaktır. Tarım alanı üzerindeki kamyonların 20 cm'den daha derin olmaması gerekliliği asgari şarttır.
- f) Sürekli çayırların muhafazası: Sürekli çayırlar olarak sınıflandırılan arazinin pullukla işlenmesi ve yakılması yasaklanacaktır. Her bir asgari 0.1 damızlık hayvan yoğunluğu daha sonra sürekli çayırları korumak için uygulanacaktır.
- g) Sulama Yönetimi: Ülkenin su kaynakları yönetimi İspanya Bakanlığı tarafından önemli çevresel konu olarak görülmektedir. Yeraltı tabakasından faydalanabilmek

amacıyla onaylı bir faaliyet kaydına çiftçilerin ihtiyacı olacaktır. Buna ilaveten, gübrelerin ve çiftlik gübresinin uygulamasına su ile dolu topraklarda izin verilmeyecektir.

4.14.2 Sürekli Çayırlar

IEEP'ye göre sürekli çayır olarak tanımlanan kayıtlı arazinin verim bakımından bir değişiklik olduğu takdirde herhangi bir üstünlüğü bulunmamaktadır. Planlanan derogasyon sistemi bulunmamaktadır.

4.14.3 Danışma Sistemi

Bakanlık, çiftçilere yönelik eğitim planı, eğitim seminerleri, iyi uygulama kodları ve özellikle çapraz uyum ile ilgili bir internet sitesi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ortaya çıkan güçlük tüm bölgeler arasında dengeli standartlar serisi geliştirmedeki koordinasyon problemidir. Denetimlere ilişkin bir el kitabı yazılmaktadır. Doğrulanabilir standart gelişimine ilişkin olarak, İspanya sürdürülebilir gelişimin üç temeli olan uyumsuzluğun sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerine dayalı bir yaklaşım benimsemiştir.

4.14.4 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

İspanya'da çapraz uyumun uygulanması bölgesel düzeydeki standartların ulusal olarak kabul edilmesi ve uygulanması oldukça zor olmuştur. Bu nedenle Ek III standartlarının karşılanmasının başarısı özellikle toprak erozyonu ile ilgili çiftçiler için iyi uygulama kılavuzunun setini oluşturmak için her bir bölgenin kabiliyetine dayalı olacaktır. AB 15' in diğer üye ülkeleri ile ilgili, GAEC standartları listesinin özellikle bazı çevresel yararlar sağlanması olasıdır ve oldukça kapsamlıdır. Toprak erozyonunun Akdeniz ülkelerini ve özellikle pullukla yoğun olarak işlenen zeytinlikleri önemli düzeyde etkilediği göz önüne alındığında toprak eğimi standartları özellikle çevresel açıdan önemlidir. Uygun ekipman kullanımına ilişkin önlemleri uygulamak potansiyel olarak güçtür, ve kontrol etmek daha da güçtür. Aynı şey sürekli çayırların korunması önerisi için söylenebilir. Yetersiz otlatma ve aşırı otlatma göstergeleri zor görünmekle birlikte başarılı

uygulanması halinde önemli yararlar sağlamaktadır. Sulama önleminin Ek IV ile karşılanıp karşılanmayacağına ilişkin sorular olabilir, fakat çevre açısından ülkenin su kaynaklarının korunması önemlidir. Bu önlem, tuzlaşmaya ve işlenmiş arazilerin erozyonuna önemli katkı sağlayan sürdürülemeyen sulama sistemlerine ilişkin anahtar çevre problemlerini hedef almaktadır.

4.15 İSVEÇ

4.15.1 Habitat Direktifi

Tercih edilen doğrulanabilir standartlar, çiftçilerin arazilerinin Natura 2000 sit alanının bir parçasını oluşturması, kontrol listesindeki belirli bitkilerin seçilmesi veya imha edilmesi halinde ve kontrol listesindeki belirli hayvanların yakalanması veya öldürülmesi halinde çiftçilerin gerekli şartları yerine getirebilmesi için kaynak teşkil etmektedir.

4.15.2 Nitrat Direktifi

Çiftçi, çiftlik gübresi depolama ünitelerinin uygun ve su sızdırmaz biçimde olmasını sağlamalıdır. Damızlık havyan yoğunluğunu ve gübre yayma zamanını ve sıklığını belirten bir kılavuz bulunacaktır. Yeşil örtü ile ekilmesi gereken toplam işletme arazisi oranını belirterek nitrat erimesini durdurmak için kış örtüsünün sağlanması da gerekecektir. Bu oran %40 ila %50 arasında dağılım gösterecektir.

4.15.3 İyi Tarım ve Çevre Koşulu

İsveç Kurulu Tarım Bakanlığı ile Ek IV' in nasıl açıklayacakları, İsveç'teki temel problemlerin ne olduğu ve doğrulanabilir standartların neler olduğu konusunda Eylül 2003'te uzun bir görüşme içerisine girmişlerdir. Şartların öncelikli çevre problemlerini yansıtmadığı kabul edilmiştir. Örneğin, Ek IV'te belirtilen toprak erozyonu konuları İsveç'te özellikle büyük problem oluşturmamaktadır. Tarım Bakanlığı çapraz uyum kurallarının mevcut taleplerden farklı olmaması gerektiğini, özellikle hâlihazırda alan

koruma için uygulamada olanlar ve sürekli çayırların hayvanları otlatarak daima devamlılığının sağlanacağını belirtmiştir.

- Ekilebilir alanlarda asgari faaliyet düzeyi:Çiftçi çalıların bozulmasını veya geniş yapraklı generatif sürgünlerin veya ekilebilir alanlarda kozalaklı orman gelişimini önlemek amacıyla bazı faaliyet seviyelerini korumalıdır. Çiftçi bunu gerçekleştirmek için bakım metodu tercihinde serbesttir.
- Tarım üretiminde olmayan Arazi: Bu önlem kapsamındaki talepler uygulamadadır ve tüm alan koruma için hâlihazırda uygulananlarla aynıdır. Üretimden çıkarılan herhangi bir arazi veya koruma alanları yeşil örtü ile kaplanmalıdır. Arazinin nereye kurulacağı ve koruma döneminden sonra hangi ürünün ekileceğine göre bu arazinin ne zaman ve nasıl ekilmesi gerektiğine ilişkin genel kurallar olacaktır.
- Gübrelerin ve çiftlik gübrelerinin kullanımına ilişkin kısıtlamalar: Belirli tarih aralıklarında gübrelerin kullanımı bir sonraki sezonda arazide ne yetiştirileceği gibi, bazı kriterlere göre tamamen yasaklanacaktır veya kısıtlanacaktır.
- Sürekli çayırların asgari bakım seviyeleri: Sürekli çayırların, ormana geçişin başlamaması için daha önceden olduğu gibi bakımı yapılmalıdır. Sürekli çayırlar en azından senede bir kez birden daha fazla hayvanla otlatılmalıdır, ancak verilmiş kesin damızlık hayvan yoğunluğu bulunmamaktadır. İnspektörler toprağın açıkça otlatıldığına dair belirtileri arayacaklardır. Sürekli çayırların tanımlanması İsveç'te bazı problemlere neden olmuştur. İsveç sürekli çayırların özelliği ağaçta, çoğu kez taşlı, nemli toprakta yetiştirilmesidir. Bu geleneksel sürekli çayırlar İsveç Tarım Kuruluna göre yüksek bioçeşitliliğe sahiptir.

4.15.4 Danışma Sistemi

Çiftçiler Haziran ayında OTP reformu ve çapraz uyum hakkında genel bilgi veren bir broşür edinmişlerdir. Bütün çiftçilerin katılım sağlayabileceği seminerler de

düzenlenecek olup, Kırsal Kalkınma Programı tarafından finansmanının sağlanacağı bir danışma programı oluşturulacaktır.

4.15.5 Kontrol Sistemi

Denetim rejimi farklı düzeylerdeki inspektörlerle gerçekleştirilecektir. Çevre Direktifleri büyük ölçüde belediye kurulları tarafından denetlenecektir. Belediye Kurulu, GAEC kontrollerini yerine getirmenin yanı sıra, planların uygulanması ile de yetkilendirilirler. Buradaki amaç toplam yükü azaltmak amacıyla ayrı denetimleri bir araya getirmektir. Denetim prosedürü İsveç Tarım Kurulunun, Belediyelerin denetimleri nasıl gerçekleştireceği konusunda baskı yapmalarına izin verilmemesi ve sadece tavsiye edebilmeleri nedeniyle İsveç'te denetim prosedürü oldukça karışıktır. Çiftçilere karşı yaptırımların uygulanması gerektiği konusuna karar verebilmek amacıyla belediye meclisinden ulusal meclise bilgi akışı olacaktır. Bu da belirli bir Direktifin ulusal mevzuata aktarılması sırasında Direktif kurallarını ihlal etmeleri gerekçesiyle çiftçilere yaptırım uygulanabildiği durumlarda problem yaratmaktadır ve daha sonra çapraz uyum kurallarını ihlal etmeleri gerekçesiyle ulusal meclis tarafından yaptırım uygulanır.

4.15.6 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

Çapraz uyumun İsveç'te uygulanması, Ek IV' ün üye ülkeler tarafından yorumlanmasıyla izin verilen kabul edilir esneklik derecesine ilişkin olarak politik kararlar serileri ile açıkça yönlendirilmiştir. Bu durum İsveç resmi makamlarının toprak erozyonunun belirgin bir problem olmadığını düşünmeleri göz önüne alındığında asgari GAEC standartları oluşumuna neden olmuştur. Ek III standartları uygulanmış olan Direktiflerin ve SMRs uyumu sağlamada çiftçilere yardımcı olacak özellikle Kuş ve Habitat Direktifleri için uygun bir seri doğrulanabilir standartlar oluşumunun altını çizmektedir.

4.16 İNGİLTERE

4.16.1 Yaban Kuşları Direktifi ve Habitat Direktifi

Bu iki SMRs 1981 Doğal Yaşam ve Kırsal Alan Sözleşmesi ve 1994 Habitat Yönetmelikleri ile İngiliz mevzuatına aktarılmıştır. Yaban Kuşları Direktifi kapsamındaki Özel Koruma Alanı (SPA) veya Habitat Direktifi kapsamında Özel Koruma alanı (SAC) olarak sınıflandırılan alanlarda çiftçiler aşağıdakilere uyum sağlamalıdır:

- Çiftçilere arazilerinin SPA veya SAC kapsamında olup olmadığını öğrenmeleri amacıyla İngiliz Doğa (EN) ile irtibata geçmeleri tavsiye edilir.
- SPA korunmuş bölgeye zarar verebilecek herhangi bir işlemi gerçekleştirmek için yapılan önerileri işleme koymak amacıyla EN'ye bildirim yapılarak onay alınmalıdır.
- Özel doğa koruma kurallarının uygulandığı durumlarda, çiftçi özel herhangi bir işlemi gerçekleştirme önerileri konusunda EN'yi bilgilendirmeli ve yönetim anlaşmaları şartlarının izin vermemesi durumunda, o işlemi başlatmadan önce onay almalıdır.
- Çiftçiler SPA ile de ilgili olan Özel Bilimsel Fayda Alanı (SSSI)'nin yararlarını yenileme veya koruma amaçlarıyla mahkeme tarafından tebliğ edilen yenileme talimatları veya EN tarafından tebliğ edilen bütün yönetim uyarılarına uymalıdır.
- İşletmedeki bütün arazilerde (Yaban Kuşları Direktifi kapsamında): Çiftçi, bir lisansla yetkilendirilmediği sürece, Yaban kuşlarını kasıtlı öldürme, yaralama veya yakalama, canlı veya ölü yaban kuşuna sahip olma, kasıtlı olarak zarar verme, yaban kuşu yumurtasını yok etme, alma veya saklama veya yuva yapan belirli kuşları isteyerek veya istemeyerek rahatsız etmeleri yasaktır. (çiftçilere kılavuzun ekinde yer alan bir liste sağlanmıştır). Bu duruma iki temel istisna getirilmiştir.
- Çiftçinin av kuşu türleri için mevsimin yaklaştığı dönemde av kuşlarını öldürmeleri veya yakalamaları yasaktır.
- Çiftçilerin yaban kuşlarını öldürmek veya yakalamak için yasak olan araçları kullanmaları yasaktır (örn. Yaylı tuzaklar ve kapanlar).
- İşletmedeki bütün arazilerde (Habitat Direktifi kapsamında): Belirli Avrupa korunmuş türlerini öldürmek veya yakalamak için ayrımcı olmayan yöntemler

kullanılmalıdır. (El kitabının ekinde bir liste bulunmaktadır). Lisans verilmesi halinde, belirli yasak olan metotlar belirtilen durumlarda kullanılabilir.

4.16.2 Yer Altı Suyu Direktifi

Bu Direktif, 1998 Yeraltı suyu Yönetmelikleri ve 1991 Su Kaynakları ve 2003 Kirliliğin önlenmesi ve kontrolü (İngiltere ve Galler) ile İngiliz kanununa aktarılmıştır. Çiftçiler aşağıdakilere uymalıdır:

- Liste I maddeleri boşaltılmamalıdır (80/68/AET sayılı Konsey Direktifinde detaylandırıldığı gibi) (örneğin civa) veya dolaylı boşaltım yoluyla dâhil olmak üzere Liste II maddeleri (örneğin, kurşun, çinko gibi bazı metaller) ile yer altı suyunu kirletmek yasaktır.
- Çevre Ajansı (EA) izni ile sadece listelenen maddeler atılabilir.
- Yer altı suyunun korunması için EA tarafından tebliğ edilen ihbarlara uymalıdır.

4.16.3 Atık Su Çamur Direktifi

Defra (İngiliz Çevre, Gıda ve Köyişleri Bakanlığı) kılavuz el kitabında, atık su ve çamur konusundaki Mayıs 2005'te yürürlüğe girmesi beklenen yeni yönetmeliklerle tadil edilecek olan ilgili ulusal mevzuatın hazır olmasını tavsiye etmektedir. O zamana kadar çiftçilerin yapması gerekenler aşağıda açıklanmıştır:

- Aşağıdaki şartların karşılanması durumunda Çamur sadece tarım arazilerinde kullanılabilir
 - 1989 Çamur yönetmeliğine uygun olarak test edilir;
 - 1989 Çamur yönetmeliklerine uygun olarak arazi üzerindeki toprak test edilir/değerlendirilir;
 - Arazinin tahsis edilmiş alan olmaması durumunda:
 - Çamur yönetmeliklerindeki çamur tablosundaki elementlerin çamur yoluyla araziye ilave edilen ortalama yıllık oran belirtilen sınırı aşmamalıdır ve Toprak tablosunda listelenen elementlerin toprak içerisindeki konsantrasyonu çamurun kullanım zamanı veya uygulama sonucu olarak belirtilen sınırı aşmamalıdır,

- Tarım alanında çamur veya fosseptik kullanıldıktan sonra aşağıdaki önlemler alınmalıdır:
- Kullanım tarihinden sonra üç hafta hayvanlar otlatılmamalı veya yem bitkileri hasat edilmemelidir;
- Toprakla doğrudan temas halinde yetiştirilen ve normalde kullanım tarihinden sonraki on ay çiğ olarak tüketilen meyve ve sebzeler hasat edilmemelidir.

4.16.4 Nitrat Direktifi

SMR'a uyum, Nitratı Zayıf Bölgeleri (NVZs) Faaliyet Programı önlemlerine uyan formu oluşturur. Çiftçilerin yerine getirmesi gerekenler:

- Herhangi bir on iki aylık dönemde bireysel arazilerde ha başına 250 kg N miktarı aşılmamalıdır (hayvanların otlatılması ile biriken çiftlik gübresi haricinde).
- N uygulaması için yasak dönemlere uymak.
- Ürünün ihtiyacı, toprağın N arzı, fazla kış yağmur miktarı ve bitkinin veya ürünün organik gübreden elde ettiği mevcut N miktarı dikkate alınarak ürünün ihtiyacından daha fazla N gübresi uygulanmamalıdır.
- Yayılma kontrollerine uymak.
- Serpme N gübreleri ve organik gübreler eşit şekilde ve doğru olarak dağıtılmalıdır.

4.16.5 İyi Tarım ve Çevre Koşulu

GAEC standartları aşağıda özetlenmiş olup, taslak rehber materyalinde görüldüğü sıra ile listelenmiştir (Defra, 2004c). İlk dört tanesi toprak yönetimi ve korunması konuları ile ilgili olup geri kalanı habitatın korunması ve peyzaj özellikleri ile ilgilidir.

4.16.6 Toprak Yönetimi ve Korunması

Defra 1782/2003/AT Tüzüğü Ek IV toprak şartlarını karşılayacak evrensel bir yaklaşım benimsemiştir. İlk önlem çiftçilerin toprak yönetimine ilişkin yeni kılavuzu dikkate almalarını ve ellerinde bulundurmalarını istemektedir ve 2007 yılından itibaren

uygulanması gerekecek “basit riske dayalı toprak yönetim planı” 2006 yılında hazırlamaları gerekeceğinden bahsetmektedir. Diğer üç önlem 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren uygulanacaktır.

a) Genel Şartlar: 1 Şubat 2005 tarihinden itibaren çiftçiler kendilerine gönderilecek olan toprak yönetimine ilişkin yeni kılavuzu dikkat etmeli ve bir kopyasını ellerinde bulundurmalarıdır. Bu standart 2007 yılından itibaren çiftlikte uyulması gereken 2006 yılı basit riske dayalı toprak yönetim planını hazırlama ihtiyacı için ön uyarı sağlamaktadır.

b) Ürün birleşmesi sonrasında hasat sonrası arazi yönetimi (hasattan 1 Marta kadar): Biçerdöverle veya çim biçme makinesi kullanılarak hasat edilmiş olan yağlı tohumlar, baklagiller veya tahılların (mısırın dışında) arazide bulunması halinde, çiftçi hasattan 1 Marta kadar olan döneme kadar dört hükümden bir veya daha fazlasını herhangi bir zamanda yerine getirir.

c) Suyla dolu toprak: Mekanik arazi işlemleri su ile dolu topraklarda aşağıdaki durumların dışında uygulanamaz:

Arazinin ana kapısına veya diğer giriş noktalarına 20 m mesafede toprağın su ile dolu olması ve su ile dolu olmayan alanlara girişin gerektiği durumlar.

d) Çevre Etki Değerlendirmesi (EIA): İşlenmemiş Arazi ve Yarı doğal Bölgeler için Çevre Etki Değerlendirmesi Yönetmelikleri habitat değerini belirler ve çevresel değere sahip alanları yoğun tarımsal kullanımdan korumayı amaçlar. Çiftçiler Defra’dan ön izin almadıkça, yarı doğal alanların veya işlenmemiş alanların kullanımını içeren yapı işleri, tesisatlar veya “doğal çevreye ve peyzaja yapılan diğer müdahalelerin” (pestisit, kireç ve gübre uygulamaları, çalılıkların temizliği arazi drenajı ve hendeklerin veya göletlerin doldurulması da dâhil olmak üzere) bulunduğu bölgelerde proje yürütmeleri yasaktır. Benzer şekilde ağaçlandırma, orman çıplaklığı, orman yol ve taş işleri Ormancılık Komisyonundan izin alınmadan başlayamaz.

e) Özel Bilimsel İlgi Alanları (SSSIs): GAEC, SSSIs kötü yönetim veya ihmale karşı koruyan mevcut mevzuatı desteklemektedir. Çiftçiler, araziyi SSSI olarak tanımlayan ihbarda belirtilen işlemleri yürütmeleri yasak olup SSSI üzerindeki bitkilere, hayvanlara, coğrafi veya peyzaj özelliklere isteyerek veya istemeyerek ne zarar verebilirler ne de o hayvanları rahatsız edebilirler.

f) Aşırı otlatma ve uygunsuz ilave yemleme: Aşırı otlatmanın büyüme, doğal veya yarı doğal bitki örtüsü çeşitliliğini olumsuz etkilediği ve ruhsatsız avlanma veya hayvanlar tarafından arazinin çiğnenmesi veya yem nakliyesinde kullanılan araçların tekerleği tarafından ezilmesi yoluyla doğal ve yarı doğal bitki örtüsü kalitesi veya çeşitliliğinde bozulmaya neden olması durumlarında, çiftçiler tarafından uygunsuz otlatma ve ilave yemleme rejiminin kabul edilmesi gerekmektedir. Çiftçilerin yapmamaları gerekenler:

- Çiftliklerindeki doğal ve yarı doğal bitki örtüsünü aşırı otlatmak,
- Doğal veya yarı doğal bitki örtüsünün uygunsuz ilave yemlemek veya,
- İlave yem düzenlemeleri veya aşırı otlatılan arazi üzerinde Devlet Bakanı tarafından verilen yönetim talimatlarını ihlal etmek.

Önerilen yetersiz otlatma standardı 2005/2006 yılında görüşülecektir.

g) Yabancı ot kontrolü: Kuş otu, deve dikenini, tarla devedikenini, geniş yapraklı kuzukulağı ve kıvrımlı kuzukulağı, orman gülü, Japon çobandeğneği, dev çayır tavşancıl otu ve Himalaya kına çiçeği zararlılarının yayılmasını önlemek için uygun tüm adımları atmaları çiftçilerden istenmektedir.

h) Tarımsal üretimde olmayan uygun araziler: Tarımsal üretimde olmayan uygun araziler sürekli çayırları ve ekilebilir arazileri kapsamakta olup zirai amaçlar için kullanılmayan sürekli ürünler, ormanlar ve araziler hariç tutulmaktadır. Bu önlem çalıların ve otların istilasını önleyerek arazinin SPS kapsamında uygunluk durumunu kaybetmesini önlemek için asgari şartları ortaya koymaktadır. Bu arazinin en geç bir sonraki üretim dönemine kadar tarımsal üretime dönüştürülebilmesi için yeteri kadar iyi durumda olması gerekmektedir.

İngiltere’de en büyük tartışmaya neden olan önlem bu GAEC önlemidir. Defra (İngiltere Tarım Bakanlığı) ve çevre örgütleri çit aralarını püskürük zerre sapmalarından ve suyollarını pestisit kirliliğinden, besin zenginleşmesinden ve toprak kaybından korur. Çiftçiler birliği, çevresel yararları kabul etmektedir, ancak her bir arazinin çevresindeki üretim den 2m şeritleri kaldırmanın birim verimlilik kapasitesinde büyük azalmaya neden olacağını iddia etmektedir.

1) Ağaç Koruma Talimatları (TPOs): TPOs yerel otoriteler tarafından verilir ve yerel öneme sahip ağaçları, ağaç gruplarını ve ormanlık alanları korumaktadır. Çiftçilerin bu emirleri ağaçları keserek, köklerini sökerek veya kasıtlı olarak yok ederek ihlal etmeleri yasaktır.

4.16.7 Sürekli Çayırlar

Sürekli çayırlar “otlar veya yumuşak gövdeli yem bitkileri ile kaplı ve beş yıl ürün münavebesi dışında bırakılmış herhangi bir arazi” olarak rehber el kitabında tanımlanmaktadır. Koruma altındaki araziler sürekli çayırlar sınıflandırmasında yer almazlar. Beşinci GAEC önlemini oluşturan Çevre Etki Değerlendirme (EIAs) Yönetmeliklerine çiftçiler uyum sağladığı sürece sürekli çayırlar başka bir tarımsal kullanım için pullukla işlenebilir veya ağaçlandırılabilir. İngiltere’deki sürekli çayır oranının 2003 yılı rakamları ile karşılaştırıldığında azalma göstermesi halinde Defra özellikle bu azalmanın yüzde beşe ulaşması durumunda daha fazla sürekli çayır kaybını engellemek için önlemler almaları gerekebileceği konusunda Defra tarafından tavsiye edilmektedir.

4.16.8 Danışma Sistemi

İngiliz çiftçiler, çapraz uyum periyodunda öncelikle Defra’ dan oldukça önemli yönlendirici bilgi almışlardır. Çiftçiler Temmuz 2004’de, Kasım 2004’de yeni baskısı ile güncellenen “Tek İngiltere’ deki çiftçilere ve üreticilere bilgi sağlayan ve “Tek Ödeme Planı” denilen bir belge almışlardır. Çapraz uyuma ilişkin detaylı el kitabı Aralık 2004 başlarında yayımlanmıştır (Defra, 2004). “Toprak Yönetimi Rehberi” ve” Habitat Yönetimi ve Peyzaj Özellikleri” konularında olmak üzere her ikisi de

uygulamalı örnekli rehber ve ikincisi üye Çalıştayı ile geliştirilen iki tane daha el kitabının yayımlanması planlanmaktadır. Kırsal Ödeme Ajansı (RPA), İngiliz Doğa ve Çevre Uygulama Ajansları ile üretilecek SMRs konusunda yardım ile birlikte çapraz uyuma yönelik anahtar tavsiye kaynağı olacaktır. Ayrıca, tahsis edilen çapraz uyum tavsiye servisi telefon yardım hattı ve internet sitesi faaliyettedir. (www.crosscompliance.org.uk).

4.16.9 Kontrol Sistemi

RPA denetimlerin uygulanmasını sağlamak zorundadır. Komisyonluğunu Defra'nın yapacağı Denetim Koordinasyon Kurulu denetimlerin koordinasyonundan ve çapraz uyum kurallarının istikrarlı olarak uygulanmasını temin etme konularında RPA' ya yardımcı olacaktır.

Ceza sistemi 796/2004/AT sayılı Tüzük'te belirtildiği şekilde aşağıdaki gibi uygulanmaktadır. İhmal durumlarında, alınan toplam doğrudan ödemeler her bir uyumsuzluk için yüzde üç oranında azaltılacaktır, ancak ihlal derecesine bağlı olarak yüzde bir azaltılacak veya yüzde beş arttırılacaktır. Aynı standart ihlalinin üç yıl içerisinde tekrarlanması halinde bu azalma doğrudan ödemelerin yüzde 20 ile 100 oranı arasında arttırılabilir. Kasıtlı uyumsuzluk bir sonraki takvim yılındaki yardım planından çıkarılma ile sonuçlanır. Defra, bazı çapraz uyum şartlarına uyulmamasının suç teşkil edebileceğini ve bu çiftçilerin ödemelerinin azaltılacağını ya da ödemelerden muaf tutulacakları konusunda çiftçileri uarmaktadır. İlgili çiftçi indirim veya muafiyet için başvuruda bulunmak için verilen karara karşı temyize gidebilir.

4.16.10 Yöneltilen Anahtar Çevresel Problemlerin Kapsamı

İngiltere için çapraz uyum standartlar seti özellikle peyzaj özelliklerinin korunmasını vurgulayan Ek IV' ün açıklanması olmak üzere AB 15 üye ülkelerinin tamamı için belki de en detaylı ve kapsamlı standartlardır. Koruyucu tamponlar diğer yararları arasında çeşitli çevresel yararlar sağlamakta, sıra ağaçları köklerini pullukla işlenmekten korumanın yanında ağaçlara pestisit spreyinin dağılması olasılığını azaltacaktır. Suyollarının yanına yerleştirilen tamponlar içlerine nüfuz eden organik madde

seviyesini azaltmaya yardımcı olurlar ve böylece iç sulardaki besin ve organik kirlenme seviyesini azaltmaya da yardımcı olurlar. Bu toprak koruma önlemi 2007 yılında yürürlüğe girecek olan daha sıkı toprak yönetiminin bir habercisi olmasına rağmen, bu önlemler kış boyunca bitki örtüsünü koruma ihtiyacı gibi daha yaygın önlemlere tezatlık oluşturmaktadır.

5. BÖLÜM AB ÜLKELERİNDE ÇAPRAZ UYUMUN TASARLANMASI VE UYGULANMASININ KARŞILAŞTIRMA ANALİZİ

5.1 Çapraz Uyum Geliştirilmesinin Analizi

Bu bölümde, bir üye ülkenin, çapraz uyum tedbirlerini tanımlamak için geliştirme süreçlerinin bir parçası olarak bir danışma işlemini kullanıp kullanmadığı anlatılmaktadır. Eldeki bilgilere göre oluşturulan aşağıdaki çizelgede çalışma guruplarının oluşturulup oluşturulmadığı, bu konuda kamunun görüşünün alınıp alınmadığı ve çevresel STK'(Sivil Toplum Kuruluşları)lar veya çiftçi örgütlerinin bu çalışmaya dahil olup olmadığı gösterilmektedir. Çizelgedeki bir boşluk danışma aşamasındaki bir boşluk anlamı taşımaz bilhassa toplanan bilgideki bir boşluk anlamına gelebilir.

Çizelge 3. 15 AB ülkelerindeki çapraz uyum üzerine müzakereye yaklaşımlar, kıyaslamalı analiz Çizelgesi

Üye Ülke	Yürütülen Müzakerelerin Tanımlanması			
	Çalışma Grubu	Halk Müzakeresi	Dâhil Çevresel STK lar?	Dâhil Çiftçi Birliği?
Avusturya	•			•
Belçika				?
Danimarka		•	•	•
Finlandiya	•		•	•
Fransa	•	•	•	•
Almanya	•	•	•	•
Yunanistan	•			•
İrlanda	?	•	•	•
İtalya	•		•	•
Lüksemburg	?	?	?	?
Hollanda		•	•	•
Portekiz	?	?	?	?
İspanya	•		•	•
İsveç	•	•	•	•
İngiltere	•	•	•	•

Kaynak: Çiftçi kılavuzu

Üye ülkelerde oluşturulan çeşitli çalışma grupları yalnızca ilgili hükümet bakanlıkları memurlarından oluşmaz. Çiftçi birliklerinin ve STK'ların da bu sürece dahil olmaları zorunludur. Bu durum IEEP'nin etkisidir (IEEP ile çevresel STK'ların halkın müzakere sürecine daha fazla etki etmesi için çaba harcayabileceği). Kilit örnek; yuva yapan kuşlar için ana besleme sezonu olan yaz aylarında belirli tarihler arasında kesmemek ve biçmemek için Danimarka, Almanya ve İngiltere'de çiftçilere dayatılan kısıtlamadır.

Ek III' ün Uygulanması Analizi

Toplanan bilgiye dayanan IEEP' nin etkisidir. Üye Ülkeler SMR lerin uygulaması ile aynı deneyime sahiptirler. Çevresel Direktiflerin her biri için SMR lerin kısa bir analizi aşağıda sunulmuştur.

5.2 Yabani Kuşlar ve Habitatlar Direktifi

Yabani Kuşlar ve Habitatlar Direktifi için çapraz uyum kurallarının uygulanması, Üye Ülkelerde bio çeşitliliği adres göstermek için sağlam kapsamlar sunar.

Kuş Direktifleri için Üye Ülkeler;

- Yabani kuşlara yeterli çeşitlilik/habitatlar oluşturmak, korumak, sürdürmek için habitatların yönetimi, korunmuş alanlar ve biyotoplar oluşturmalı(madde 3),
- Yabani kuşları kasten yakalama, öldürme, rahatsız etme ve yuvaların yıkılması ve zarar verilmesini yasaklamalı(madde 5),

5.3 Habitatlar Direktifi için Üye Ülkeler

- Habitatın bozulmasına karşın belirlenmiş alanları korumalı(madde 6),
- Korunmuş türleri kasten koparılması, tahrip edilmesi vs. yasaklamalı (madde 13),
- Yabani türleri belirli öldürme ve yakalama metotlarını yasaklamalı(madde 15),

Bu analiz; Kasım 2004'de bilimsel çalışma yürütülürken çoğu üye ülkeler planlarını bitiremediklerinden eksik bilgiyi içerir. Üye Devletler, örneğin Yunanistan ve İspanya, yeni Natura 2000 alanları için yönetim gereklerinin kurulmasına ve tanımlanmasına devam etmektedirler. Natura 2000 ağı içinde tüm bunlarla kurulan Üye Devletlerde, çalışma, İsveç'te olduğu gibi, denetimlerde mümkün olabilecek doğrulanabilir standartların tanımlanması hususunda devam etmektedir.

Ulaşılabilen sınırlı bilgiye dayanılarak, bu doğrulanabilir standartların verilebileceği hususunda biyolojik çeşitlilikte potansiyel yararın tayin edilmesi oldukça güçtür. Doğru yönetimin örneklerine bakıldığında, biyolojik perspektif açısından, Wallon Bölgesini içeren, Natura 2000 alanlarındaki otlakların olduğu yerlerde, genellikle pullukla sürüm yapılamamaktadır, ayrıca önemli habitatların korunması ve standartların İrlanda'daki çiftçiler tarafından eğer tarım yaptıkları alan Özel Koruma Alanı ya da Özel Muhafaza Alanı içindeyse uygulanması gerekmektedir.

Bölgesel organizasyon içindeki ülkeler, Avusturya da olduğu gibi, uygulama standartlarının tüm ülke içinde üniform olarak nasıl olacağına karar vermektedirler ve bu, bölgesel idarelerin bölgesel standartlar üzerinde etkisinin olduğu Almanya ve İtalya'da sorun olabilmektedir.

Diğer Üye Devletler, kısmen, koruma alanları için yönetim gereklerini uygulamaktadır. Bu çalışmadan ortaya çıkan önemli bir örnek Fransa'daki şu anki durumdur. Fransa Tarım Bakanlığı tahrip olmamış habitatların SMR kuralı oluşturulacağını teyit etmemiştir.

Çapraz uyumda uygulanan, hangi şartların kuşların ve habitatların direktifindeki diğer başlıklara göre çiftçiler üzerine kayda geçirileceğinin ayırt edilmesi oldukça zordur. Örneğin, kuşların direktifiyle ilgili olarak, çiftçiler belirli vahşi kuş türlerinin öldürülmemesi ve yakalanmaması konusunda ve yumurta ve yuvaların tahrip edilmemesi konusunda eğitilmişlerdir (Finlandiya, Almanya, İsveç ve İngiltere). Habitatların Direktifiyle ilgili olarak, çiftçilerin yasaklamalara uyararak, peyzajı önemli ölçüde değiştirmemeleri gerekmektedir, örneğin, ağaçların ve çalılıkların (Wallan Bölgesi) tahribi ya da otlakların pullukla sürülmesi(Finlandiya'daki gibi) ya da vejetasyonun kesilmesi(İrlanda'daki gibi).

Beş çevresel direktif içinde Üye Devletlerin bu direktiflerin iki tanesi için tanımlanan standartlarda en büyük sorunla karşılaşmaktadırlar. Üye Devlerin çoğu uygun bir şekilde çiftlik seviyesinde uygulanan doğrulanabilir standartların tanımlanması süreci

içindedirler. Yukarıda bahsedilen açıklamalarda olduğu gibi, SMR'lerin uygulanmasında birçok sayıda pozitif ve negatif yön bulunmaktadır.

Negatif yönler aşağıdakileri içerir:

- Çiftçilikle ilgili, kuşlar ve habitatlar Direktifinde herhangi bir uygulama bulunmamaktadır. Örneğin İtalya.
- Kuşlar ve Habitatlar Direktiflerinin uygulamaları sınırlıdır. Örneğin Fransa.
- Bireysel çiftlik kiralama seviyesinde, doğrulanabilir standartların tanımlanmasının zorluğu.
- Bölgesel yapıdaki üye devletlerde, bir çiftçinin karşılaştığı standartların farklı oluşu Örneğin; Avusturya.

Pozitif yönler aşağıdakileri içerir:

- Çapraz uyumun kapsamlı olarak kurulması(yerleştirilmesi) bazı Üye Devletlerde sağlanmıştır. Bu özellikle, İngiltere ve İrlanda için geçerlidir.
- Doğal Koruma konularındaki bilincin bireysel çiftliklerde artması.
- Var olan mevzuatın yeniden uygulanması ve bazı durumlarda çapraz uyum koruma alanlarının belirlenmesini hızlandırmıştır.

5.4. Yeraltı Suyu Direktifi

Üye Devletler tarafından gerekli bulunan SMR ler Yeraltı Suyu Direktifinin belirlenmiş maddelerinin gerekleri ile yakından ilgilidir. Bazı Üye Devletler, çiftçileri, kendilerine yollanan rehber materyalini eklerde listelenmiş sınırlı maddeler ile yeniden tanıştırlar(örneğin, Avusturya, Danimarka, ve İrlanda).Bazı Üye Devletlerdeki çiftçiler, ayrıca listelenmiş belirli maddelerin kullanımı için izin almak zorundadırlar.

5.5. Atık Çamur Direktifi

SMR'ler Direktifin şartlarıyla yakından ilgilidir. Üye devletlerin çoğu çiftçilere toprak analizlerini yürüterek (Portekiz ve Kuzey İrlanda) ya da yayılma için çamurun uygunluğunu analiz ederek (İngiltere ve Kuzey İrlanda'da olduğu gibi) çiftçilerden

yayılmakta olan çamur için alanın uygunluğu hakkında beyan ve onay istemektedir (Avusturya, Finlandiya, İrlanda ve İsveç'i içermektedir). Meyve yetiştirme alanlarındaki atık çamurun yayılımı Finlandiya, Almanya ve İngiltere ve Wales'te sınırlandırılmıştır. Diğer çiftçiler Avusturya'da olduğu gibi daha fazla bölgesel tüzüklere uymak zorundadır.

Üye Devletlerin çoğu nitrojen(azot) uygulama yönetimi hakkındaki şartların sayısı ile ilişkili olan detaylı standartları yayınlamıştır. Buna rağmen Yunanistan, Nitrat Zayıf Alanlarının tanımlanmasındaki uygulama gecikmelerine devam etmektedir ve İrlanda, Direktifi ulusal mevzuata aktarma süreci içindedir ve bu nedenle hala doğrulanabilir standartları uygulamayı başaramamıştır. Örneğin, elde edilen verilerden anlaşıldığı üzere, Üye Devletler, çamur için yeterli çiftlik depolama kapasitesine sahip çiftçiler hakkında bir zorunluluk yayınlamıştır ve gübrenin uygulanması için müsaade edilebilir miktarları talep etmiştir.

Ek 3'teki uygulamalar hakkındaki sonuçlar

Eğer bilginin uygunluğu Üye Devletlerarasında benzer değilse, Üye Devletlerin çoğundaki SMR lerin kurulumu nispeten Direktiflerin sıkı zorunluluklarını takip eder ve bu yüzden şartların adaptasyonu aynı olur.

Ek 4'teki uygulamaların analizi

Üye Devletlerin Ek 4'ü uygulamak için geniş ölçekli tedbirleri seçtiği açıktır. Bu tedbirler, Ek 4'ün gösterdiği ve Ek 4'ün her bir standardında detaylandırılan standartların sayısına bağlı olarak değişiklik gösterir. Üye Devletlerin hepsi olmasa da pek çoğu Ek 4'teki bu uygulama önlemlerine sahiptir.

5.6. Uyumlu Tedbirlerin Karşılaştırmalı Analizleri

AB 15 içindeki Üye Devletlerin büyük çoğunluğu tarafından benimsenen Ek 4 standardı "minimum toprak örtüsü" standardıdır ve bununla ilgili olarak birçok Üye Devlet, hasattan sonra ya da ekilebilir alanın kullanımından sonra yeşil örtünün devamı için

çiftçilere zorunluluk koymuştur. İkinci önemli standart “sürekli mera alanları” ve üçüncü standart Almanya ve Hollanda ‘da tekabül eden belirli önlemlerin belirlendiği “tarımsal alanda istenmeyen vejetasyonun önlemek” olarak verilmiştir. “ekilebilir anız yönetimi” standardı ise çiftçiler için mevcut şartın ürün kalıntılarının yakılmadığı dokuz Üye Devlet tarafından kabul edilmiştir

Ek 4’teki standartların sayısı, sadece azınlık üyesi devletler içinde, uygulama tedbirini etkiler. “Uygulanabilir alanlarda ürün rotasyonu için standartlar” hakkındaki önlemler ise sadece üç üye devlette uygulanmıştır ve bunun içinde bir idari alan bulunur (bu örnek aşağıda daha detaylı olarak açıklanmıştır). Buna benzer olarak, 13 üye devletten sadece beş tanesi “uygun makine kullanımı önlemi için uygulamada teftiş yöntemini seçmiştir. İzleme ve kontrol zor olabileceği için Üye Devletlerin kararlı bir şekilde önlemlerin uygulanmasından kaçındığını belirtmek gerekir (örneğin, bitki rotasyonu için olan standartlar).

Finlandiya, İngiltere ve Fransa’da, su kaynakları çevresindeki işlenmemiş tampon dar alanlarda yer almak için olan gereklilik özellikle, çoklu çevresel yararları toplayacaktır. Birinci olarak, bu dar alanlar toprak erozyonunu azaltma yönünde yardımcı olmalıdır ve su kaynaklarındaki toprak taneciklerinin miktarlarının azalmasıyla siltasyon riskini azaltmaktadır.

Toprak erozyonu sorunu hakkındaki “özel alan koşullarını koruyan en az seviyedeki arazi yönetimi” standardı ve İngiltere ve İrlanda’yı içeren bazı Üye Devletler tarafından uygulanan hayvan yoğunluklarının yönetimine yönelik uyumla en az seviyedeki muhafazanın sorunu hakkındaki “en az seviyedeki hayvan depolama ve/veya uygun rejimler” standardı bulunmaktadır. Bu yaklaşım ortaya çıkan erozyon sorunlarını örneğin besleme alanlarındaki yüksek depolama yoğunluklu uygun hayvan rejimi standardını göstermede önleme göre düzenlenir. GAEC tedbirlerinin sayısı, iznin uygulanmasına yönelik olarak doğru amaçlı olsa da, yetersiz şekilde tanımlandığından nispeten daha az çevresel yarar sağlayabilmiştir. Buna bir örnek ise İspanya’daki “uygun makine kullanımı” önlemlidir. Bir dizi tartışma konusu da, Üye Devletlerin Ek 4 kapsamında yer alan çapraz uyum tedbirleri hakkındaki açıklamalarıdır. Toprak

analizlerinin Almanya ve Flanders Bölgesinde yapılıp yapılmayacağı ve bunların devamının Fransa'da ki sulama alanında yapılıp yapılmayacağı ile ilgili ve Ek 4'ün İspanya'nın düşük nitelikli ihtiyaçlarını karşılayıp karşılayamayacağı konusu sorgulanabilir durumdadır.

5.7. AB İçinde GAEC'nin Biyolojik Çeşitlilik İçin Neleri Teklif Edebileceği Konusunun Gözden Geçirilmesi

Ek 4'te bulunan standartların bazıları, diğerlerine göre biyolojik çeşitlilik yararı için daha fazla potansiyele sahiptir. Bu standartlar, muhtemelen biyolojik çeşitlilik için yarar sağlayan standartlardır ve Üye Devletler tarafından seçilen örneklerle ilişkin olarak bu bölümde kısaca incelenmiştir.

5.7.1 Minimum toprak örtüsü

Bu önlem üye devletlerce bildirilmiştir ve toprak erozyonunu azaltmaya yöneliktir. Bu gibi tedbirler kuşların habitatı ve vahşi yaşama yardım sağlamaktadır.

5.7.2 Ürün Rotasyonu için standartlar

Ürün Rotasyonunun teşviki, öncelikle toprak erozyonunu azaltır ve toprak verimliliğini uygulanan gübrelerin ve pestisitlerin miktarı bakımından artırır ve sonuçta biyolojik çeşitlilik için fayda sağlar. Örneğin, Fransa ve Almanya'da çiftçiler 1 yıl içinde isteklerine bağlı olarak 3 çeşit ürün yetiştirmek zorunda olacaklardır.

Bazı Üye Devletler, çiftçilerin su kaynakları yakınındaki işlenmeyen alanlardan ayrılması için belirli bir şart koymuşlardır. Bu şart, Avusturya, İngiltere, Finlandiya ve Fransa için bir örnektir. Bu tedbir esas olarak, su kaynakları içinde toprak erozyonunu azaltmaya yöneliktir fakat ayrıca biyolojik çeşitlilik yararlılığını önerir.

5.7.3 Minimum Çiftlik hayvanı stok oranları ve/veya uygun rejimler

Yukarıda vurgulandığı gibi, hiçbir üye Devlet az otlatmayı engellemek için minimum hayvan yoğunluğunu düzenlememiştir. Uygulanan önlemler muhtemelen doğru biyolojik çeşitlilik yararlarını sağlamak için yeterli bir hedeftir; zengin çim türlerinin amaçlanması buna bir örnektir.

5.7.4 Arazi özelliklerinin korunması

Ulusal arazi özellikleri, İngiltere, İrlanda ve Almanya'da GAEC ile bir dizi koruma altına alınmıştır. Devamlılık için olan önlem, muhtemelen tarımsal alandaki biyolojik çeşitlilik açısından önemlidir.

5.7.5 GAEC uygulamaları hakkında eldeki sonuçlar

Sonuç olarak, AB içinde GAEC'nin uygulanması için tedbirlerin tanımlanmasında düşündürücü bir farklılık bulunmaktadır. Bu farklılık, Ek 4'teki standartların Ulusal içeriğe uyumu sırasında oluşur, Üye Devletlerin Ek 4'ü yorumlama şeklinde tarımın etkisi ve her bir ülkedeki çevresel lobiler, Üye Devletlerde standartların kesin olup olmadığına dair politik baskı ve Ek 4'ün anlamı açısından Avrupa Komisyonu ile direkt tartışmanın etkisi bulunmaktadır. Bu farklılık, her Üye Devletin çapraz uyumu almasında izleme ve yaklaşımda düzenli analizlerin yapılmasına duyulan ihtiyacın ve henüz açığa çıkmayan çevresel yararların altını çizer.

5.7.6 Sürekli Mera Alanlarının Devamının Sağlanmasındaki Yaklaşımların Analizleri

Üye Devletlerin çoğu, Tüzüklerin şartlarını yakından takip etmektedir ve 796/2004/AT sayılı Tüzüğün uygulanmasında Madde 3 içindeki kontrol önlemlerini belirtmektedir. Üye Devletler içinde şu anda sadece Hollanda, sürekli meraların değiştirilmesi hakkındaki kontrolleri tanımaktadır. Diğer tüm Üye Devletler sürekli mera alanlarının

durumunu izleyeceklerdir ve hepsi gerekli olduğu durumda yeniden değiştirmek için çiftçilere zorunlulukları uyguladıklarını bildirmişlerdir. Çiftçilerden ne zaman sürekli mera değişimini durduracağı veya işlenebilir alanın ya da sürekli mera alanına dönüşebilen işlenebilir alanlardaki detaylar için bazı farklılıklar vardır. Bazı Üye Devletler, sadece sürekli mera arazisinin toplamda yüzde 10'u azaldığında koruyucu önlemler uygularlar (Örneğin Avusturya ve İrlanda). Biyolojik çeşitlilik bakımından, sürekli mera alanlarının tümünün devamlılığı vahşi yaşama yarar sağlamaktadır. 1782/2003/AT sayılı tüzüğün başlangıcında "pozitif çevresel etkiye sahip olmak" hususu belirtilse de meranın değişimindeki sınırlamanın asıl yararları meradaki türlerin nasıl zenginleşeceği sorusuna dayanır.

5.7.7 Danışma Servisleri için Üye Devletlerin Amaç Analizleri

Üye Devletler, Ocak 2007 tarihinde, çiftlik danışma sistemini kuran Tüzüğün 13. maddesine bağlıdır, çoğu Üye Devlet bazı ilerlemeler yapmıştır. Çapraz uyumun ilk 2 yıl içindeki geçici zaman aralığında birçok Üye Devlet çiftçiler için rehberlik materyalinin ilerlemesinde gelişme göstermiştir.

6. Bulgaristan, Romanya ve Moldova da İyi Tarım Uygulamaları Kodu Su yönetimi ve AB mevzuatının aktarılması

İyi Tarım Uygulamalarının Bulgaristan kodu tarımsal kaynaklardan nitrat tarafından sularda kirlenmeyi önlemek için kabul edilen bir takım kurallardır. Kodun amacı tarımda nitrat kayıp düzeylerini azaltmak ve su kalitesini telafi etmek (iyileştirmek) ve aynı zamanda yeraltı sularının ve yüzey sularının daha da fazla kirlenmesini önlemektir. Kod 22 Ağustos 2005 de Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından RD-09-431 kararnamesi ile onaylanmıştır.

Romanya da, mevcut İTU kodunun uyarlaması 2002 yılında Tarımsal kaynaklarda sularda nitrat kirliliğinin önlenmesi için Eylem Planının onaylanmasını içeren ve uzmanlara gönderilen ve kamuya sunulan 964/Ekim 13, 2000, Ek 3, Hükümet Kararına

göre oluşturulan bir belgedir. Bu mevzuat Su ve Çevre Koruma Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığının web sayfalarında yer almıştır.

İyi tarım uygulamalarının Moldova kodu, çevrenin tarım üzerindeki olumsuz etkisini azaltmasına veya önlemesine izin veren iyi uygulamaları göz önünde bulunduran bir dizi tamimden oluşmaktadır. Bu kod birçok Avrupa yasasıyla uyumlu ve Moldova cumhuriyeti mevzuatına uyumlu olarak oluşturulmasına rağmen zorunlu bir belgeyi beyan etmemektedir. Kod, çevre ve suların korunması için ülkelerin AB'ye katılımıyla ilişkilendirilmiş yükümlülüklerin bir parçasıdır. Ulusal belgeler nitratın sularda sebep olduğu kirliliğin önlenmesini içeren 91/676/EEC sayılı Direktif veya AB Nitrat Direktifinin aktarılmasını yansıtmaktadır. Bu direktif, sudaki yüksek nitrat konsantrasyonlarını, yoğun tarımsal üretimin kirlilik etkilerini sınırlayarak ve kimyasal gübre kullanımının azaltarak önlemeyi amaçlamaktadır. Direktif, üye ülkeler tarafından belirlenmesi ve izlenmesi gereken, zaten nitrat kirliliğinin olduğu "hassas bölgeleri", alanları veya gelecekte kirlilikten etkilenebilecek alanları tanımlamaktadır.

6.1 Kod: Gönüllü veya zorunlu

Meraların ve üretim değerini artırmak amacıyla diğer tarım dışı materyaller de Bulgaristan İTU Kodu içinde yer almaktadır. Çamurlu pis sular, endüstriyel atıklar ve balık çiftliklerindeki kalıntılar örnek olarak verilebilir. Kod, çevreye faydalı ve uygulanmasıyla su kalitesinin korunmasına yardımcı olan tarım uygulamaları hakkında bir takım tavsiyeler içeren kurallar bütünüdür ve Kod, 91/676/EEC sayılı AB Direktifinin gereksinimlerine uyumlu olarak hazırlanmıştır. Nitrat seviyelerinin 50 mg/l den fazla veya 50 mg/l'ye yakın olduğu yerde, Kod yasal statüye sahiptir ve çiftçilerden bunu önemle uygulaması istenmektedir. Bazı alanlar "Hassas Bölgeler" olarak belirlenmiştir. Bu alanlarda Koda ilave önlemleri içeren Eylem Programları tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğini azaltmak için uygulanmalıdır. Bulgaristan'ın tarımda nitrat kirliliğinin azaltılması ve ortadan kaldırılmasına yönelik Eylem Planı hazırlanmaktadır. Bu taslak, "Benim Çiftliğimde En İyi Tarım Uygulaması" projesi içerisinde faaliyetlerin bir kısmı olarak Mart 2006 tarihinde Silistra'da çiftçilerin eğitiminde sunulmuştur.

6.2 Kodun yasakları

Arazilerinin hassas alanlarda olup olmadığı bir yana, nitratin 35 mg/l civarında olduğu içme su kaynaklarının sağlığa uygun II bölgesinde çiftçilerin gübre kullanması yasaklanmıştır. Yüzeysel suları ve kuyulara gübrelerin bırakılması hakkında bir yasaklama söz konusudur. Bu yasaklar iyi tarım uygulamalarının bir unsurları olarak görülebilir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çevresel faydaların dağılımında çapraz uyumun başarısı kilit sorunların sayısına bağlıdır. Öncelikle, her bir önlemin uyumu net olmalı, belirsiz olmamalıdır ve tedbirin yorumlanmasındaki izin verilebilir öznellik en düşük seviyede olmalıdır. Bu sadece çiftçiye fayda sağlamaz böylelikle tam olarak çapraz uyumun başarısı için ne yapmaları gerektiğini ve ayrıca denetim için, uyumun seviyesinin kararında ne aranması gerektiğini anlatır. Çiftçiler ayrıca, yüksek standart için hazırlanan özet rehber materyalini ve uygulama safhasında gözden geçirilmiş deneyimleri almalıdırlar. Bu rehberlik sadece uygulamayı sağlamak için çiftçilerin tamamlamak zorunda oldukları minimum çalışmayı tanımlamaz ayrıca, çiftçiler için uygun seçenekleri içeren en pratik yöntemleri önerir.

Bunun için kilit bir örnek, doğrudan çiftçilerin biçmekten çok otlatma alanı olarak bırakılmasının istenmesidir. Komisyonun bakış açısına göre, çiftçiler bilmelidirler ki; çapraz uyum onlara karşı bir düşman değil sadece aktif değerdir ve çiftçilerin bunu anlayabileceği en iyi iletişimdir. 2007 yılı için çiftlik danışma sisteminin gelişimi tabii ki çok önemlidir.

Çapraz uyumun uygulanması şu anda başlangıç aşamasındadır. Bu aşamada, Üye Devletlerin ulusal ve bölgesel durumlarının nedenlerini açıklayan bir netlik olmamasına rağmen, uyumlu çevre dayanağının kurulup kurulmaması hakkında hüküm verilmesi zordur. Bununla birlikte, çapraz uyum teslim edilebilir ve çevresel etkiler Üye

Devletlerde değişebilir. En az olarak, çapraz uyum politik bir araç olarak çiftçilerin çevresel performasyonu aydınlatıldığı ve daha çok araştırıldığı sürece, Avrupa'nın tarımsal alanların yönetiminde önemli değişikliği göstermelidir. Çapraz uyumun etkili izlenmesi ve değerlendirilmesi yenilenen OTP'nin sürdürülebilirlikte daha bilinçli rol oynayan tarımın, birlikte tüketicilere ve çevrecilere güven sağlayıp sağlamayacağına karar verecektir. IEEP görüşüne göre, çapraz uyum politikası “uygulayarak öğrenme” sürecini geliştirecektir. Bu nlem etkin olabilmesi için zaman gerektiren bir sürdürülebilir politika önlemidir.

Ulusal ajanslar hem kalite teminatı hem de çevresel yönetim açısından İTU'yu teşvik etmiştir. Bu ajanslar Kanada, Fransa, Malezya, Yeni Zelanda, Uruguay, İngiltere ve Birleşik Devletler hükümet ajanslarını içermektedir. rnek olarak, ABD'de, iyi tarım uygulaması 1997 yılında hem iteki üretimde hem de ithal edilen ürünlerde yaş meyve sebzenin güvenliğini garantilemek için başlatılmıştır. Tarımsal ürünlerde güvenliği sağlamak için, USDA ve FDA (Gıda ve İlaç Yönetimi), yaş ürünlerin tüketiminden kaynaklanan hastalıklar nedeniyle, yaş meyve ve sebzelerde mikrobiyolojik gıda risklerini azaltan bir direktif hazırlamıştır. İTU, bu direktife cevaben, üretim ve işleme safhalarında yaş meyve ve sebzeler için mikrobik gıda güvenliği tehlikelerini azaltan uygulamaları belirtmektedir.

Özel sektör, özellikle de endüstriyel işleyiciler ve perakendeciler, İTU'yu kalite teminatı, tüketicisi memnuniyeti ve yüksek kaliteli ve güvenli ürün üretiminde kr elde etmek amacıyla kullanmaktadır. Bu çabalar tüketicisi talebine karşılık sürdürülebilir kriterleri içine almaktadır. Örnekler, yaş üründe, hayvancılıkta Eurepgap uygulama kodlarını içermektedir; Sürdürülebilir Tarım Teşebbüsü ve Entegre Tarım için EISA (Avrupa Görüntüleme ve Ses Derneği) Ortak Kodeksi.

Ülkemizde sağlanacak olan “İyi Tarım Uygulamalarındaki” gelişmeler sayesinde meyve-sebze üretimi ve ihracatımız ivme kazanarak, i ve dış pazara güvenli ürün sunulmuş olacaktır. Böylece dış ticaretin yanında ülkemiz insanların da sağlıklı ve güvenilir ürün tkettmeleri sağlanacaktır. Aksi takdirde, İyi Tarım Uygulamalarındaki gecikme, gerek Avrupa Birliği ve gerekse Dünya tarımı karşısında ciddi bir rekabet sorunu yaşatarak, ülkemiz üretim ve ihracatını sıkıntıya sokacaktır. Pazarlama

çevresinde, Türkiye’de, iyi tarım uygulamaları tüketici taleplerini karşılama ve rekabetçi dünya pazarlarına ulaşma açısından mevcut zorlukları çözmek için oluşturulmalıdır.

Katılım Ortaklığı Belgesinde kısa vadede çevre konularının ve diğer sektörel politikaların çevresel gerekliliklere entegre edilmesinin takip edilmesi gerekliliği belirtilmektedir. Çerçeve mevzuatı içinde, uluslararası çevre anlaşmaları ve doğanın korunması, su kalitesi, Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrolü, atık yönetimine ilişkin müktesebatın aktarımına ve uygulanmasına devam edilmesi yer almaktadır.

İTU Komitesi, İyi Tarım Uygulamaları (İTU) kriterlerinin belirlenmesi, yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, tanıtılması konularında çalışmalar yapmak, sivil toplum örgütleri ile mesleki ilişkiler kurmak ve gereken durumlarda işbirliği yapmak, İTU’nun yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, tanıtılması konularında, üniversite, enstitü, araştırma, basın kuruluşları ve ilgili diğer resmi veya özel kuruluşlarla işbirliği yaparak; araştırma, proje ve eğitim yapmak, yaptırmak, diğer ülkelerdeki, özellikle AB Ülkelerindeki İTU değişikliklerini izleyerek ülke mevzuatında gerekli değişiklikleri yapmayı amaçlamıştır.

Çevresel standartların gelişiminde birçok sorun ortaya çıkmıştır ve iyi tarım uygulamalarını oluşturan etmenler için bazı tartışmalar da Avrupa’yı sarmaktadır.

Uygulamada mümkün olan standartların geliştirilmesi, biyoçeşitliliği ve doğal kaynak şartlarını karşılarken sürdürülebilir gıda üretimini destekler ve toplumda belirli bir maliyette bu politikayı uygulama gereksinimi oldukça büyük zorluk olarak kalmaktadır.

AB’nin en önemli taze meyve sebze ihracatçısı olan ülkemizde de çevre dostu iyi tarım uygulamaları üreticiler arasında yaygınlaşmakta ve tüketiciler tarafından iyi tarım uygulamalarına göre üretilmiş ürünlere olan talep artmaktadır. Öte yandan bugüne kadar çiftçilere verilen desteklerde özel şartlar aranmazken olası bir AB üyeliği ile çiftçilere sağlanan tarımsal desteklemeler çapraz uyum şartlarına uygun üretim yapmakta olan çiftçilere verilecektir. Ayrıca adaylık sürecinde çiftçilere yapılacak kırsal kalkınma destekleri içerisinde iyi tarım uygulamalarında bulunan çiftçilere yönelik destekler söz konusu olup, bu amaçla iyi tarım ve çevre koşullarını ortaya koyan kodların şimdiden belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bütün üretimin kontrollü ve kayıtlı olması düşünüldüğünde bu konuda yeterli bir alt yapıdan söz etmek mümkün değildir. Öncelikle bu sorunun aşılması gerekmektedir.

Bu nedenle ülkemizde, çapraz uyum içerisinde yer alan yasal idari şartlar ve iyi tarım ve çevre şartlarına yönelik düzenlemelerin en kısa sürede tamamlanması ve uygulamaya konulması ve çiftçilerin bu şartları uygulayabilmeleri için gerekli kodların biran önce hazırlanması ve çiftçilerce kullanımın yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Türkiye’de de tarımsal üretim faaliyetleri çevreyi kirletici misyonların en başında gelmektedir. Özellikle pestisitlerin ve diğer tarımsal girdilerin fazla ve yanlış kullanımının önüne geçilebilmesi için iyi tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması ve bu sistem altında üretim yapacak olan çiftçilere kılavuz olacak iyi tarım uygulaması kodlarının yayımlanması gereklidir. Bu amaca yönelik olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde 2008 yılından itibaren çapraz uyum kriterlerinin belirlenmesi ve geliştirilmesi ve kodlarının oluşturulmasına yönelik olarak bir proje başlatılacaktır. Bu proje kapsamında çevre kirlenmesinin izlenmesi ve buna yönelik tedbirlerin alınması, iyi tarım uygulamaları kriterlerinin benimsenmesi ve yaygınlaştırılması ve ayrıca Türkiye’de tarımsal faaliyetlerin çevreye hassas şekilde yürütülerek çiftçilere verilecek desteklerin bu doğrultuda yapılması sağlanacaktır.

Bununla birlikte artan tüketici talepleri ve uluslararası ticarete perakendeciler tarafından talep edilen koşullar, Türkiye’de çevre ile dost, insan ve hayvan sağlığını koruyan tarımsal uygulamaları gündeme getirmiştir. Özellikle AB ülkelerine ihracata konu üretim yapan yaş meyve sebze üreticileri, çeşitli yabancı sertifikasyon ve kontrol kuruluşları tarafından yayınlanan kontrol listeleri ve uygunluk kriterlerinde tarımsal üretime başlamışlardır. Ancak bu uygulamaların yanında, tarımsal faaliyetin tüm sektörlerini kapsayan ve Türk tarımına temel oluşturacak nitelikte çapraz uyum standartlarının belirlenmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca, belirlenecek bu çapraz uyum standartları ile çalışmaları devam etmekte olan ilgili AB mevzuatlarının uygulamaya aktarılması kolaylaştırılacaktır. Bu çalışmalar hem yurt içindeki hem de ülkemizin taze meyve sebze ihraç ettiği en önemli ticaret ortağı olan AB üyesi ülkelerde ki tüketicilerin daha sağlıklı ve güvenilir ürünler tüketmesine yardımcı olacaktır.

Ülkemizde tarımsal üretimin çeşitliliği, iklim şartlarının uygunluğu ve verimli tarım arazilerinin varlığına karşın, tarımsal ve hayvansal üretimdeki bilinçsiz üretim tekniklerinin kullanılması ile yüksek doz ve oranlarda uygun olmayan formlarda gübre ve pestisit kullanımı, kaynak yetersizliği ve çevreye olan duyarsızlık gibi etkenlerle birleştiğinde özellikle tarımın ve hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı bölgelerdeki yüzey ve yer altı sularında yüksek düzeyde tarımsal kirliliğin beklenmesi kaçınılmaz olacaktır.

Avrupa Birliği, 1970’li yıllardan itibaren su kalitesi üzerine birçok Direktifi uygulamaya koymuş, 1991 yılında tarımsal kaynaklı besin maddelerinin, özellikle azot ve azot bileşiklerinin yüzey ve yer altı sularında meydana getirdiği olumsuz etkilere karşı suların korunması amacıyla Nitrat Direktifini yayımlamıştır. Ülkemiz, Avrupa Birliği uyum çalışmaları çerçevesinde, nitrat direktifini uyumlaştırarak 28.02.2004 tarihinden itibaren resmi gazetede yayımlamış ve bu doğrultuda bir kaç yönetmeliği daha yürürlüğe koymuştur.

Yer altı ve yer üstü su kaynaklarında tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğini azaltmayı hedefleyen ve bu doğrultuda hassas alanların ve potansiyel olarak hassas alan özelliği taşıyan bölgelerin tanımlanmasını gerektiren AB Nitrat Direktifine uyum çalışmaları kapsamında ülkemizde Tarımsal Kaynaklı Nitrat Kirliliğine Karşı Suların Korunması Yönetmeliği çıkartılmıştır. Çıkartılan yönetmelik, Direktife büyük oranda uyumlu olmasına rağmen, gerek Direktifin bazı maddelerine uyum açısından gerekse ülkemizdeki uygulamaya dönük yaklaşım açısından bir takım çelişkiler sergilemektedir. Nitrat yönetmeliğinin etkili uygulanması; tarımsal ve hayvancılık aktivitelerin yoğun olarak yapıldığı alanların tespit edilmesi ve izleme analiz ağının oluşturulması neticesinde belli bir sürede hassas alanların tespit edilip, uygulama plan ve projeleri geliştirilerek uygulamasına bağlıdır. Tarımsal-çevre ilişkilerinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığının uygulamalarında önceliği olan çalışmalar arasında görülmediğinden bu konuda yapılan yatırımları ve uygulamaları karşılayacak kaynak yeterince bütçeye aktarılmamaktadır.

İyi tarım uygulamaları kodu henüz hazırlanmamıştır. Bu nedenle İyi Tarım Uygulamaları yönetmeliği Eurepgap bölümü hariç işlevsellik kazanmamıştır. İyi Tarım

Uygulamaları kodunun hazırlanmasında üniversiteler ve Toprak Gübre Araştırma Enstitüsü, bilgi ve deneyimlerinden faydalanılmak üzere çalışmaya dahil edilmelidir.

Çiftçilerin iyi tarım uygulamalarına dair bilgilendirilmesini hızlandırmak için yayım ve eğitim faaliyetleri güçlendirilmelidir. İzleme-analiz yöntemleri, programları ve tarımsal kaynaklı kirliliklerinin özellikleri, toprak ve sudaki hareketleri, çözünmeleri, sulara karışma yöntemlerinin hesaplanmasında kullanılan metotlar ile ilgili çalışmaların yapılması, Avrupa birliği ülkelerinin nitrat direktifi uygulamalarında kullandığı izleme yöntem ve tekniklerinin Türkiye’de uygulanabilirliğinin araştırılması yanında, gerek çevre üzerine araştırma yapan üniversiteler, gerekse araştırma kuruluşlarının bu konular üzerinde çalışmaları uygulamalara aktarılmalıdır

Türkiye’nin büyüklüğü, tarımsal yapısı ve arazi koşulları dikkate alındığında, pozisyon belgesinde Direktifin iki ya da üç aşamada uygulanması gibi Litvanya’nın kine benzer bir talebin yer alması ile mineral gübreleme planlarının uygulanması, İyi Tarım Uygulama Kodunun uygulanmasına dair Polonya’nın kine benzer bir geçiş süresinin talep edilmesi uygun olabilir. Ancak, Nitrat Direktifi ile ilgili hiçbir talep ve istisna düzenlemesi Katılım Antlaşmasında yer almamıştır.

Türkiye henüz Nitrat Direktifine ilişkin uygulamanın başında olmasına rağmen MATRA projesi ve Dünya Bankası GEF destekli çalışmalarla önemli adımlar atmıştır. Uygulama sahasının büyüklüğü ve maliyeti göz önüne alınacak olursa, bütçeden sorumlu Bakanlıklara pay ayrılması yanında IPA’nın 5. bileşeni olan Kırsal Kalkınma altında bu tür çalışmaların desteklenmesine ilişkin yollar aranmalıdır.

Ülkelerdeki farklı İTU uygulamaları ve İTU’yu bazı gelişmiş ülkelere tarife dışı engeller olarak kullanma olasılığı İTU sistemine dezavataj oluşturabilir. İPM ve İCM alanlarında Türkiye’nin deneyimleri, kaynak çeşitliliği ve ülkenin birçok bölgesinde yaygın tarımsal metotların kullanımı, Türkiye’de İTU’nun yaygınlaşmasına katkıda bulunacak bazı nedenlerdendir. Ayrıca, Türk yaş meyve-sebze ihracat şirketleri, hem mevzuat hem de Pazar ihtiyaçlarına uyumlu ürün önererek tüketicilerin sağlık ve çevresel ihtiyaçlarını karşılamada yeterince deneyime sahiptirler. Ancak, İTU sistemlerinin genişlemesinde, arazilerin oldukça bölünmüş yapısı ve küçük çiftlik

boyutları, üreticilerin eksik kayıt tutması ve sayıca üretici birliğinin az olması açısından bazı önemli sınırlamalar vardır.

İyi tarım uygulamasına uymakla arzulanan pozitif etkiyi yakalamak için, izleme için etkin metotlar oluşturulmalı ve standartların yürürlüğe konması gerekmektedir. Bu da uygulamayı taahhüt eden hükümetler açısından bir maliyet anlamına gelmektedir. Örneğin, çevre uygulamalarının Tarım Bakanlığının sorumluluğunda olmadığı İngiltere gibi ülkelerde (Çevre departmanı, Gıda ve Kırsal İşler) birçok otorite, idari işbirliği tutarlığı sağlamak açısından belirtilmelidir. İyi tarım uygulamaları aracılığıyla çevresel standartların uygulanması geliştirilmesinde özel sektör önemli bir role sahiptir. Hükümetler ve kuruluşlar tarımsal sektörde çevresel performansı geliştirmek için kalite teminatı planlarının gelecekteki potansiyelini düşünmelidirler. Rekabeti bozucu etkileri azaltmak için, özel sektörle birlikte çalışmanın getirdiği avantajlar dâhilinde Avrupa seviyesinde İTU kılavuzları hazırlanmalıdır.

8/9/2004 tarih ve 25577 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik" esasları dâhilinde iyi tarım uygulamaları kriterlerine uygun faaliyette bulunan üreticilere/müteşebbislere yatırım ve işletme kredisi kullanılacaktır. Üreticilerin yetkilendirilmiş kuruluşlar denetiminde iyi tarım yaptıklarına dair söz konusu kuruluşlardan aldıkları belgeleri Ziraat Bankası'na ibraz etmesi gerekmektedir.

Zirai Danışmanlık sisteminin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı ve zirai danışmanlığın işleyişi çalışması ve prensipleriyle ilgili bir yönetmelik hazırlanmalıdır. Çiftçi danışmanlığı sistemi 2007 yılından itibaren zorunlu kılınacak bir sistem olacaktır ve bu sistemde çapraz uyum standartlarına uyumun ve üretim aşamasında iyi tarım uygulamalarını nasıl uygulanacağı konusunda danışmanlı yapılacaktır.

KAYNAKLAR

- Administrative arrangements for cross compliance.
website.<http://www.ieep.org.uk/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
- Akdamar Mesut; Kara Neriman; Şahin Alper; İyi Tarım Uygulamaları, Yayın Dairesi Başkanlığı, TÜGEM Ankara, 2006.
- Akkaya, F., Yalcin, R. and Ozkan, B. 2006. good agricultural practices (gap) and its implementation in Turkey. Acta Hort. (ISHS) 699:47-52.
- Anonim, 2004. İyi Tarım Uygulamaları Hakkında 2004/1 Sayılı Genelge, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı.nim, 2005. İyi Tarım Uygulamaları ve Çapraz Uyum Aşiyarı Başkanlık 2005.
- Anonim, 2005. İyi Tarım Uygulamaları Power Point Sunum, Aşiyarı Başkanlık 2005.
- Anonim, 2005. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndan: 8 Eylül 2004 R. Gazete Türkiye İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik.
- Anonim, 2005. Türkiye de İTU Uygulaması Rapor Tügem, TKB.
- Anonim, 2005. Türkiye Tarımsal Üretiminde Çapraz Uyumun Geliştirilmesi Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı TKB, 2007.
- Anonim, 2005. İyi tarım uygulamaları Bilgi notu TKB, DİABK.
- Anonim, 2006. Çapraz Uyum Power Point Sunum.
- Anonim, 2006. Türkiye'de İyi Tarım Uygulamaları Yönetmeliği Rapor, DİABK, TKB.
- Anonim, İyi tarım Uygulamaları Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayı: 25577, 08.09.2004
- Anonim, İyi Tarım Uygulamaları'na İlişkin Yönetmelik ve Yapılması Gerekenler Bilgi Notu.
- Anonim, İyi Tarım Uygulamalarının Uluslararası Tarım Ticaretindeki Belirleyici Etkileri.
- Anonim, Sunum powerpoint, Bahçe bitkilerinde "Eurepgap" uygulamaları-ı (hasat ve hasat sonrası).
- Anonim, Rapor, Nitrat kirliliği Türkiye.
- Anonymous 2005b. The implementation of the Nitrate Directive (91/676/EC) in Turkey with a view to reducing the water and soil nitrate pollution coming from agricultural sources PPA 04 / TR / 7 / 6. Inception report Part 1: final project model 16 June 2005. Ameco Environmental Services, Utrecht Tauw bv, Deventer Alterra, Wageningen Centrum voor Landbouw en Milieu, Culemborg & R&R Scientific and Technical Services Ltd, Istanbul, Turkey.
- Anonymous, 2002. Good Agriculture Practice Pan-European Biological And Landscape Diversity Strategy High-level Pan-European Conference on Agriculture and Biodiversity: towards integrating biological and landscape diversity for sustainable agriculture in Europe Maison de l'Unesco Paris (France) 5-7 June 2002.
- Anonymous, 2003. 2199/2003 Sayılı Komisyon Tüzüğü (EC) 16 Aralık 2003 tarihli Çek Cumhuriyeti, Estonya, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovenya ve Slovakya için tek alan ödeme planıyla ilgili 2004 yılına ilişkin başvuru için geçiş önlemlerini belirtilen 1259/1999 (EC) sayılı Konsey Tüzüğü.
- Anonymous, 2003. Concept paper for the fao expert consultation on good agricultural practices, rome, 10 -12 november 2003.

- Anonymous, 2006. Report of the Expert Consultation on a Good Agricultural Practices (GAP) Approach Rome, Italy 10-12 November 2003FAO Agriculture Department ReportFood and Agriculture Organization of the United Nations Rome, 2003 the codes of good agricultural practice for the leningrad region rules and recommendations part 1animal husbandryand fodder production St. Petersburg 2006.
- Anonymous, A code of good agricultural practice in bulgaria, romania and moldova Project Document Ref. DRP II – FP21728
- Anonymous, Acta Horticulturae (No:600): 47-52 2006.
- Anonymous, Agriculture non-point source pollution control good management practices.
- Anonymous, Code Of Good Agricultural Practice for The Protection of Water ministry Of Agriculture,Fisheries And Food Welsh Office Agriculture Department October 1998
- Anonymous, Code Of Good Agricultural Practice For The Protection of Soil Ministry Of Agriculture,Fisheries And Foodwelsh Officeagriculture Department October 1998.
- Anonymous, Country Case Studies On Reflecting National Circumstances And Development Priorities In National Codes On Good Agricultural Practice Benchmarked To Eurepgap Phan Thi Giac Tam, Team Leader Le Thanh Loan, Trinh Thuc Hien, Hoang Thi Thuy Nong Lam University Ho Chi Minh City November 25, 2005.
- Anonymous, Country-case Studies onReflecting National Circumstances and Development Priorities inNational Codes on Good Agricultural Practice that can be Benchmarked to EurepGAP.
- Anonymous, Defra (2004) Single Payment Scheme Information for Farmers and Growers in England July 2004 Update, Defra,London.
- Anonymous, Development of a Code of Good Agricultural Practices, Republic of Latvia Draft Plan for Farm-level ImplementationContract No. M 124/023-0055DAAC Project Number 8750 November 1999.
- Anonymous, Development of a Good agricultural practice approach 5 november 2003 concept paper for the FAO expert consultation on good agricultural practices, Rome,10-12 November 2003.
- Anonymous, European Commission, The Development And Implementation of Cross Compliance in the EU 15:Ananalysis Institute for European Environmental Policy A Report for the RSPBMartin Farmer Vicki Swales 28 Queen Anne’s Gate London SW1H 9AB December 2004.
- Anonymous, Good Agricultural Practice, GAP Western Cluster, 2005.
- Anonymous, Good Agriculture Practice High-level Pan-European Conferenceon Agriculture and Biodiversity: towards integrating biological and landscape diversityfor sustainable agriculture in EuropeMaison de l’UnescoParis (France)5-7 June 2002.
- Anonymous, The Development And Implementation Of Cross Compliance In The Eu 15: An Analysis Institute For European Environmental Policy 28 Queen Anne’s Gate London Sw1h 9ab December 2004
- Apec Information Notes On Good Practice For Technical Regulation Information Notes On Good Practice For Technical Regulation September 2000.web site. www.jisc.go.jp/eng/apec-asem/pdf/grp_info.pdf.

- Bahçe Bitkilerinde “Eurepgap” Uygulamaları-II Power point sunum Prof.Dr.Atilla Eriş Baldock, D. And Mitchell K. (1995). Cross-Compliance within the Common Agricultural Policy. Institute for European Environmental Policy (IEPP) London.
- Baltic Sea -Good Agricultural Practice in the new EU Member countries and the North-Western Region of the Russian Federation Berlin, 28. April 2004. web site. <http://www.umweltbundesamt.de>
- Benedetti A; Segui P. Code of good agriculture practices for the protection of nitrates in water 55 (27): 27-30 1999.
- Benntt G. The implementation of EC environmental directives: the gap between law and practice Science of the total environment 129 (1/2): 19-28 1993
- Budnakova M.; Cermak P; Stana Cross Compliance-Statutory management requirements (situation of the Czech Republic) Acta Agriculturae Slovenica 87 (1): 165-172 2006
- Codes of Good Agricultural Practices for Crop Production in Poland Mariusz Fotyma, Irena Duer January 1997 [97-BB 7] Web site. <http://www.card.iastate.edu/publications/>.
- Council Directive 91/676/EEC concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources. Web site. <http://europa.eu.int/comm/environment/water>.
- Crosscompliance network bulletin <http://www.ieep.org.uk/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
- Cross-Compliance and Land Abandonment web site. <http://www.ieep.eu/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
- Cross-Compliance Handbook for England 2006 edition web site. www.crosscompliance.org.uk/
- Cross-Compliance: An example of better regulation? web site. <http://www.ieep.org.uk/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
- Cross-compliance-verifiable-standards-2005-and-2006-supplement.htm-8k <http://www.dardni.gov.uk/.../>
- Davey I. R; Besien T.J; Evers S; et al. Agriculture nitrate contamination in ground water in England and Wales 221-233 Year:2005.
- Demarco, M.F., Sarruggieri, H. and López, M.A. 1999. good agricultural practices for the organic production of medicinal plants. Acta Hort. (ISHS) 502:21-28.
- Demirbas N.; Tosun, D. Restrictions of the agricultural sector on safety and quality food production in Turkey and some precautions. New Merlit 5(2):20-24 2006.
- Development of a good agricultural practice approach 5 November 2003 Concept paper for the FAO Expert Consultation on Good Agricultural Practices, Rome, 10-12 November 2003.
- Drummond C.J. Integrated farm management: principles and progress of good agricultural practice. International Fertiliser Society (No 578):1-28 2006
- Duman s; Sari E. Good agriculture practice for horticultural crops and eurepgap.
- Early R. Good Agricultural Practice and HACCP systems in the management of pesticides and veterinary residues in food 119-154 2004
- Early R. Good Agricultural Practice and HACCP in Fruit and vegetable cultivation improving the safety of fresh fruit and vegetables 229-267 2005.
- Efeoğlu, A. 2005. AB Su Çerçeve Direktifi ve Bu Alanda Yürütülen Çalışmalar. DSİ, Ankara.

- Efficiency of cross compliance controls –public administrative costs and targeting web site.<http://www.ieep.eu/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
- EPPO Standards (PP2) Web site. [http://www.eppo.org/ Good plant protection practice](http://www.eppo.org/Good_plant_protection_practice)
- Eurepgap nedir? Power Point Sunum (Hasat ve Hasat Sonrası) Aşiyen Başkan AB Uzmanı Ankara 2005.
- European Commission, 16 Aralık 2003 tarihli 2199/2003 Sayılı Komisyon Tüzüğü (EC) Çek Cumhuriyeti, Estonya, G. Kıbrıs Rum Yönetimi, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Polonya, Slovenya ve Slovakya için tek alan ödeme planıyla ilgili 2004 yılına ilişkin başvuru için geçiş önlemlerini belirtilen 1259/1999 (EC) sayılı Konsey Tüzüğü
- European Commission, 20.11.2004 Official Journal of the European Union L 345/1 commission regulation (EC) No 1973/2004 of 29 October 2004 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 1782/2003 as regards the support schemes provided for in Titles IV and IVa of that Regulation and the use of land set aside for the production of raw materials.
- European Commission, Belirli tarım ürünlerinin üreticileri için bir destek sistemi oluşturan 1251/1999 No'lu Konsey Yönetmeliğinin (EC) uygulanması için detaylı kurallar belirleyen 22 Ekim 1999 tarihli 2316/1999 No'lu Komisyon Yönetmeliği (EC) Avrupa Toplulukları Komisyonu, 1251'le bağlantılı (175, 176, 177, 178, 179, 180'in yerine geçen
- European Commission, Commission Regulation (EC) No 1655/2004 of 22 September 2004 laying down rules for the transition from the optional modulation system established by Article 4 of Council Regulation (EC) No 1259/1999 to the mandatory modulation system established by Council Regulation (EC) No 1782/2003 *Official Journal L 298 , 23/09/2004 P. 0003 – 0005*
- European Commission, Commission Regulation (EC) No 795/2004 of 21 April 2004 laying down detailed rules for the implementation of the single payment scheme provided for in Council Regulation (EC) No 1782/2003 establishing common rules for direct support schemes under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers *Official Journal L 141 , 30/04/2004 P. 0001 – 0017*
- European Commission, Commission Regulation (EC) No 796/2004 of 21 April 2004 laying down detailed rules for the implementation of cross-compliance, modulation and the integrated administration and control system provided for in Council Regulation (EC) No 1782/2003 establishing common rules for direct support schemes under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers *Official Journal L 14 , 30/04/2004 P. 0018 – 0058*.
- European Commission, council regulation (EC) No 1259/1999 of 17 May 1999 establishing common rules for direct support schemes under the common agricultural policy Official Journal of the European Communities L 160/113 26.6.1999.
- European Commission, Ortak tarım politikası kapsamındaki doğrudan destek planlarına yönelik ortak esasları ve çiftçilere yönelik belirli destek planlarını belirleyen ve (EEC) 2019/93, (EC) 1452/2001, (EC) 1453/2001, (EC) 1454/2001, (EC) 1868/94, (EC) 1251/1999, (EC) 1254/1999, (EC) 1673/2000, (EEC) 2358/71 ve (EC) 2529/2001 sayılı Yönetmelikleri tadil

- eden29 Eylül 2003 tarihli (EC) 1782/2003 sayılı KONSEY YÖNETMELİĞİ 21.10.2003 Avrupa Birliği Resmi Gazetesi L 270/1
- European Commission, Ortak tarım politikası kapsamındaki doğrudan destek planlarına ilişkin ortak kuralları ve çiftçilere yönelik bazı destek planlarını belirleyen (EC) 1782/2003 sayılı Konsey Yönetmeliğinde temin edilen çapraz uyum, modülasyon ve entegre idare ve kontrol sisteminin uygulanmasına ilişkin detaylı kuralları belirleyen 21 Nisan 2004 tarih ve (EC) 796/2004 sayılı Komisyon Yönetmeliği L 141 Avrupa Birliği Resmi Gazetesi 30.4.2004
- European Commission, Ortak tarım politikası kapsamındaki doğrudan destek planlarına ilişkin ortak kuralları ve çiftçilere yönelik bazı destek planlarını belirleyen (EC) 1782/2003 sayılı Konsey Yönetmeliğinin IV. Başlığında temin edilen bazı destek planlarının uygulanmasına dair detaylı kuralları saptayan 23 Aralık 2003 tarih ve (EC) 2237/2003 sayılı komisyon yönetmeliği L 339 Avrupa Birliği Resmi Gazetesi 24.12.2003
- European Commission, Proposal for a council regulation amending Regulation (EC) No 1782/2003 establishing common rules for direct support schemes under the common agricultural policy and establishing certain support schemes for farmers and Regulation (EC) No 1698/2005 on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) Brussels, 29.8.2007 COM(2007) 484 final 2007/0177 (CNS).
- FAO, 2003, Development of a Framework for good agricultural practices, Committee On Agriculture, 7th session, 31 march-4 April 2003, Rome.
- Farmer; M, Swales; V, Kristensen; L, Nitsch; H and Poux, X (2007) Cross Compliance: Practice, Lessons and Recommendations, Deliverable D24 of the CC Network Project, SSPE-CT-2005-022727). April 2007
- Final Regulatory Impact Assessment of options for the implementation of cross compliance – Good Agricultural and Environmental Condition 9 July 2004 approaches for the implementation of cross compliance in england.cri 052 005 v1.3
- Final Regulatory Impact Assessment Of Options For the Implementation Of Cross Compliance – Good Agricultural And Environmental Condition 9 July 2004. web site. www.defra.gov.uk
- Fotyma M; Dver I. Implementation of nitrate directive to Poland Acta Agriculturae Slovenica 87 (1): 51-58 2006.
- Future Policy Options for Cross Compliance web site. <http://www.ieep.eu/project/MiniSites/crosscompliance/index.php>
- Good Agricultural Practice (Gap) Guidelines Prepared by Primus Labs.com web site. www.freshkist.com/Fresh
- Good Agricultural Practices A Self-Audit for Growers and Handlers, web site. www.ucce.ucdavis.edu/files/filelibrary/5453/4362.pdf –
- Good Agricultural Practices: What Growers Should Know web site. www.chiletaskforce.org and cahe.nmsu.edu/pubs/taskforce
- http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm Cross-compliance
- <http://europa.eu.int/comm/environment/water>
- <http://ideas.repec.org/p/ias/cpaper/97-bb7.html> Codes of Good Agricultural Practices for Crop Production in Poland
- <http://www.actahort.org/books/502/5021.htm>
- http://www.actahort.org/books/699/699_3.htm

[http:// www.ikv.org.tr](http://www.ikv.org.tr)
[http:// www.tuik.gov.tr](http://www.tuik.gov.tr)
<http://www.carlow.ie/services/environment/reports/GoodFraming.pdf>
<http://www.defra.gov.uk/farm/environment/cogap/index.htm>
<http://www.eurep.org>
<http://www.fao.org/organicag/>
<http://www.gapauditconsulting.com/>
<http://www.ieep.eu/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
<http://www.scotland.gov.uk/library5/environment/fgsssi-00.Çapraz Uyum Yönergesi>
<http://www.teagasc.ie>

Implementation of Nitrate Directive to Poland Mariusz FOTYMA 1, Irena DUER 1
 Received: January 04, 2006; accepted: March 24, 2006 Delo je prispelo 04. januarja 2006; sprejeto 24. marca 2006 Acta agriculturae Slovenica, 87 - 1, april 2006.

ISHS Acta Horticulturae 740: I International Symposium on Papaya issues of good agriculture practice in market access - perspectives of the traders in the development of the papaya industry

İyi Tarım Uygulamalarının Uluslararası Tarım Ticaretindeki Belirleyici Etkileri Web site. <http://www.tb-yayin.gov.tr/2005/turktarim/sayfa.asp?sayi=157>

K.Chan., Gundermann G. Legal binding of the good technical practice in plant protection 57(11): 224-227 2005.

Modulation and financial discipline
 website. http://www.ec.europa.eu/agriculture/capreform/infosheets/modul_en.pdf

Nitrate Vulnerable Zones In England Summary Of Nvz Rules. web site. www.defra.gov.uk/environment/water/quality/nitrate/default.htm-14k

Nitrate Vulnerable Zones and related Action Programmes. Indicator Fact Sheet, EEA, 2002.

Olhan, E. 2006. The Impact Of The Reforms: Impoverished Turkish Agriculture. 96TH EAAE Seminar "Causes and Impacts of Agricultural Structures" 10-11 January 2006 at Taenikon, Switzerland. <http://www.fat.admin.ch/eaee96/abstracts/s92.pdf>. Povelatto A; Boneli Z. The concept of good agriculture practices in the new regulation pertaining to rural development. No 6/7: 2-7 1999.

Parkinson R.J. Changes in agricultural practice Nitrate: Processes patterns and management. 321-339 1993.

Petersen and Shaw, 2000 Implementation of cross compliance in EU member countries. Potential challenges and opportunities of a gap approach web site. <http://www.fao.org/docrep/meeting/006/y8704e.htm>

Reference: IP/07/796 Date: 11/06/2007 Brussels, 11 June 2007 IP/07/796 Web site. http://ec.europa.eu/agriculture/simplification/crosscom/index_en.htm

Report from the Commission to the Council on the Application of the system of Cross Compliance, COM (2007) 147, 29.03.2007 Web site. http://ec.europa.eu/agriculture/simplification/crosscom/com147_en.pdf

Report of the Expert Consultation on a Good Agricultural Practice (GAP) Approach Rome, ITALY 10 - 12 November 2003 FAO Agriculture Department

- Report Food and Agriculture Organization of the United Nations Rome, 2003.
- Scottish Executive (2004a) Single Farm Payment Scheme Information Leaflet 7 CrossCompliance, Scottish Executive, Edinburgh. Website. <http://www.scotland.gov.uk/library5/agri/sfpsl-07.pdf>
- Scottish Executive (2004b) GAEC Framework for Scotland, Scottish Executive, Edinburgh (<http://www.scotland.gov.uk/Resource/Doc/915/0004682.pdf>).
- Study on the implementation of Directive 94/62/EC on Packaging and Packaging Waste and options to strengthen prevention and re-use of packaging – Interim Report European Commission–DG Environment 03/07884/AL23 April 2004. website. www.ec.europa.eu/environment/waste/studies/packaging/050224_final_report.pdf –
- Tek çiftlik ödemesi altında yer alan uygulama olarak bilinen çapraz uyum Web site. [http://www.defra.gov.uk/Cross compliance requirements from 1 January 2007](http://www.defra.gov.uk/Cross_compliance_requirements_from_1_January_2007).
- The CAP and Rural Development In relation to Biodiversity a EC perspective web site. http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm
- The Farm Advisory System: A Challenge for the Implementation of Cross Compliance web site. <http://www.ieep.org.uk/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
- The Likely Effects of Cross Compliance on the Environment web site. <http://www.ieep.eu/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
- The Possible Impacts of Cross Compliance on Farm Costs and Competitiveness web site. <http://www.ieep.eu/projectMiniSites/crosscompliance/index.php>
- Tomato good agricultural practices (t-gap) & tomato best management practices (t-bmp) web site. www.floridatomatoes.org/FoodSafety/Tomato website. <http://www.ieep.org.uk/projectMiniSites/crosscompliance/index>.
- Yuksel B, 2006. 8. Dönem OTP AB Tarımsal Çevre Uygulamaları Çerçevesinde Nitrat Direktifi ATAUM Uzmanlık Tezi. 2006.

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Ankara'da doğdu. Lise öğrenimini Ankara Atatürk Anadolu Lisesi'nde tamamladı. 1998 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü'nden 2002 yılında Ziraat Mühendisi unvanıyla mezun oldu. 2002 yılında Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bitkileri Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrenimime başladı.

Ankara'da, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Dış ilişkiler ve AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığında AB Uzman Yardımcısı olarak 2004 yılından beri görev yapmaktadır.